

A mezőgazdasági vadkár témakörében végzett kérdőíves felmérés értékelése

Jelentés

Intézetigazgató: **Prof. Dr. Csányi Sándor**

Közreműködők: **Prof. Dr. Csányi Sándor, Dr. Bleier Norbert,**

Kovács Imre, Schally Gergely

Vadvilág Megőrzési
Intézet
Gödöllő

Megbízó: **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara**

Megbízási szerződés iktatószáma: **MKK/247/2016**

**Gödöllő
2016**

A feladat címe: **A mezőgazdasági vadkár témakörében végzett kérdőíves felmérés értékelése**

Megbízó: **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK)**

Megbízott: **Szent István Egyetem, Vadvilág Megőrzési Intézet**

Intézetigazgató: **Prof. Dr. Csányi Sándor**

A feladat kidolgozásában részt vett: **Prof. Dr. Csányi Sándor**

Dr. Bleier Norbert

Kovács Imre

Schally Gergely

Megbízási szerződés iktatószáma: **MKK/247/2016**

Gödöllő, 2016. július 22.

Prof. Dr. Csányi Sándor

Intézetigazgató

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	5
2. Bevezetés	8
2.1. Célkitűzések	8
3. Módszertani ismertető	9
3.1. A kérdőív	9
3.2. Adatfeldolgozás és értékelés.....	9
3.2.1. Adatfeldolgozás és értékelés.....	9
4. Eredmények és értékelés	14
4.1. A válaszadókra és a gazdálkodásukra vonatkozó általános információk megoszlása az országosan összesített adatok alapján	14
4.2. A vadvilággal kapcsolatos attitűd értékelése az országos és a csoportosított adatok alapján	18
4.2.1. A vadvilág megőrzésével kapcsolatos állítások értékelése	18
4.2.2. A vadon élő fajokkal kapcsolatos állítások értékelése.....	19
4.2.3. Ön szerint a felsorolt vadfajoknak jelentős gazdasági hasznai is lehetnek (pl. vadászati bevétel, vadhús értékesítés, kapcsolatépítési lehetőség, stb.)?	21
4.2.4. Véleménye szerint mekkora lehet általában a felsorolt vadfajok gazdasági kártétele? ..	22
4.2.5. Véleménye szerint hogyan alakul a felsorolt vadfajok gazdasági haszna a károkozásukhoz viszonyítva?	24
4.2.6. Alkalmaz-e Ön valamilyen vadvédelmi megoldást a művelése alá tartozó területen? ...	26
4.2.7. Hajlandó lenne Ön a bevételének egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani?	28
4.2.8. Hajlandó lenne Ön a bevételének egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani, ha az Ön által erre fordított összeget más forrásból (pályázat, támogatás) megnövelhetné?	29
4.2.9. Ha a szabályok lehetővé tennék, akkor hajlandó lenne műveletlenül hagyni a kezelésében lévő földterületeken a táblák 3-6 méteres szegélyét a vadvilág védelme érdekében?	30
4.3. A mezőgazdasági vadkárral kapcsolatos vélemények értékelése	32
4.3.1. A művelési körébe tartozó földterületen előfordul-e vadkár?	32
4.3.2. Amennyiben nem fordul elő vadkár a földjén, annak véleménye szerint mi az oka?	34
4.3.3. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár mértéke? Sorolja be a megadott kategóriák valamelyikébe!	36
4.3.4. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár pénzben kifejezett mértéke?	38
4.3.5. Igényel-e kártérítést a keletkezett vadkár után?	39
4.3.6. A keletkezett vadkárt pénzben térítik meg Önnek?	41

4.3.7. Előfordult már, hogy a vadkárt nem pénzben, hanem más formában térítették meg Önnek (pl. vadhús, vadászati lehetőség, egyéb)?	43
4.3.8. Véleménye szerint mekkora lenne a méltányos természetbeni kártérítés mértéke?	44
4.3.9. Az elmúlt öt évben volt Önnek vadkártérítéssel kapcsolatos vitája/ügye?	46
4.3.10. Az elmúlt öt évben volt Önnek bírósági ügye vadkártérítéssel kapcsolatban?	48
4.3.11. Véleménye szerint a jelenlegi vadkártérítési rendszer megfelelő keretet ad a problémák rendezésére?	49
4.3.12. Válassza ki az alábbi állítások közül azt, amelyik az Ön esetében igaz!	51
4.3.13. A saját tapasztalatai alapján mondjon véleményt a vadkárbecslést végző szakértők munkájáról a megadott állítások értékelésével!	52
4.3.14. Állítsa sorrendbe, hogy a vadkár szempontjából mely kultúrák a legvesélyeztetettebbek! Az első helyre a leginkább veszélyeztetett növényt tegye!	55
4.3.15. Ön szerint minden, a vad által okozott sérülés (taposás, törés, rágás, stb.) terméscsökkenést okoz?	56
4.3.16. Alkalmaz-e Ön bármiféle védekezési módszert a vadkár megelőzése, csökkentése érdekében?	58
4.3.17. Mi a véleménye a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségek hatékonyságáról?	60
4.3.18. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat!	62
4.3.19. Ön mit változtatna a jelenlegi vadkártérítési rendszeren?	66
4.3.20. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a vadkár megelőzésében és csökkentésében szerepet vállalnia?	68
4.3.21. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a keletkezett vadkár megtérítésében szerepet vállalnia?	70
4.3.22. A felsorolt állítások közül Ön melyeket tapasztalta a vadászatra jogosulttal való kapcsolata során?	72
4.3.23. Ön mit vár el a vadászatra jogosulttól a vadkárprobléma megoldása érdekében?	74
4.3.24. Általánosságban milyen a viszonya az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosulttal?	76
4.3.25. Fontosnak tartja Ön, hogy a vadkárbecslő szakértők tudományosan ellenőrzött kárbecslési módszereket alkalmazzanak?	78
4.3.26. Értékelje az állításokat az Ön által ismert vadkárbecslő szakértő munkája alapján szerzett tapasztalatai szerint!	80
4.3.27. Ön szerint a valós képet mutatják a vadkárfelmérések? Értékelje a felsorolt állításokat!	82
4.3.28. Előfordult már, hogy nem fogadta el a vadkárbecslés eredményét és ezért másik szakértőt is felkért a kárbecslés lefolytatására?	84
4.3.29. Amennyiben volt már rá példa, hogy nem fogadta el a szakértő becslésének eredményét, akkor ez miért fordult elő? A felsoroltak közül válassza ki az Ön esetére megfelelőt!	86
4.3.30. Ön pontosan meg tudja mondani, hogy a keletkezett vadkár egy táblán mekkora mértékű?	88
4.3.31. Ön szerint a vadászatra jogosult pontosan tudja, hogy a keletkezett vadkár mértéke mekkora?	90

4.3.32. Véleménye szerint a vadászatra jogosultat segítené a vadkár megelőzésében a terület vetéstervének ismerete?	91
4.3.33. Tájékoztatja a vadászatra jogosultat az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosultat a vetéstervéről?	92
4.3.34. Figyelembe veszi Ön a vadászatra jogosult vetéstervre tett javaslatait, kéréseit?	94
4.3.35. Engedélyezi-e, hogy a vadászatra jogosult vadkár elleni védekezést szolgáló berendezéseket telepítsen az Ön által művelt területen?	96
4.3.36. Figyelemmel kíséri-e Ön a vadkár/vadkárbecslés témakörébe tartozó tudományos vizsgálatok eredményeit?	98
4.3.37. Hasznosnak tartaná, ha a NAK valamely szervezete esetenként ellenőrizné a vadkárbecslési eljárásokat?	100
4.3.38. Hasznosnak tartaná, ha a NAK szervezetén belül külön foglalkoznának a vadkárrel kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel?	101
4.3.39. Hasznosnak tartaná, ha egy önálló szervezet ellenőrizné a vadkáreseteket és intézné a károk rendezésével kapcsolatos szakmai ügyeket, továbbá tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel is foglalkozna?	103
4.3.40. Hasznosnak tartaná, ha a NAK a vadkárkérdés megoldása érdekében kutatási programokat támogatna?	104
4.3.41. Ismeretei szerint országosan, vagy csak egyes térségekben, esetleg csak helyi szinten probléma a mezőgazdasági vadkár?	106
4.3.42. Ismeretei szerint évente mekkora a térített mezőgazdasági vadkár összege hazánkban?	107
5. Következtetések és javaslatok	110
6. Hivatkozások.....	114

1. Vezetői összefoglaló

A mezőgazdasági vadkárhoz kapcsolódó konfliktusok az utóbbi évtizedben egyre erőteljesebben jelentkeztek országszerte. A rendelkezésre álló adatbázisok (OVA adatbázis) alapján, amelyek a ténylegesen megtérített vadkár pénzben kifejezett értékeit mutatják, a probléma jól láthatóan a Dél-Dunántúli, úgynevezett nagyvadas megyékre összpontosul. Ugyanakkor a vadkártérítéssel alacsonyabb mértékben érintett régiók agrártermelői is folyamatosan panasszal élnek az őket érintő vadkárok miatt. Az 1996. évi LV. törvény 2015. nov. 17-én elfogadott, és több lépcsőben hatályba lépett módosításának egyik fontos célkitűzése volt a mezőgazdasági vadkár körüli viták rendezése, melyet a jelenleg készülő Végrehajtási rendelet is biztosítani hivatott. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara annak érdekében, hogy tagsága véleményét megalapozottan képviselhesse, valamint a tagság e témakörben jelentkező igényeit figyelembe vehesse, és azt a jövőbeni szolgáltatási tevékenysége során hangsúlyosan kezelhesse, a Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézetével közösen egy átfogó kérdőíves felmérést végzett a tagsága körében.

A kérdőívet országosan összesen **2116**-an töltötték ki részben vagy teljes egészében. Azon válaszadók kiszűrése után, akik csak a személyes és a gazdálkodásra jellemző általános információkat adták meg, de ezen felül a vizsgált témára vonatkozó kérdésekre nem válaszoltak, országosan **1857** értékelhető válaszadó adataival tudtuk a feldolgozást elvégezni.

A kérdőíves felmérés legfontosabb eredményeit az alábbiakban foglaljuk össze.

1. ***A gazdálkodók általánosságban felelősséget éreznek a biodiverzitás megőrzéséért*** és alapvetően úgy gondolják, hogy ebben őket segíteni, támogatni szükséges. Határozott különbség tapasztalható a vadászathoz nem kötődők és a vadászattal szoros kapcsolatban (vadgazdálkodási egységet vezető) lévők között a vadászható fajok megítélése tekintetében. Előbbiek szerint a vadállomány egyáltalán nem növeli a földbirtok értékét, utóbbiak pedig ezzel ellentétes véleményen vannak. ***A vadászathoz nem kötődő gazdálkodók „felesleges” (adott esetben kártékony) tényezőnek érzékelik a vizsgálatban felsorolt vadászható emlősfajokat a mezőgazdasági élettérben.*** Ez a ***nagytestű fajok esetében*** részben teljesen érthető (pl. vaddisznó, gímszarvas) és ***egyes térségekben (agrár térségek) teljes visszاسzorításukra kell törekedni.*** Míg a nagy kiterjedésű erdőkkel és ***erdőkkel vegyes mezőgazdasági élőhely együttesekben jelenlétüket teljesen megszüntetni nem lehet,*** és ez nem is lehet a cél, azonban negatív hatásaik csökkentése érdekében hosszú távú stratégia kidolgozására van szükség. Az

apróvadfajok és az őz (!) esetében teljesen más a helyzet, mert élőhelyük a mezőgazdasági környezetben található. Ezért is különösen fontos, hogy a mezőgazdasági termelés során alkalmazott beavatkozások (műveletek és technológiák) vadvilágra gyakorolt negatív hatásait a lehető legkisebbre csökkentsük. A felmérés eredményei alapján ***a gazdák több mint fele (56 %) semmilyen vadvédelmi megoldást nem alkalmaz.*** Ennek javítása érdekében ***indokoltnak tartjuk, hogy a NAK és az OMVK a tudományos műhelyek segítségével rövid, közép és hosszútávra szóló akciótervet dolgozzon ki.***

2. A mezőgazdasági vadkár országos viszonylatban a válaszadók túlnyomó többségét érinti (90%), azaz ***10 gazdából 9 esetében az általa művelt földterületen előfordul vadkár.*** Ez az arány magasabb az öt legvadkárosabb megye területén (95%), és alacsonyabb a legkevésbé vadkáros térségekben. (88%) ***A károk mértéke nagyon változó, térségek között és térségen belül egyaránt.*** Az OVA adatai alapján, országon belül látható különbségek a gazdák véleménye alapján is tükröződnek. Ez ***a területi különbség megmutatkozik a vadkártérítéssel kapcsolatos viták arányában és azok rendezési módjában is:*** a legvadkárosabb öt megyére vonatkozóan a többség (65%) esetében előfordulnak viták; a legkevésbé vadkáros három megye területén a legtöbb esetben (60%) nem fordul elő vita, mert inkább eltűrik a kárt. ***Az öt legvadkárosabb megyében a legszívesebben a vadállomány csökkentésével, vadkárelhárító vadászattal és villanypástorral védekeznének, a három legkevésbé vadkáros megyében pedig vadkárelhárító vadászatot és a növényfajták tudatos megválasztását alkalmazzák legszívesebben.*** Mindezek ***a különbözőségeket azt jelzik, hogy a mezőgazdasági vadkár kezelése térségi szintű koncepció kialakítását és helyi szintű következetes beavatkozások kidolgozását, végrehajtását igényli.*** Ehhez a jövőben jó alapot jelenthet a tájegységi szintű tervezési rendszer (és vadgazdálkodási stratégia) kialakítása.
3. ***A vadkár megelőzésében és kezelésében rendkívül fontos szerepe van az érintettek közötti kommunikációnak, együttműködésnek,*** és általában a közöttük lévő kapcsolat minőségének. A felmérés szerint ***ezen a téren jelentős munkára van szükség a jövőben.*** A mezőgazdasági vadkár rendezése kapcsán az esetek kisebb részében (21%) ugyan, de mégis fontos szerepe van a vadkárbecslést végző szakértőnek. ***A szakértők munkáját az elmúlt években számos (durva) kritika érte, ami jelen felmérésben is (noha nagyon kis mértékben) megjelent.*** A felmérés alapján jól körvonalazódik, hogy ***teljes mértékben a szakértő személyétől, az általa végzett munka minőségétől függ a***

megítélésük. Ez alapvetően **nem volt negatív** annak ellenére, hogy **az egyedi válaszokat vizsgálva** jól láthatóan **erős, negatív tapasztalatok is előfordultak.** Ennek javítása érdekében **szükségesnek látjuk** egyrészt **a szakértőkkel szemben támasztott követelmények szigorítását,** illetve speciális **kárbecslői képzés megvalósítását.** Továbbá olyan **kárbecslési módszertani követelményrendszer kialakítását,** amely hosszú távon csökkenteni tudja ezeket a szélsőséges eseteket.

4. A vadkár megelőzésében és a keletkezett kár térítésében való szerepvállalás tekintetében régóta tart a vita. **A felmérés eredményei egységesek a tekintetben, hogy a vadgazdálkodó, az állam, mint a vad tulajdonosa és a mezőgazdálkodó az a három fő szereplő, akiknek a megelőzésben és a kártérítésben (természetesen eltérő mértékben) szükséges lenne kivennie a részét. Jelenleg az állami szerepvállalás hiányzik a rendszerből. A megkérdezettek többsége (32%) a két szereplős kármegelőzési és kártérítési rendszerben* elsősorban a földhasználók kárviselési arányát emelné 20%-ra, azonban ebben az esetben a védekezési költségek 100%-át a vadászatra jogosult viselné, a válaszadók másik jelentős része (26%) a 10%-os földtulajdonosi kárviselési arány mellett, a védekezési költségek 50-50%-os megosztását javasolja.**
5. A vizsgálat eredményei alapján egyértelműen látszik, hogy **szükség van a vadkárral kapcsolatos tudományos kutatásokra, és az új eredmények közérthető formában történő közzétételére, a gazdákhöz való eljuttatására.** A többség véleménye szerint **a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarának ebben támogatólag kellene fellépnie,** melynek egyik módja például a kutatási programok finanszírozása lehet. Emellett figyelembe véve a felmérésből látható véleményeket (76%-os támogatottság), **megfontolásra javasoljuk a NAK szervezetén belül egy olyan külön csoport létrehozását, amelyik a vadkárral kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, szakértéssel foglalkozna.**

Az eredmények alapján megfogalmazott javaslatokat öt pontban foglalhatjuk össze, amelyek részletes kidolgozását a későbbiekben, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, az Országos Magyar Vadászkamarával és a tudományos műhelyekkel közösen megkezdheti.

- **Kommunikáció erősítése az érintettek között**
- **Térségi szintű vadkár megelőzési és kezelési stratégia kidolgozása**
- **Szakértői munka minőségének javítása (oktatás, továbbképzés, módszertan)**
- **Kutatás finanszírozás a mezőgazdasági vadkár témakörben**
- **Tanácsadás, tájékoztatás, és szakértés a NAK szervezetén belül**

* A hivatkozott kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta.

2. Bevezetés

A mezőgazdasági termelést hátrányosan érintő vadkár következtében egyrészt a keletkező anyagi kár a fő probléma, másrészt a károk rendezése körüli viták és nézetkülönbségek tartják fenn folyamatosan a feszültséget az érintettek között. A károk rendezése/megtérítése a vadászatra jogosult kötelessége. Az utóbbi években a térített mezőgazdasági vadkár országosan összesítve folyó értéken számítva meghaladta az évi kétmilliárd forintot (Csányi et al. 2015). Annak ellenére, hogy a pénzben kifejezett kármérték csak az elmúlt húsz évben vált kifejezetten jelentőssé, a károk megnyugtató módon történő kezelési módja már több évtizede várat magára, hiszen a vadkárok körüli vita évszázados múltra tekint vissza.

A jelenlegi adatbázisokban a mezőgazdasági vadkár vonatkozásában csak a vadászatra jogosultak által jelentett térített vadkárösszegek állnak rendelkezésre. Az ez alapján végzett elemzések bár számos összefüggés feltárására alkalmasak (Bleier 2014), mégis rámutatnak a további információk hiányára. Ez pedig a földhasználók személyes véleménye, melyet a saját vadkarral, vadkárügyekkel kapcsolatos tapasztalati alapján alakított ki. Ezzel kapcsolatban azonban nem áll rendelkezésre korábbi országosan elvégzett felmérés vagy más széleskörű vizsgálat.

2. 1. Célkitűzések

A felmérés célja, hogy átfogó képet kapjunk a mezőgazdálkodók (elsősorban a szántó-földi növénytermesztők) mezőgazdasági vadkarral való érintettségéről, a vadkarral kapcsolatos tapasztalatairól. Ezen belül különösen fontosnak tartottuk, hogy megismerjük a gazdák véleményét a következő kérdéskörökben:

- hogyan viszonyulnak a területükön előforduló vadfajokhoz?
- az egyes térségekben milyen arányban fordul elő a vadkár?
- tapasztalataik szerint milyen mértékű a földjükön keletkező vadkár?
- mit gondolnak a kármegelőzési, védekezési feladatok megosztásáról?
- mik a tapasztalataik a vadkárbecslő szakértők munkájával kapcsolatban?
- hogyan értékelik a vadkártérítés rendszerének szabályozását?
- hogyan vélekednek a vadkarral kapcsolatos tudományos eredményekről?
- hogyan látják a NAK szerepét a vadkárprobléma kezelésében?

3. Módszertani ismertető

3. 1. A kérdőív

A kérdőív szerkesztése során először a három fő kérdéscsoport került meghatározásra. Ezek sorrendben: (1.) *a kitöltőre jellemző alapinformációk csoportja (képzettség, gazdálkodási forma, gazdálkodási méret, vadászathoz való kötődés, stb.);* (2.) *a válaszadó vadvilággal kapcsolatos attitűdjének feltárását szolgáló kérdések köre, és végül* (3.) *a vadkárral kapcsolatos kérdések halmaza* voltak. Utóbbi jelentette a teljes kérdőív legnagyobb részét. Az egyes kérdések döntően előre megfogalmazott válaszlehetőségeket kínáltak (zárt kérdések), de néhány esetben az egyéb vélemény beírására is lehetőséget volt. Emellett Likert-skálán történő válaszadással értékelhető kérdések is alkalmazásra kerültek.

Az elkészült kérdőívet a NAK egy 50 fős csoporttal a tagságán belül tesztelés céljából kitöltette, majd az ez alapján beérkező kritikák és javaslatok értékelése után a kérdőíven megtettük a szükséges módosításokat, és kialakítottuk a végleges változatot. A végleges kérdőív a célközönség számára (NAK tagság) online formában vált elérhetővé a Survey Monkey webes felület nyújtotta környezetben 2015. októberében (<http1>).

A felmérés kifejezetten a mezőgazdasági vadkárral kapcsolatos problémákra irányult, ezért a továbbiakban vadkár kifejezés alatt kizárólag a mezőgazdasági vadkárt értjük.

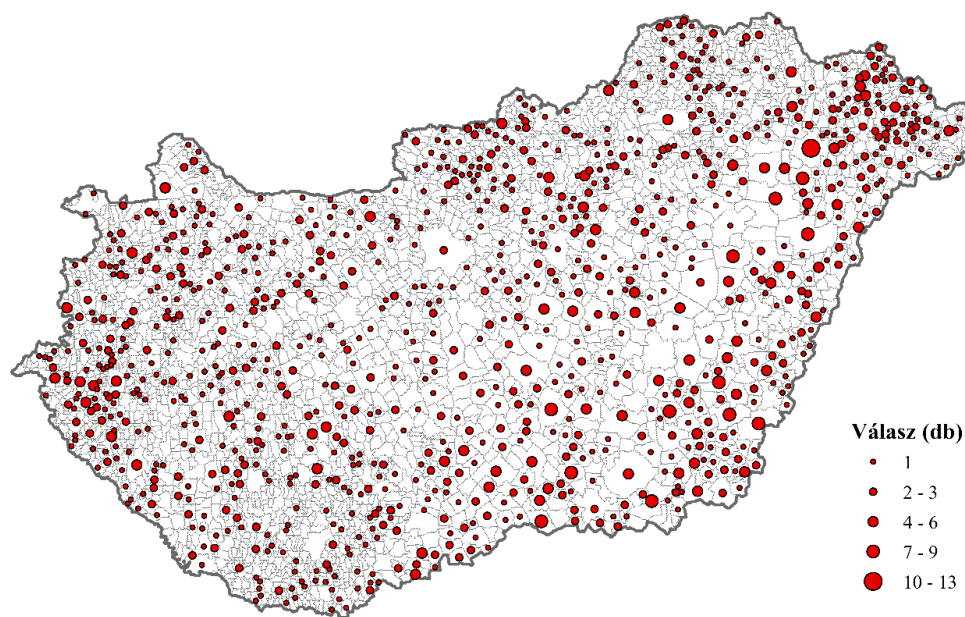
3. 2. Adatfeldolgozás és értékelés

A Likert-skálás kérdések eredményeinek ábrázolása során az összes válasz alapján számított átlagértékeket szemléltetjük, és a szöveges értékelés során térünk ki az esetleges szélsőséges válaszok megjelenésére, illetve a módusz és a medián alakulására. A módusz azt az értéket jelöli, amelyet az 1-9 tartó értékek közül leggyakrabban választottak ki a válaszadók. A medián pedig a nagyság szerint sorba rendezett értékek felezőpontján található értéket mutatja, azaz a válaszok legalább fele ez az érték, vagy ettől nagyobb. A zárt kérdések esetében egyszerű oszlop vagy kördiagramok segítségével mutatjuk be a válaszok számszerű, illetve százalékos megoszlását.

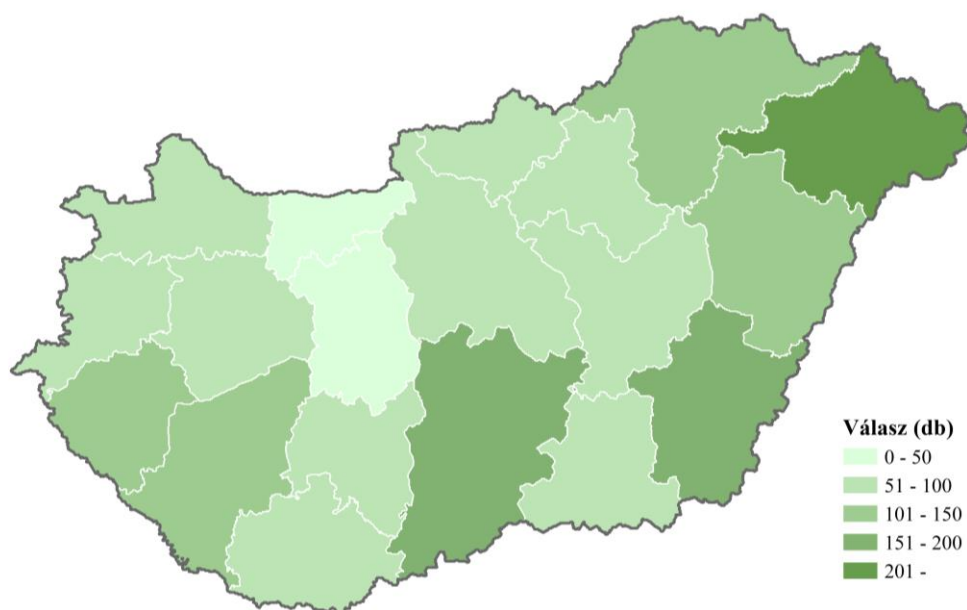
3.2.1. Adatok előkészítése

A kérdőívet országosan összesen **2116**-an töltötték ki részben vagy teljes egészében. Kiszűrtük azokat a válaszadókat, akik csak a kitöltőre és gazdálkodására jellemző általános információkat adták meg, de ezen felül több kérdésre nem válaszoltak. Ezt követően országosan

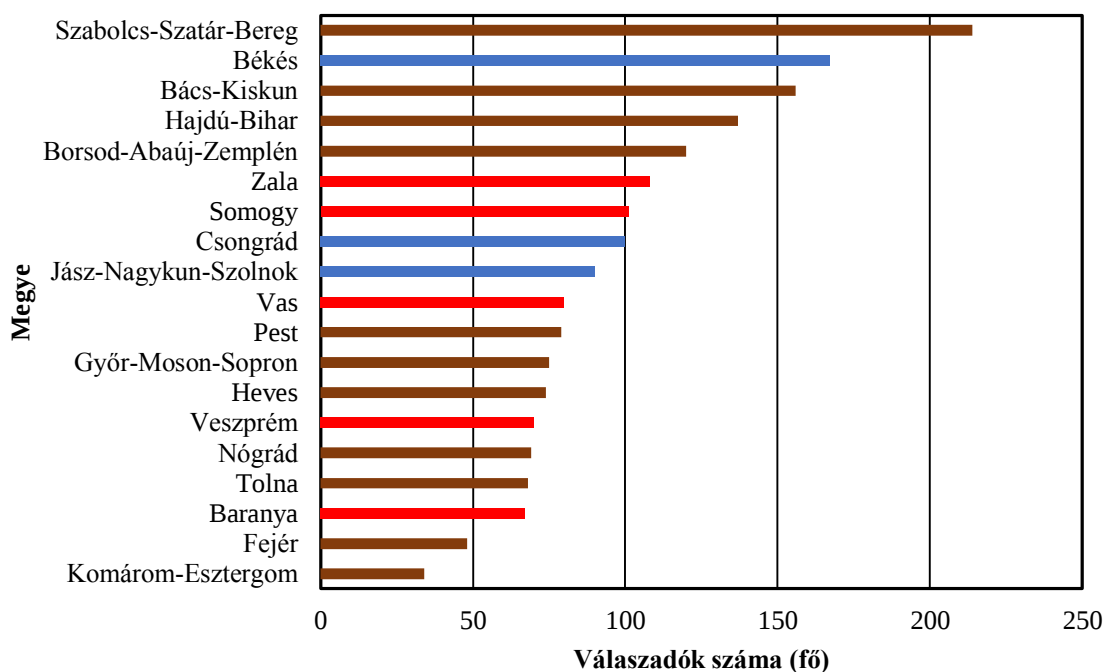
1857 értékelhető válaszadó adataival tudtuk a feldolgozást elvégezni (1. és 2. térkép). Az értékelt kérdőívek abszolút számának alakulása nagy eltéréseket mutat az egyes megyék között (1. ábra), ahol a várakozásokkal ellentétben nem a vadkárral leginkább érintett dunántúli térségből (1. ábra, pirossal kiemelt oszlopok) érkezett a legtöbb válasz, hanem az ország keleti régióiból. A legtöbb például Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből. Mivel az egyes megyék eltérő adottságúak (teljes területnagyság, szántóterület nagyság, összlakosság, stb.) ezért két alternatív vetítési alapot is bemutatunk. A 2. ábrán az egyes megyék szántóterületére vetítve látható a válaszadói létszám (fő/10.000ha), ez esetben a pirossal jelzett „vadkáros” megyék többsége már magasabb pozícióban szerepelt a kitöltői rangsorban. Amennyiben pedig a kitöltők számát ahhoz viszonyítjuk, hogy egyáltalán mekkora volt az potenciális létszám, amelyből kitölthették volna a kérdőívet, ez esetben jól látszik, hogy a legvadkárosabb megyék a „legaktívabbak” között voltak (3. ábra). Mindezt térképen is megjelenítve látványosan kirajzolódnak azok a régiók (térségek), ahol a térített mezőgazdasági vadkár alakulása jelentősebb összegekre tehető (3. térkép).

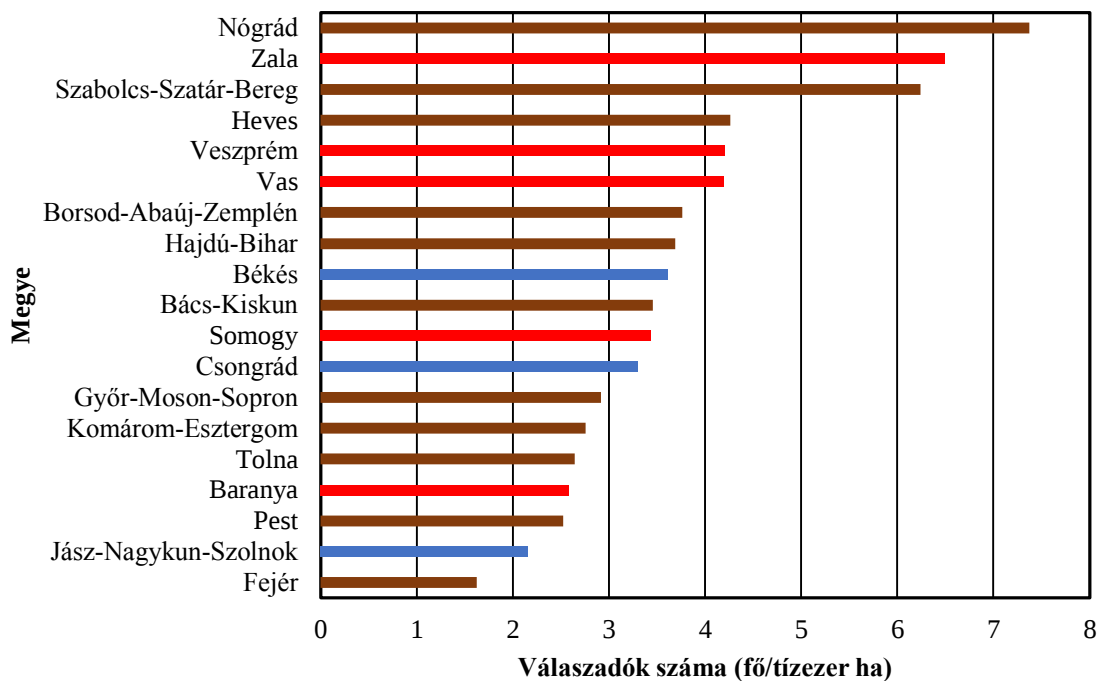
1. térkép. Az elemzésre alkalmas módon kitöltött kérdőívek eloszlása a kitöltési helyként megadott települések szerint csoportosítva (Horváth et al. 2008 településfedvénye alapján).

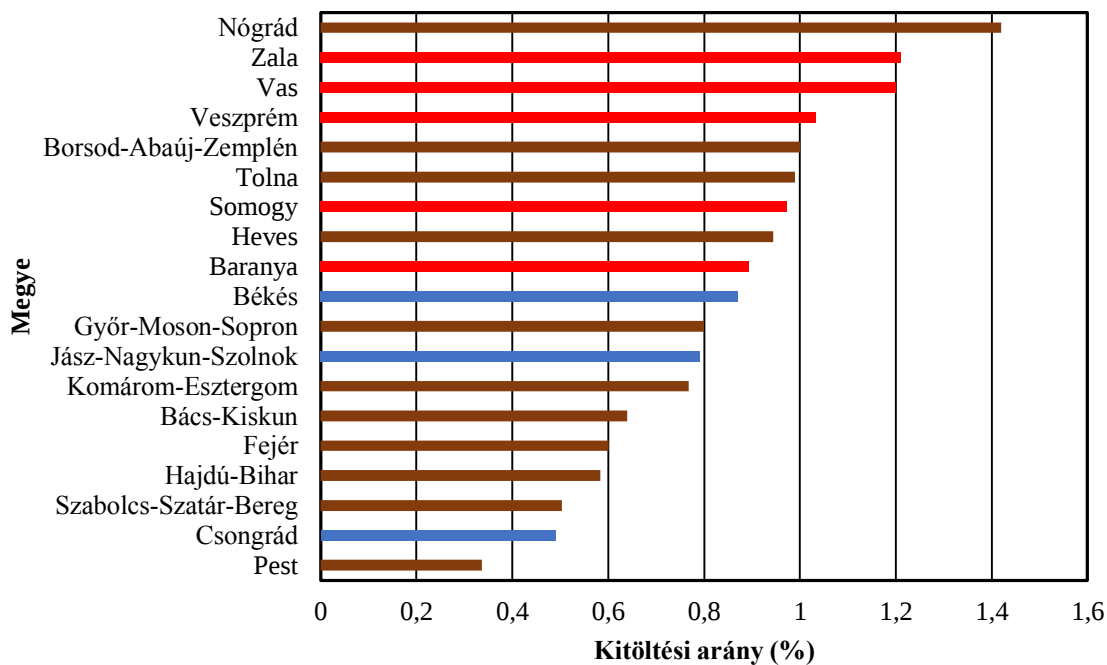
2. térkép. Az elemzésre alkalmas módon kitöltött kérdőívek megyénkénti megoszlása.

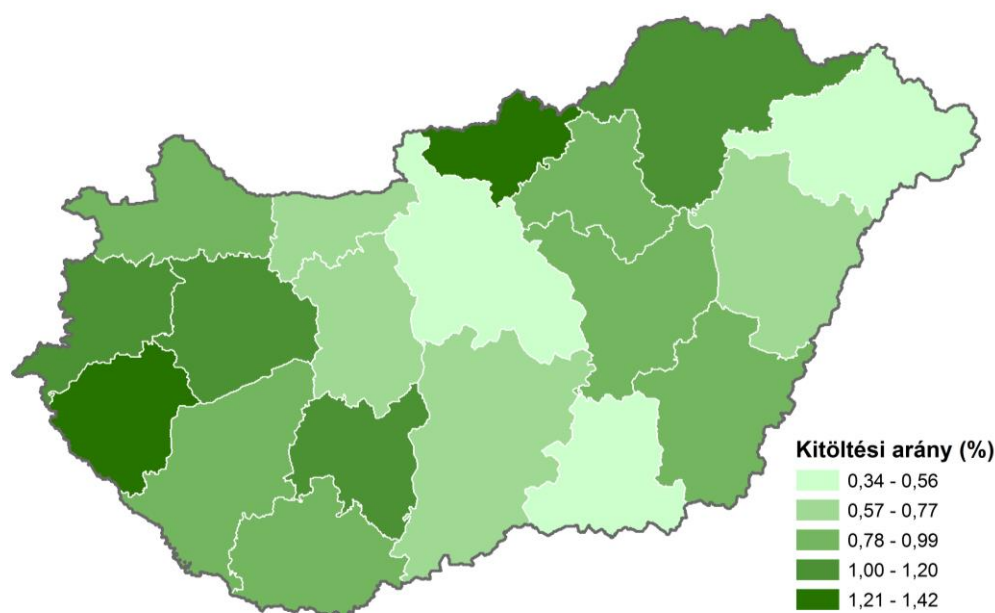
1. ábra. Az értékelte kérdőívek száma alapján a válaszadók megyénkénti megoszlása. (A pirossal kiemelt oszlopok a vadkárrel leginkább érintett 5 megyét, míg a kékkel kiemelték a legkevésbé érintett 3 megyét jelölik)

2. ábra. Az értékelt kérdőívek száma alapján a válaszadók megyénkénti száma egységnyi szántóterületre vetítve. (A pirossal kiemelt oszlopok a vadkárrel leginkább érintett 5 megyét, míg a kékkel kiemelték a legkevésbé érintett 3 megyét jelölik)

3. ábra. Az értékelt kérdőívek száma alapján a válaszadók aránya a megye NAK taglétszámának azon részéhez viszonyítva, akik potenciális kitöltők lehettek. (A pirossal kiemelt oszlopok a vadkárrel leginkább érintett 5 megyét, míg a kékkel kiemelték a legkevésbé érintett 3 megyét jelölik)

3. térkép. Az értékelt kérdőívek száma alapján a válaszadók aránya a megye NAK taglétszámának azon részéhez viszonyítva, akik potenciális kitöltők lehettek.

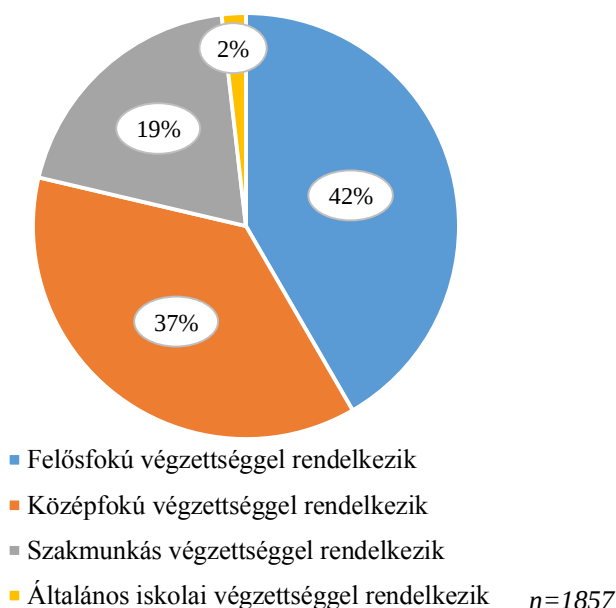
Az elemzések alapját az ország teljes területéről beérkezett válaszok feldolgozása és értékelése képezi. Ezt kiegészítettük a mezőgazdasági vadkár alakulásának elemzése alapján (Bleier 2014) indokolt egyedi csoportosításokkal (lásd lentebb), valamint aszerint is végeztünk értékelést, hogy a kitöltők szorosan kötődnek-e a vadászathoz, vadgazdálkodáshoz vagy semmilyen aktív kötődésük nincs a hozzá. Ezen kívül minden megye és minden szakmai kérdés esetében a megyénkénti összesítés alapján elkészítettük az eredmények ábrázolását, melyet a mellékletek tartalmaznak.

- A vadkárral leginkább érintett megyék (Baranya, Somogy, Vas, Veszprém, Zala) adatai egyben értékelve.
- A vadkárral legkevésbé terhelt megyék (Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés) adatai egyben értékelve.
- Vadgazdálkodási egységet vezető gazdálkodók, illetve a vadászathoz nem kötődők adatai külön csoportként értékelve.

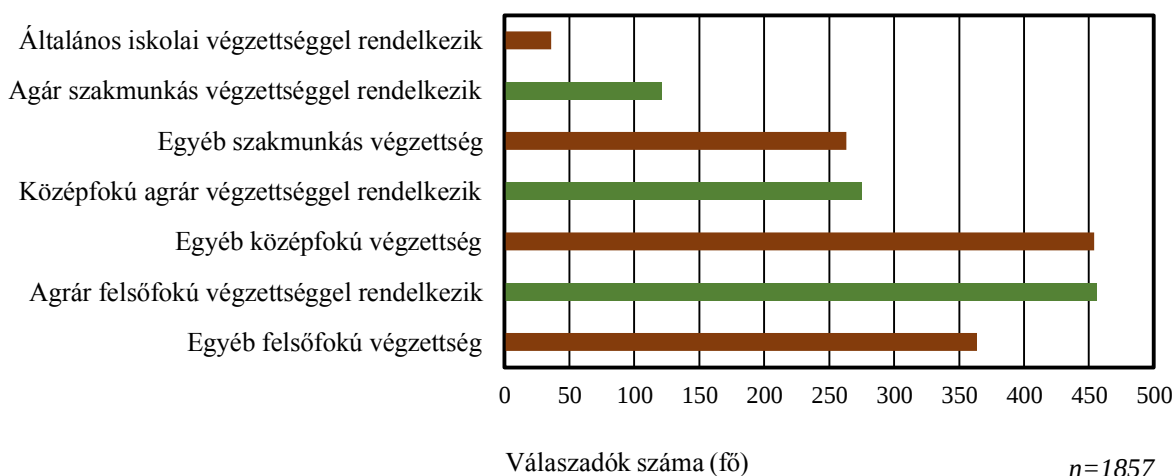
4. Eredmények és értékelés

4. 1. A válaszadókra és a gazdálkodásukra vonatkozó általános információk megoszlása az országosan összesített adatok alapján

A kérdőívet kitöltők legnagyobb aránya felsőfokú végzettségű volt, majd ezt követték a középfokú, a szakmunkás, és végül az általános iskolai végzettséggel rendelkezők (4. ábra). A teljes válaszadói kör 15%-a rendelkezett középfokú agrár végzettséggel, 24,5%-a pedig agrár felsőfokú végzettséggel (5. ábra).

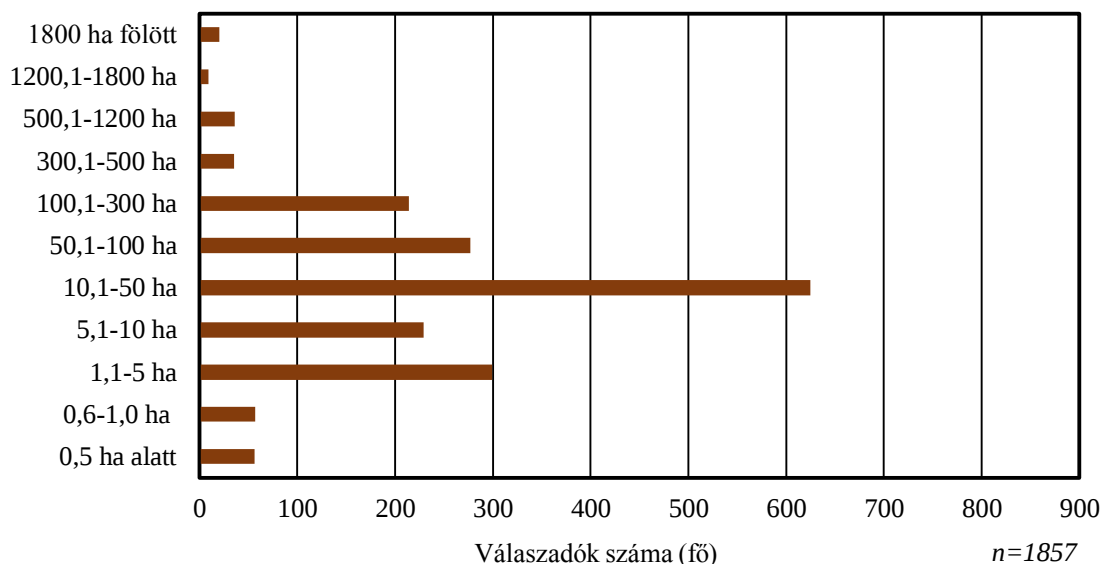

4. ábra. A válaszadók legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása az országos adatok alapján.

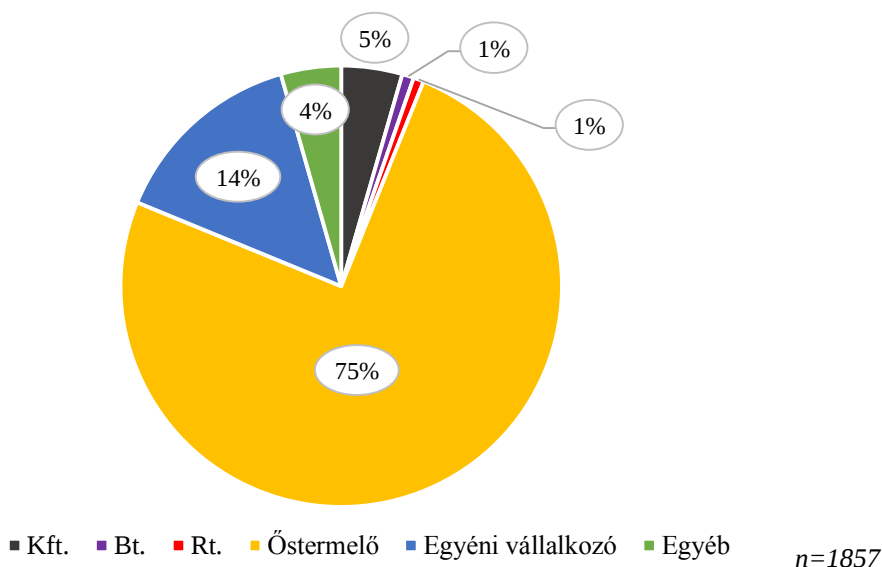
5. ábra. A válaszadók legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása, külön szerepeltetve az agrárvégzettséggel rendelkezőket az országos adatok alapján.

A gazdálkodási méretük alapján egyértelműen a kis gazdálkodók domináltak, a 10 és 50 hektár közötti földterülettel (34%), illetve ha a 100 hektárnál nem nagyobb méretet nézzük, akkor a válaszadók 75%-a tartozott ebbe a kategóriába (6. ábra). Emellett az is jól látszik, hogy az egészen kicsik (1 hektár alattiak), illetve a nagygazdálkodók (500 hektár felettiek) is bekerültek a mintába.

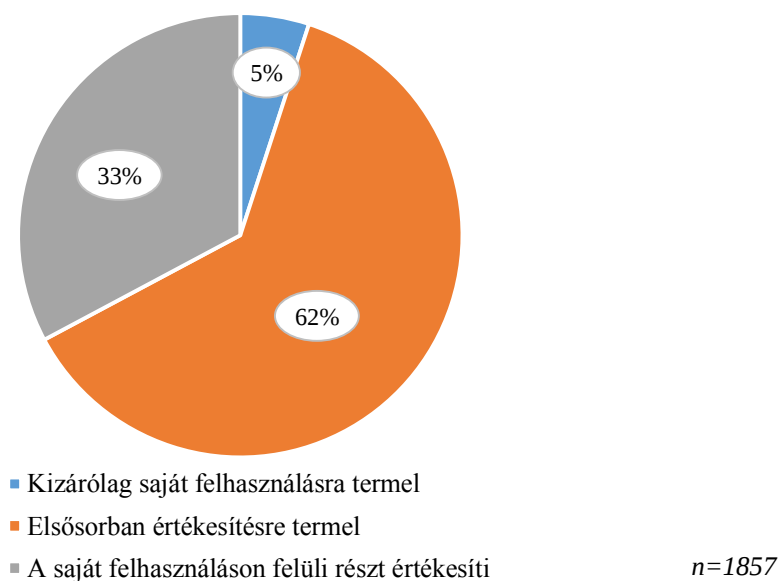
6. ábra. A válaszadók megoszlása a gazdálkodási körükbe tartozó teljes terület alapján.

A gazdálkodási formájukat tekintve az őstermelők és az egyéni vállalkozóként gazdálkodók tették ki a kitöltők közel 90%-át (7. ábra). A fennmaradó 11% mintegy kétharmada volt a valamilyen cég formájában gazdálkodók aránya, míg az egyéb kategóriában a válaszadók által beírtak alapján a családi gazdálkodási forma dominál. Emellett az erdőbirtokosság, a szövetkezet, a Nemzeti Park, és az egyesület is megjelent eseti jelleggel.

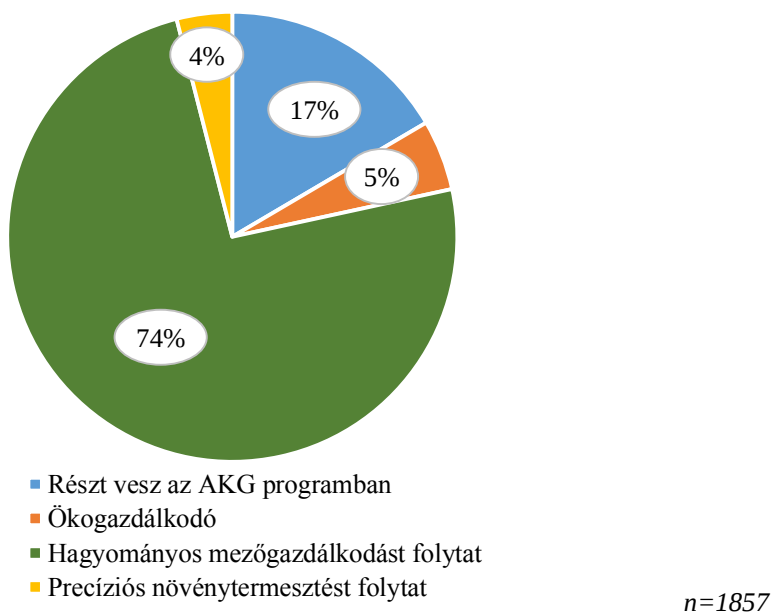
7. ábra. A válaszadók megoszlása a gazdálkodási formájuk alapján.

A termelési (gazdálkodási) cél elsősorban az árutermelés és csak másodsorban a saját felhasználás (8. ábra). A kizárólagosan saját felhasználásra történő termelés csupán 5%-os részaránnyal jelenik meg.

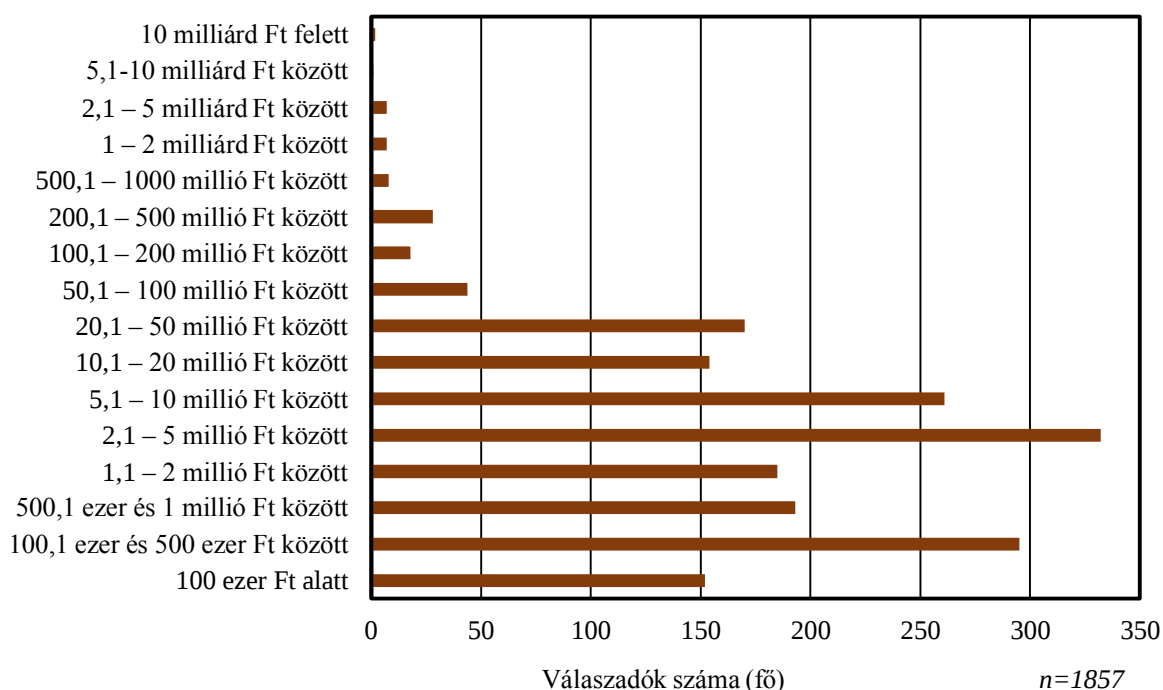
8. ábra. A válaszadói kör megoszlása a gazdálkodási cél szerint.

A gazdálkodás jellegét tekintve (9. ábra) a kitöltők többsége (74%) hagyományos mezőgazdálkodást, 5%-uk ökolgazdálkodást, 4% pedig precíziós növénytermesztést folytat. A fennmaradó 17% AKG programban vesz részt.

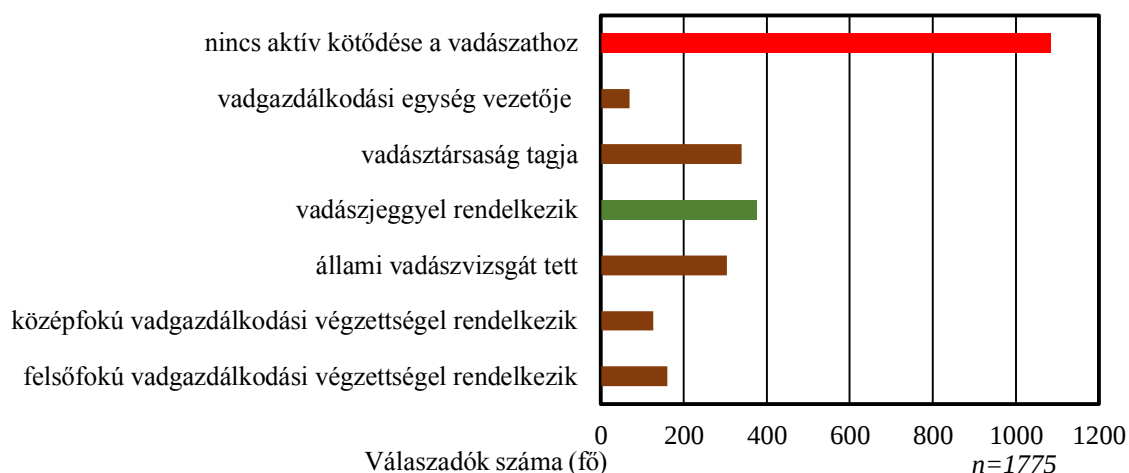
9. ábra. A válaszadók megoszlása a gazdálkodás jellege alapján.

Az éves árbevétel alapján a 100 ezer Ft alatti kategória és a 10 milliárd Ft feletti csoport között oszlott meg a válaszadók köre, jelentős eltérésekkel az egyes kategóriák között. A legnagyobb önálló árbevételi sávot a 2,1 és 5 millió Ft éves árbevételt elérő gazdálkodók tették ki (10. ábra). Amennyiben pedig az 1 és 20 millió Ft közötti sávokat egyben kezeljük, akkor a kérdőívet kitöltők fele esik ebbe az árbevétel kategóriába. 20 és 100 millió Ft közötti sávba esett a 10%-uk, míg a 100 millió Ft éves árbevételt a válaszadók 4%-a érte el, az 1 milliárd Ft-ot pedig már csak alig 1%-uk.

10. ábra. A válaszadók megoszlása a gazdálkodásukból származó éves árbevétel alapján.

A válaszadók 61%-ának nincs aktív kötődése a vadászathoz (11. ábra), vagyis a kitöltők többsége olyan gazdálkodó volt, aki mellette nem végez vadászati tevékenységet (1084 fő). A fennmaradó 691 fő valamilyen formában kötődik a vadászathoz, vadgazdálkodáshoz. Ez a kapcsolat lehet egyszerűen az iskolai végzettség szerint vagy a vadászvizsga megléte alapján, de akár vadgazdálkodási egység vezetője is lehetett (11. ábra). Ez alapján az a célkitűzés, hogy elsősorban a mezőgazdasági termelők véleményét ismerjük meg a témakörben, teljesülni látszik.

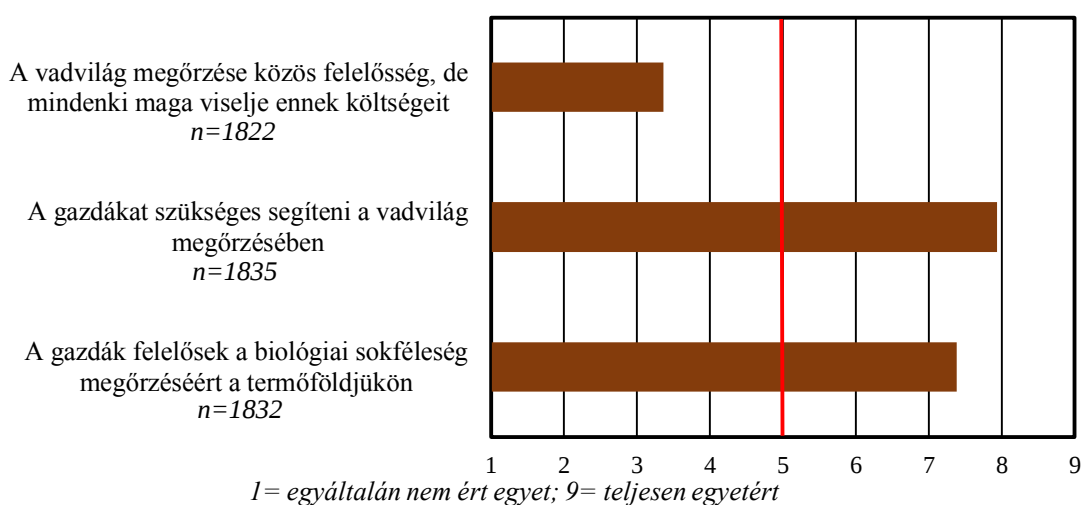

11. ábra. A válaszadók megoszlása a vadászathoz való kötődésük illetve vadgazdálkodási végzettségük alapján.

4.2. A vadvilággal kapcsolatos attitűd értékelése az országos és a csoportosított adatok alapján

4.2.1. A vadvilág megőrzésével kapcsolatos állítások értékelése

Általánosságban elmondható, hogy a válaszadók úgy gondolják, hogy a gazdálkodásuk során felelősséggel tartoznak a biológiai sokféleség megőrzéséért (12. ábra). A leggyakrabban teljesen egyetértettek ezzel az állítással, így a válaszok módusza 9 volt. Természetesen előfordult az 1-es és a 2-es érték választása is, emiatt az átlagos érték 7,3 lett, és összességében ez még mindig egyértelműen pozitívnak értékelhető.

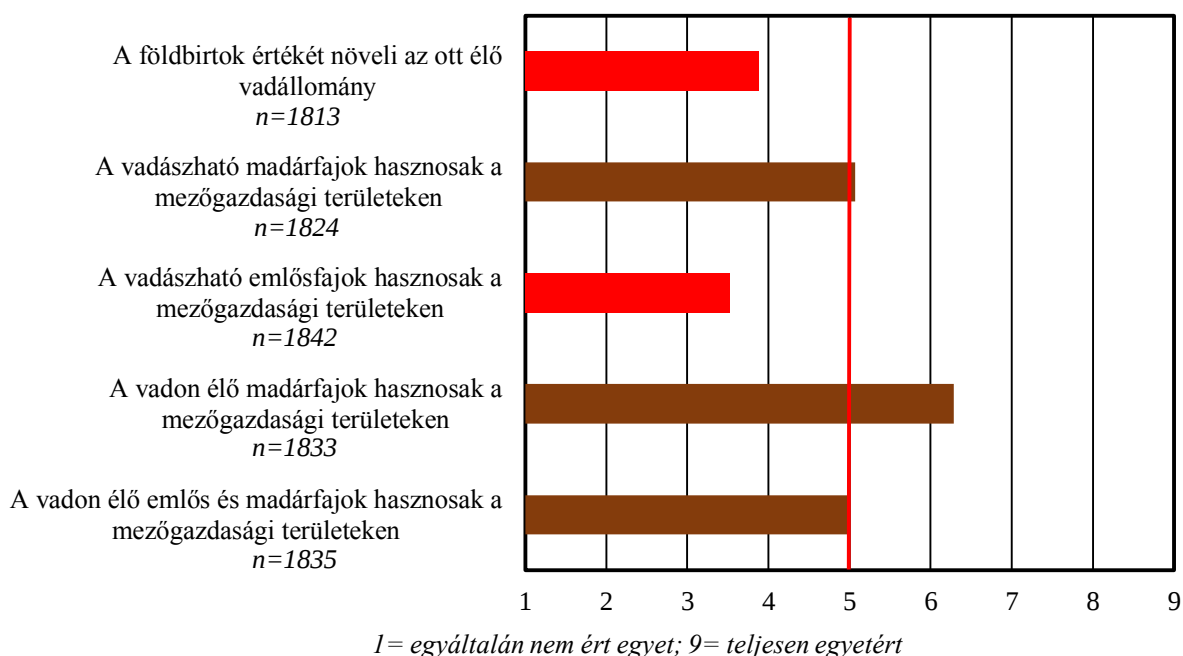

12. ábra. Értékelje az állításokat az 1 és 9 közötti skálán!

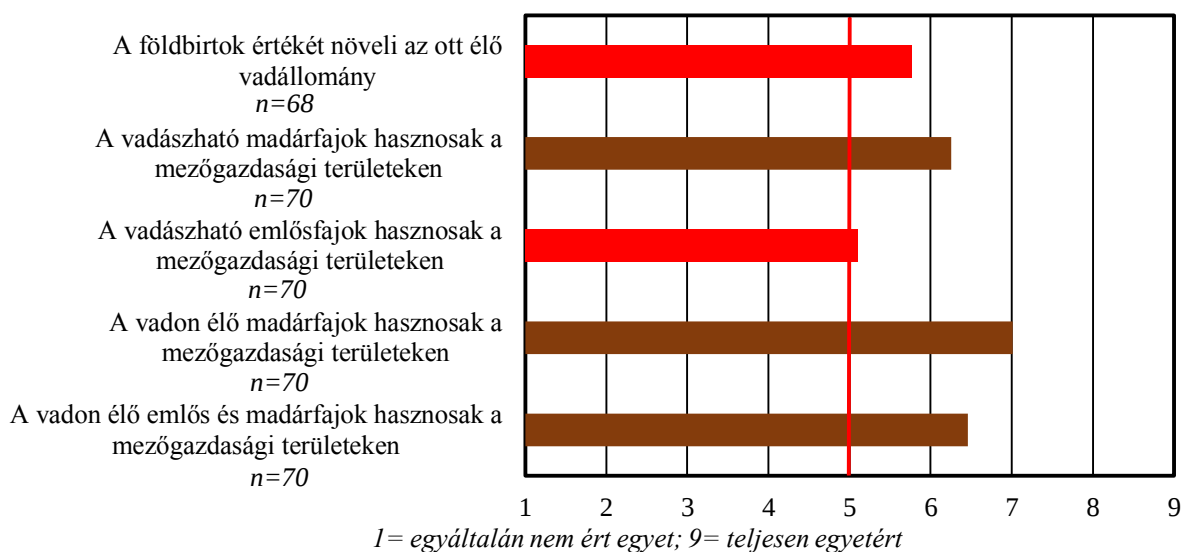
4.2.2. A vadon élő fajokkal kapcsolatos állítások értékelése

Az országos adatok alapján egyértelműen kirajzolódik a vadállománnyal (vadászható fajokkal) szembeni általános negatív attitűd (13. ábra). Ez egyrészt a vadállomány, mint a földbirtok értékét növelő állítás, illetve a vadászható emlősfajok hasznosságának állítása kapcsán megjelenő elutasítás. Utóbbi esetében a módusz (a leggyakrabban választott érték) az 1 (!) volt. Mindenképpen érdekes, hogy ez a negatív attitűd a madárfajok esetében már nem jelent meg (13. ábra), ami valószínűleg az emlősök által okozott konfliktushelyzetekkel magyarázható, illetve a madárfajok esetében ezek hiányával, esetleg a számos népszerűsítő program hatásával, amely a madárvilág védelmének jelentőségét hangsúlyozza.

A fentieket tovább vizsgálva, a vadgazdálkodási egységet vezetőik adatainak külön csoportosítása (14. ábra), illetve a vadászathoz nem kötődők adatainak külön értékelése (15. ábra) markáns különbséget eredményezett. Míg az előbbi csoport egyértelműen úgy véli, hogy a földbirtok értékét növeli az ott élő vadállomány (5,76-os átlagérték, a medián 6,5 és a módusz 9; 14. ábra), addig a vadászathoz nem kötődő gazdák esetében ezzel teljesen ellentétes vélemény uralkodik (átlag 3,2, medián 2 és a módusz 1-es; 15. ábra), ami pedig azt jelenti, hogy szerintük a vadállomány egyáltalán nem növeli a földbirtok értékét!

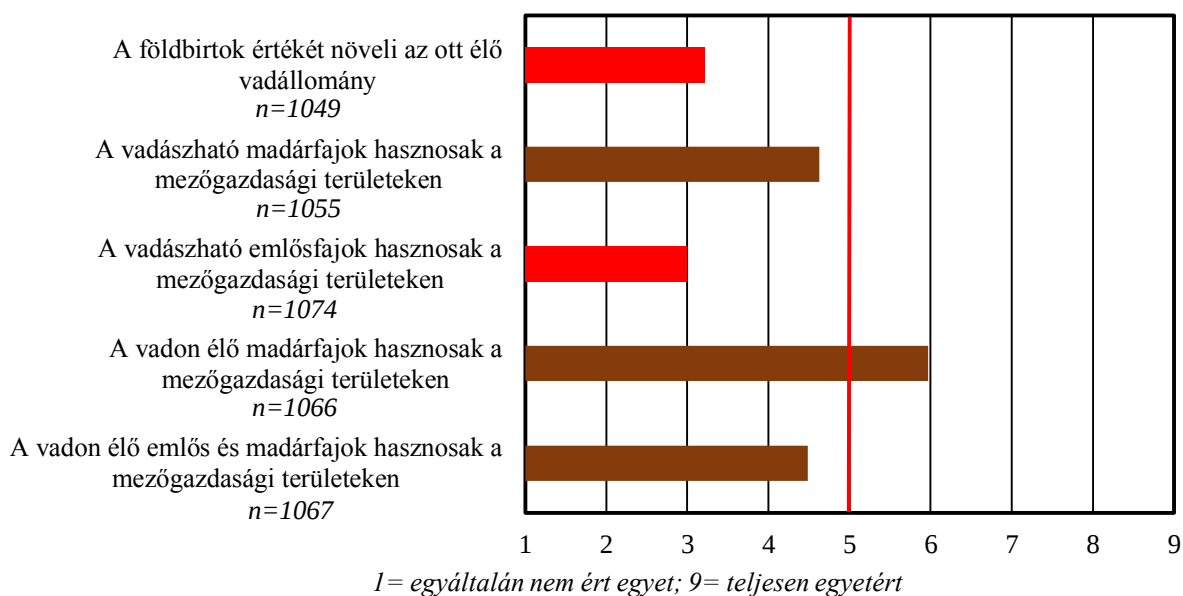

13. ábra. Értékelje az állításokat az 1 és 9 közötti skálán! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

14. ábra. Értékelje az állításokat az 1 és 9 közötti skálán! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

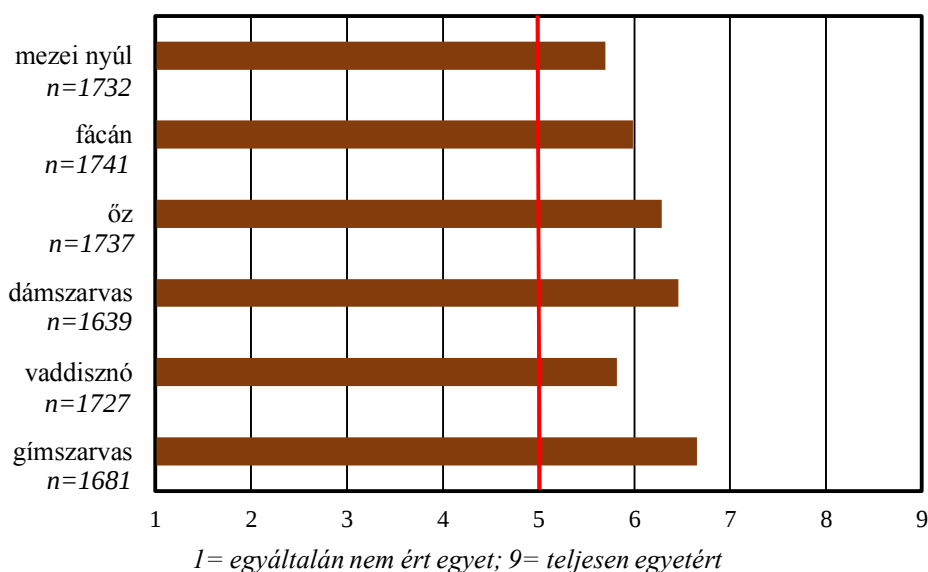
A vadászható emlősfajok mezőgazdasági területeken tapasztalható hasznosságával kapcsolatos állítások esetében a nem vadászó gazdálkodók gyakorlatilag teljes mértékben elutasítóak voltak (15. ábra). Jelzésértékű az is, hogy ugyanezen állításnál a vadgazdálkodási egység vezetői is az átlagolt vélemény tekintetében éppen csak meghaladják a semleges 5-ös értéket (14. ábra).

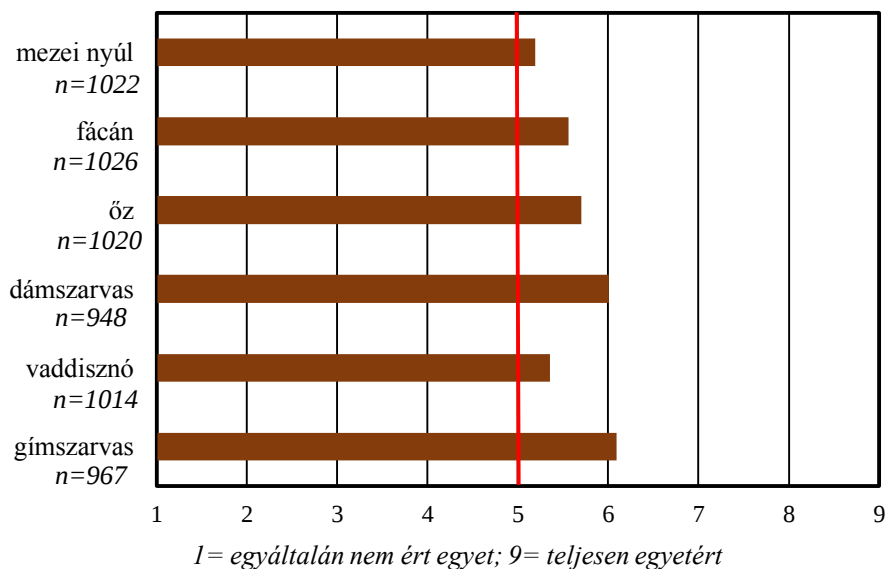
15. ábra. Értékelje az állításokat az 1 és 9 közötti skálán! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

4.2.3. Ön szerint a felsorolt vadfajoknak jelentős gazdasági hasznai is lehetnek (pl. vadászati bevétel, vadhús értékesítés, kapcsolatépítési lehetőség, stb.)?

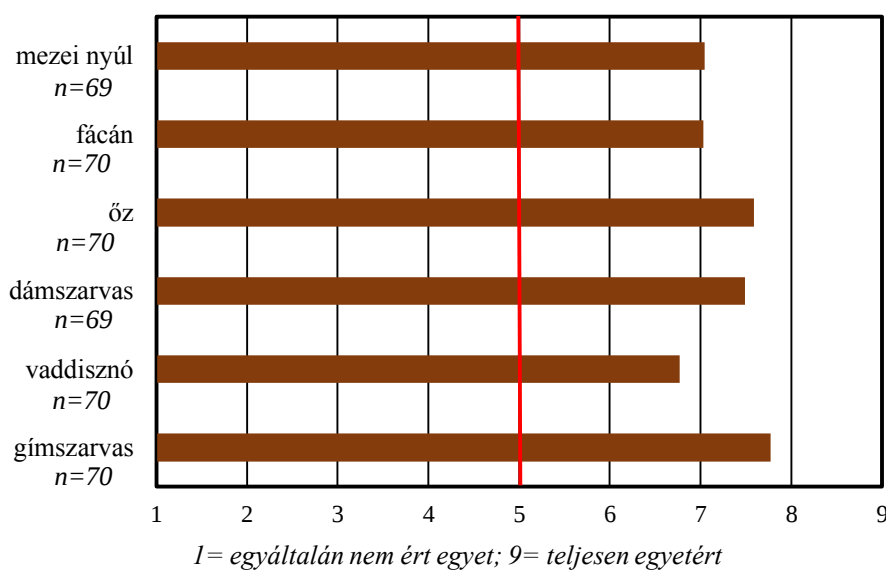
A vadászható fajok gazdasági hasznaival kapcsolatban „egységesebbek” a vélemények (16-18. ábra). Minden felsorolt faj esetében, még ha kismértékben is, de inkább úgy vélik, hogy rendelkezhetnek gazdasági haszonnal. A módusz mindegyik vadfaj esetében 9 volt, míg a medián (amely felezi a sorba rendezett adatokat) a gímnél 8-as (azaz a válaszadók 50%-a legalább 8-ra értékelte az állítást), a vaddisznónál, a fácánnál és a mezei nyúlnál 6-os, a dámszarnál és őznél pedig 7-es.

16. ábra. Ön szerint a felsorolt vadfajoknak jelentős gazdasági hasznai is lehetnek? (pl. vadászati bevétel, vadhús értékesítés, kapcsolatépítési lehetőség, stb.) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

17. ábra. Ön szerint a felsorolt vadfajoknak jelentős gazdasági hasznai is lehetnek? (pl. vadászati bevétel, vadhús értékesítés, kapcsolatépítési lehetőség, stb.) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

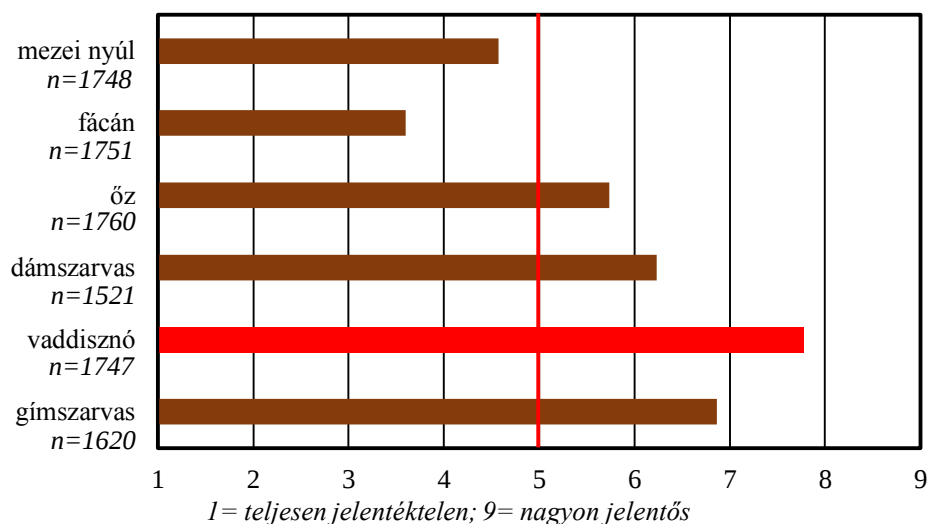

18. ábra. Ön szerint a felsorolt vadfajoknak jelentős gazdasági hasznai is lehetnek? (pl. vadászati bevétel, vadhús értékesítés, kapcsolatépítési lehetőség, stb.) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

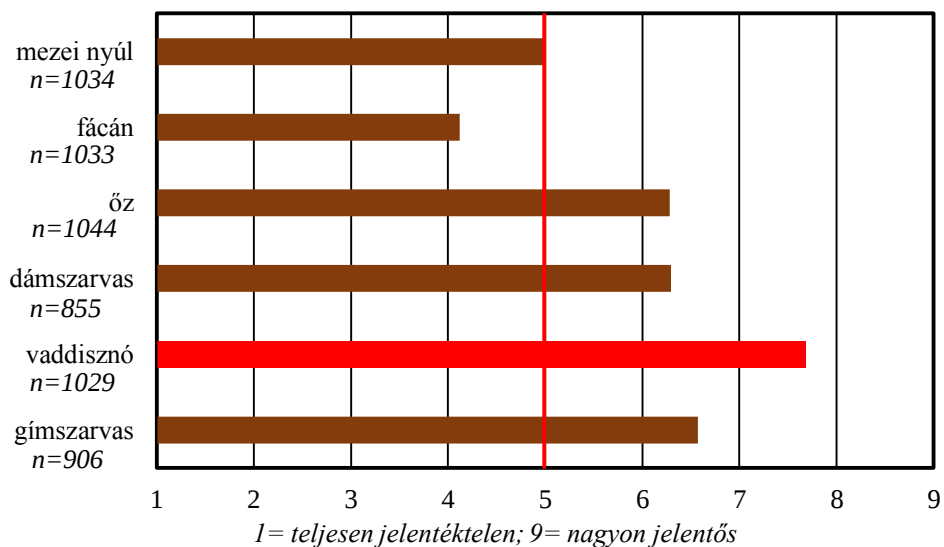
4.2.4. Véleménye szerint mekkora lehet általában a felsorolt vadfajok gazdasági kártétele?

A vizsgált vadfajok gazdasági kártételének jelentősége kapcsán az egyes fajok megítélése között nagymértékű különbségek adódtak (19. ábra). A mezei nyúl és a fácán esetében inkább a jelentéktelen irányába hajlik az átlagos vélemény, az előbbinél a módusz 2, míg utóbbinál 1 volt. A nagyvadfajoknál más a helyzet, az őz csak kismértékben tért el a középvonaltól és a módusza 6, viszont a vaddisznó már majdnem 8-as átlagot ért el, és a módusza 9 is és mediánja is 9 volt. Utóbbi esetében az értékek világosan mutatják a vaddisznó által okozott problémák jelentőségét. A dák és a gím, az őz és a vaddisznó átlagértékei között helyezkedett el, de a módusz és a medián értékek (dák: módusz=9, medián=7; gím: módusz=9, medián=8) egyértelműen jelezik, hogy kártételüket inkább a „jelentős” irányába pozicionálták a válaszadók (19. ábra).

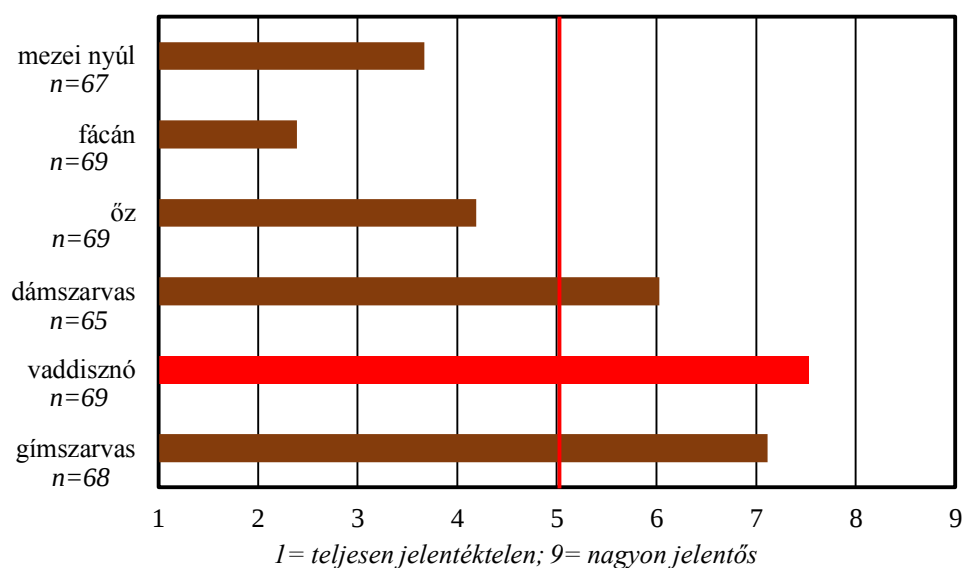
Amennyiben a vadászathoz nem kötődő gazdák véleményét nézzük (20. ábra), akkor az összes vizsgált vadfaj esetében az országos átlagértékekhez képest enyhén erősödő értékeket tapasztalunk. Ezzel szemben a vadgazdálkodási egységet vezető gazdálkodóknál (21. ábra) nagyon világosan látszik, hogy az apróvadfajok és az őz a középvonaltól balra helyezkednek el, ezzel jelezve, hogy a károkozásukat nem tartják jelentősnek, sőt a fácán gyakorlatilag a teljesen jelentéktelenhez van közel. A vaddisznó ennél a csoportnál is kiemelt szerepet mutat, melyhez a gímszarvas közelít a leginkább, míg a dák éppen csak eléri a 6-os átlagértéket.

19. ábra. Véleménye szerint mekkora lehet általában a felsorolt vadfajok gazdasági kártétele? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

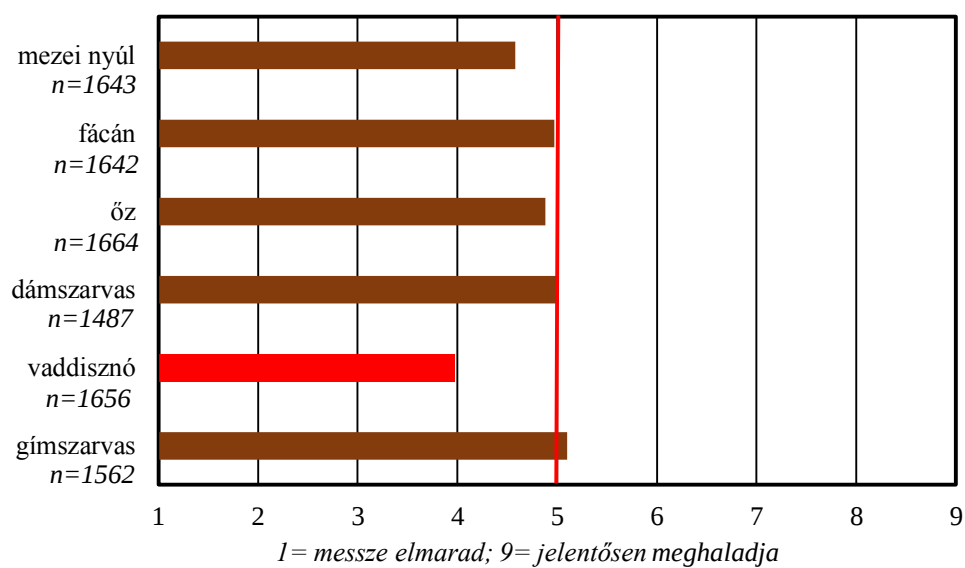
20. ábra. Véleménye szerint mekkora lehet általában a felsorolt vadfajok gazdasági kártétele? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

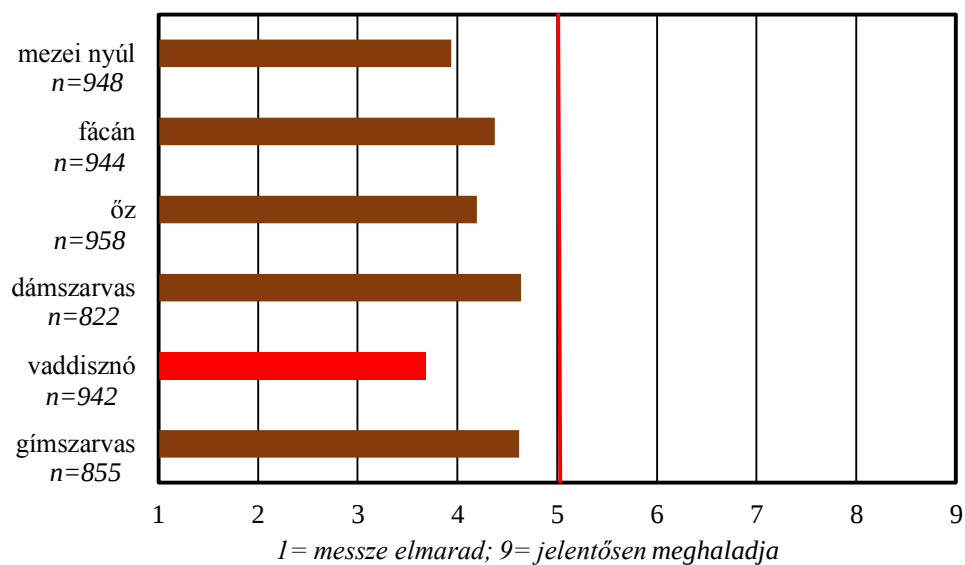
21. ábra. Véleménye szerint mekkora lehet általában a felsorolt vadfajok gazdasági kártétele? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.2.5. Véleménye szerint hogyan alakul a felsorolt vadfajok gazdasági haszna a károkozásukhoz viszonyítva?

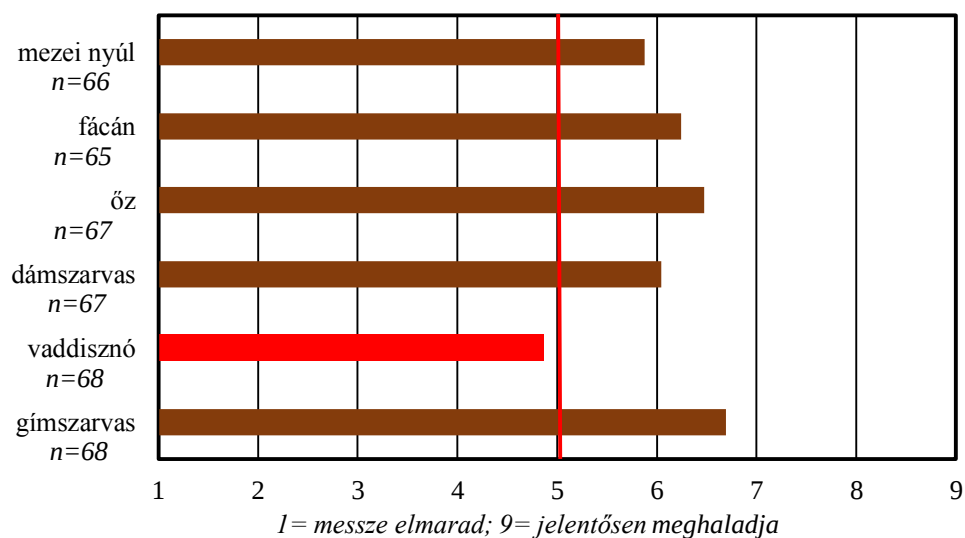
A felsorolt vadfajok gazdasági hasznát a károkozásukhoz viszonyítva az látszik, hogy a vaddisznó esetében egyértelműen úgy vélik, hogy a haszna elmarad a károsításához képest (22. ábra). Továbbá a mezei nyúl esetében látható, hogy az értéke a középvonaltól kismértékben elmarad, míg a többi faj lényegében középen helyezkedik el. Az országos átlageredményektől jelentősen eltér a két külön csoport eredménye. Míg a vadászathoz nem kötődő gazdák esetében minden vadfaj a középvonaltól balra helyezkedik el (23. ábra), vagyis elmaradnak a hasznaik a károkozásaikhoz képest (különösen a vaddisznóé), addig a vadgazdálkodási egységet vezető gazdák véleménye szerint ez pont fordítva van (24. ábra). Egyedüli kivétel a vaddisznó, igaz, csak kicsivel marad el az középvonaltól.

22. ábra. Véleménye szerint hogyan alakul a felsorolt vadfajok gazdasági haszna a károkozásukhoz viszonyítva? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

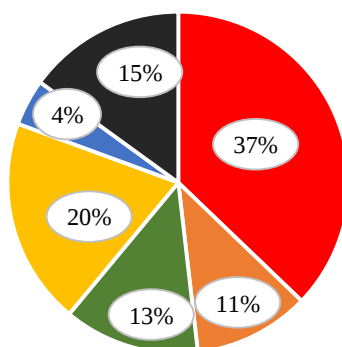
23. ábra. Véleménye szerint hogyan alakul a felsorolt vadfajok gazdasági haszna a károkozásukhoz viszonyítva? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

24. ábra. Véleménye szerint hogyan alakul a felsorolt vadfajok gazdasági haszna a károkozásukhoz viszonyítva? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

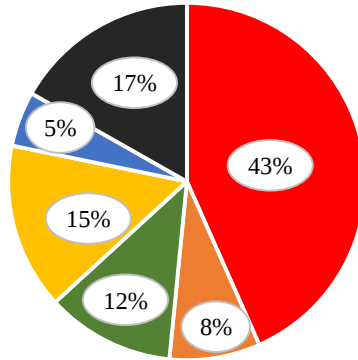
4.2.6. Alkalmaz-e Ön valamilyen vadvédelmi megoldást a művelése alá tartozó területen?

Az országosan összesített válaszok alapján a gazdák több mint 50%-a semmilyen vadvédelmi megoldást nem alkalmaz (25. ábra, pirossal és feketével jelölt területek együtt). Külön véve azokat a válaszadókat, akiknek nincs kötődésük a vadászathoz ez az arány eléri a 60%-ot (26. ábra), míg a vadgazdálkodási egységet vezető gazdák esetében 29% (27. ábra).

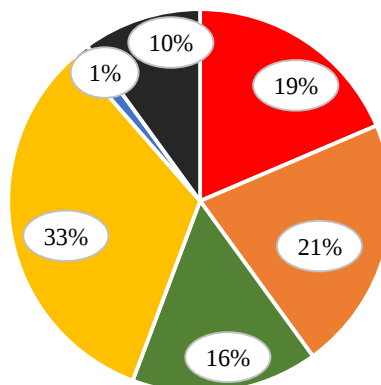
- nem alkalmazok vadvédelmi megoldást
  - vegyszermentes szegélyt alakítok ki
  - vadriasztó láncot használok a kaszálákor
  - vadbarát módon kaszálók
  - nem gondoltam még ennek szükségességére
  - nem tartom szükségesnek, mert enélkül is jól él a vad földemen
- n=1773*

25. ábra. Alkalmaz-e Ön valamilyen vadvédelmi megoldást a művelése alá tartozó területen? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

- nem alkalmazok vadvédelmi megoldást
- vegyszermentes szegélyt alakítok ki
- vadriasztó láncot használok a kaszálákor
- vadbarát módon kaszálók
- nem gondoltam még ennek szükségességére
- nem tartom szükségesnek, mert enélkül is jól él a vad földemen *n=1084*

26. ábra. Alkalmaz-e Ön valamilyen vadvédelmi megoldást a művelése alá tartozó területen?
(Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

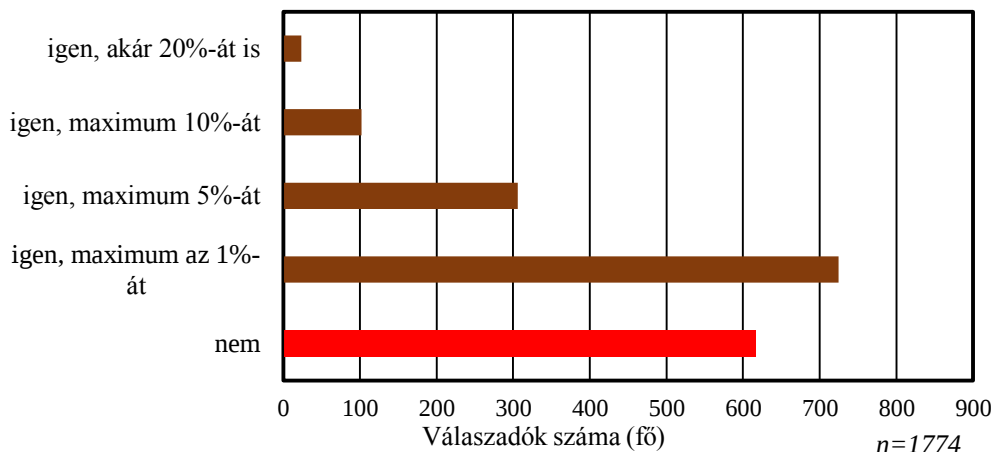

- nem alkalmazok vadvédelmi megoldást
- vegyszermentes szegélyt alakítok ki
- vadriasztó láncot használok a kaszálákor
- vadbarát módon kaszálók
- nem gondoltam még ennek szükségességére
- nem tartom szükségesnek, mert enélkül is jól él a vad földemen *n=70*

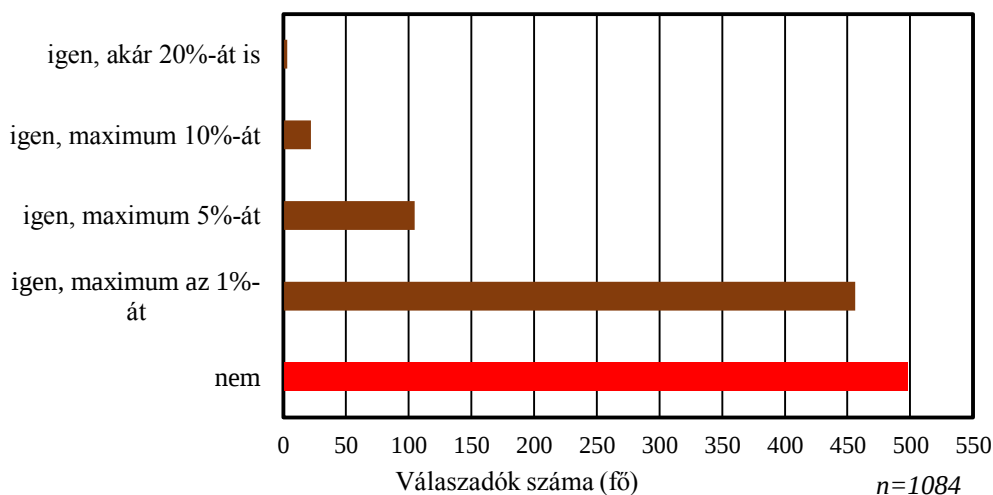
27. ábra. Alkalmaz-e Ön valamilyen vadvédelmi megoldást a művelése alá tartozó területen?
(Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.2.7. Hajlandó lenne Ön a bevételeinek egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani?

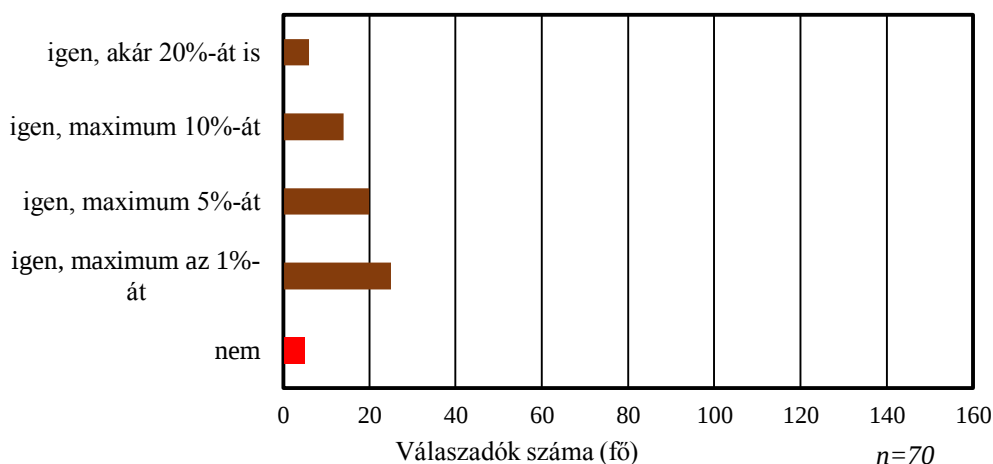
A válaszadók többsége, mintegy 65%-a kisebb vagy nagyobb mértékben hajlandó lenne a vadon élő állatfajok kíméletére vagy élőhelyeik megőrzésére a saját bevételeiből áldozni (28. ábra). A vadászathoz nem kötődő gazdák esetében ez az arány lecsökken 54%-ra (29. ábra), míg a vadgazdálkodási egységet vezetőknél pedig megemelkedik 93%-ra (30. ábra).

28. ábra. Hajlandó lenne Ön a bevételeinek egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

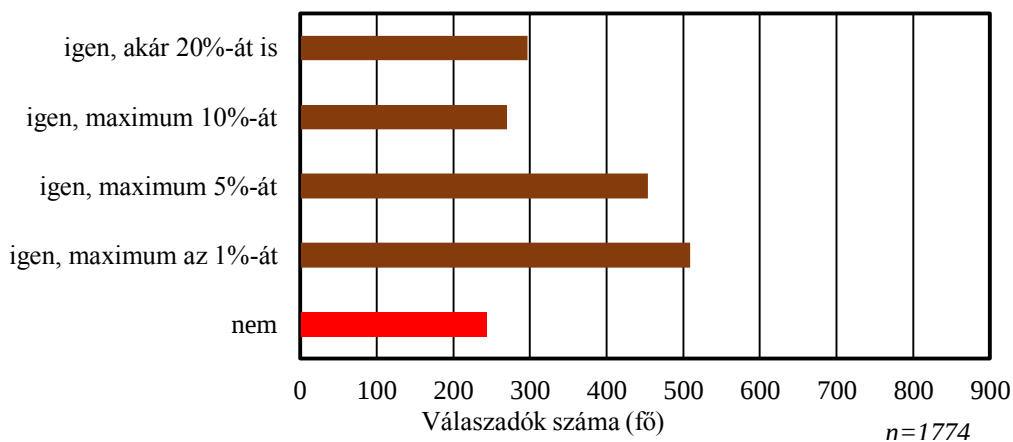
29. ábra. Hajlandó lenne Ön a bevételeinek egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

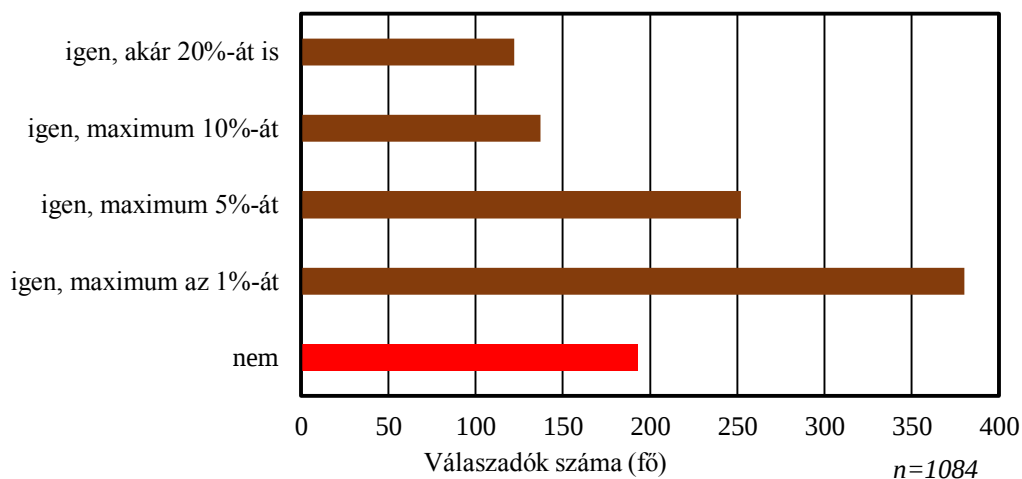
30. ábra. Hajlandó lenne Ön a bevételének egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.2.8. Hajlandó lenne Ön a bevételének egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani, ha az Ön által erre fordított összeget más forrásból (pályázat, támogatás) megnövelhetné?

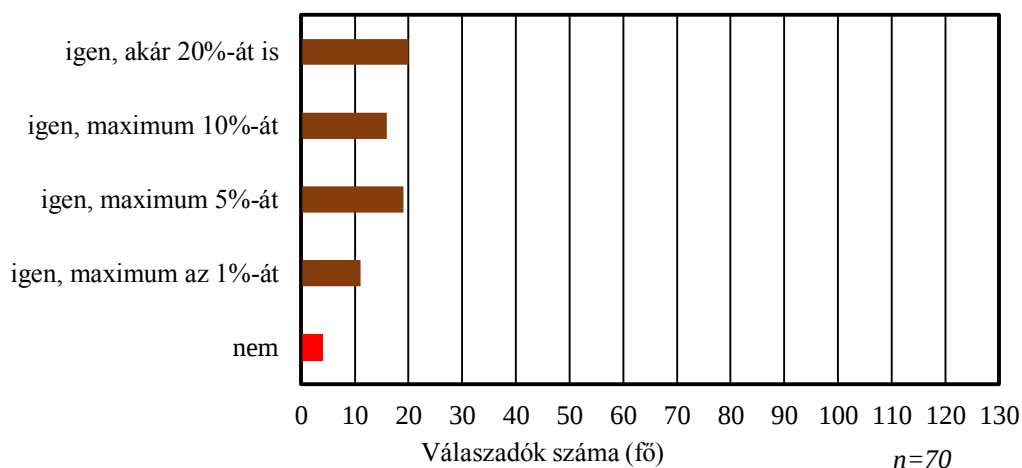
Abban az esetben, ha a vadon élő fajok kíméletére fordított összeget a gazda megnövelhetné további, más forrásból származókkal, például támogatás vagy pályázat útján, akkor jelentős mértékben megnő (65%-ról 86%-ra) a pozitív hozzáállású válaszadók aránya (31. ábra). Továbbá az is szembetűnő változás, hogy jelentős számban volt olyan válaszadó, aki 10, sőt akár 20%-át is hajlandó lenne ekkor a vadon élő állatfajok és élőhelyeik kíméletére fordítani. A vadászathoz nem kötődő gazdák esetében is nagyon látványos a változás, a korábbi 54%-ról 82%-ra növekszik azon válaszadók aránya, akik hajlandók lennének áldozni a vadon élő állatfajok érdekében (32. ábra). A vadgazdálkodási egységet vezetőik esetében pedig az „áldozatvállalás” mértékénél megfordul az eddigi trend és az 5 és 20%-ék közötti vállalások jóval gyakoribbak, mint az 1%-nyi bevételről való „lemondás” (33. ábra).

31. ábra. Hajlandó lenne Ön a bevételének egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani, ha az Ön által erre fordított összeget más forrásból (pályázat, támogatás) megnövelhetné? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

32. ábra. Hajlandó lenne Ön a bevételeinek egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani, ha az Ön által erre fordított összeget más forrásból (pályázat, támogatás) megnövelhetné? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

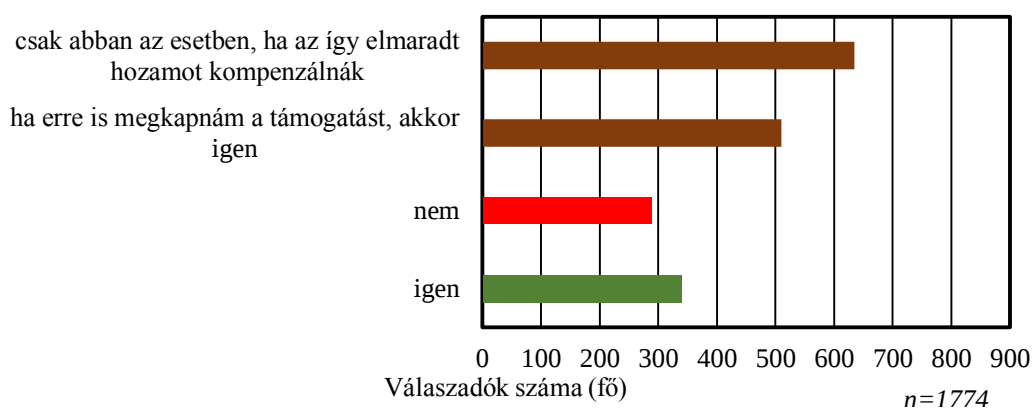
33. ábra. Hajlandó lenne Ön a bevételeinek egy részét a vadon élő állatfajok kíméletére, élőhelyeiknek megőrzésére és javítására fordítani, ha az Ön által erre fordított összeget más forrásból (pályázat, támogatás) megnövelhetné? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.2.9. Ha a szabályok lehetővé tennék, akkor hajlandó lenne műveletlenül hagyni a kezelésében lévő földterületeken a táblák 3-6 méteres szegélyét a vadvilág védelme érdekében?

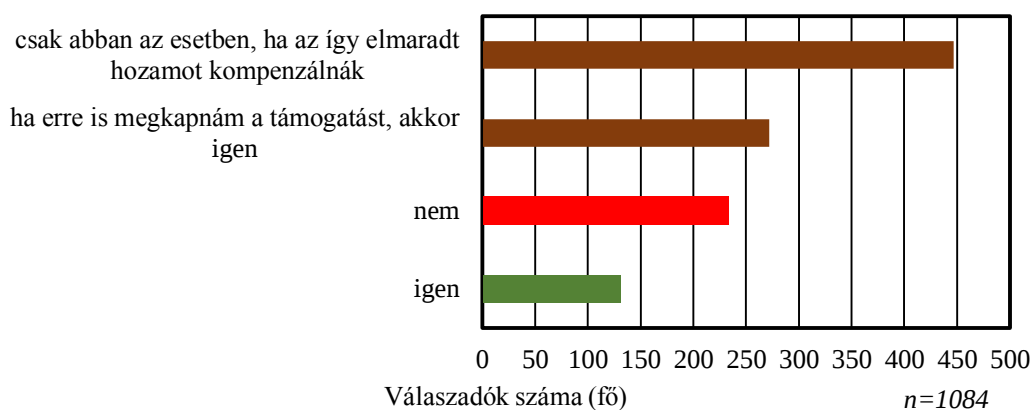
A táblaszegélyek 3-6 méteres szélességben történő műveletlenül hagyását a többség vállalná, igaz, döntően csak abban az esetben, ha az így elmaradó hozamot kompenzálnák részére, illetve a kihagyott terület esetében is megkapná a támogatást. Csupán a válaszadók 16%-a zárkózik el kategorikusan ettől az élőhely- és vadvédelmi megoldástól (34. ábra).

A vadászathoz nem kötődő gazdák esetében ez utóbbi érték majdnem 22%, azonban a fennmaradó 78% még mindig „pozitívan” nyilatkozott, és a válaszadói kör 12%-a pedig ellenszolgáltatás nélkül is hajlandó lenne a táblaszegélyek műveletlenül hagyására (35. ábra).

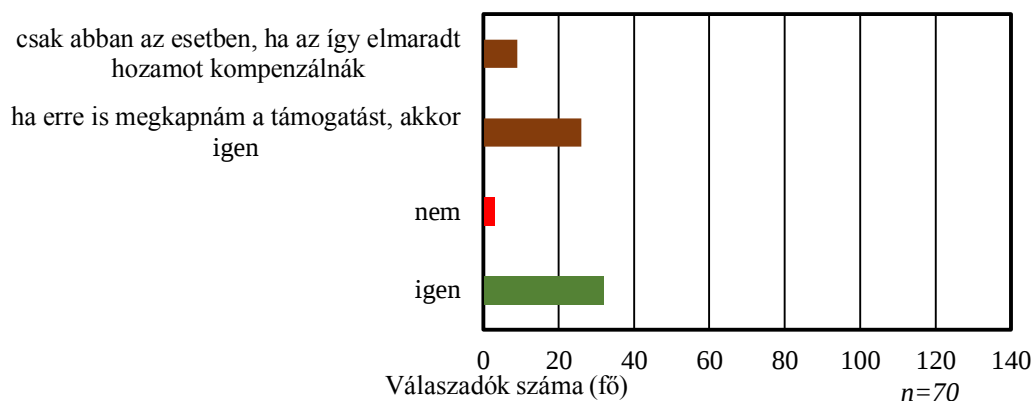
Talán nem meglepő módon a vadgazdálkodási egységet vezető gazdák válaszai a legpozitívabbak a vadvilág megőrzése szempontjából, esetükben ugyanis a műveletlenül hagyástól elzárkózók aránya elenyésző (4%), a fennmaradó 96% pozitív hozzáállással jellemezhető, és gyakorlatilag e válaszadói kör 46%-a ellenszolgáltatás nélkül vállalná a táblaszegély művelésének elhagyását (36. ábra).

34. ábra. Ha a szabályok lehetővé tennék, akkor hajlandó lenne műveletlenül hagyni a kezelésében lévő földterületeken a táblák 3-6 méteres szegélyét a vadvilág védelme érdekében? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

35. ábra. Ha a szabályok lehetővé tennék, akkor hajlandó lenne műveletlenül hagyni a kezelésében lévő földterületeken a táblák 3-6 méteres szegélyét a vadvilág védelme érdekében? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

36. ábra. Ha a szabályok lehetővé tennék, akkor hajlandó lenne műveletlenül hagyni a kezelésében lévő földterületeken a táblák 3-6 méteres szegélyét a vadvilág védelme érdekében? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3. A mezőgazdasági vadkárral kapcsolatos vélemények értékelése

4.3.1. A művelési körébe tartozó földterületen előfordul-e vadkár?

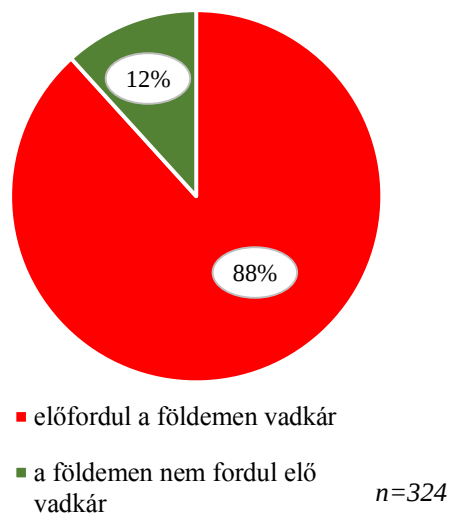
A teljes válaszadói kör 90%-ának esetében a művelésébe tartozó földterületen előfordul a vadkár (37. ábra). Amennyiben az öt, mezőgazdasági vadkárral leginkább érintett megyét (Baranya, Somogy, Vas, Veszprém, Zala) egyben vizsgáljuk, úgy ezen területek esetében a vadkár a válaszadó gazdák 95%-át érinti (38. ábra). Ha pedig a három, mezőgazdasági vadkárral legkevésbé érintett megyét (Békés, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok) egyben nézzük, akkor e térség vonatkozásában a válaszadó gazdák 88%-ának esetében fordul elő a vadkár (39. ábra). Az egyes megyéket önállóan értékelve a szélsőértékek a következőképpen alakultak: Nógrád és Veszprém megye válaszadóinak 97%-a esetében fordult elő vadkár a földjén, míg Komárom–Esztergom megyében a válaszadók 80%-a, Hajdú-Bihar megyében pedig 18%-a esetében fordult csak elő vadkár (lásd. 2.1. melléklet).

37. ábra. Előfordul-e az Ön által művelt földterületen vadkár? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

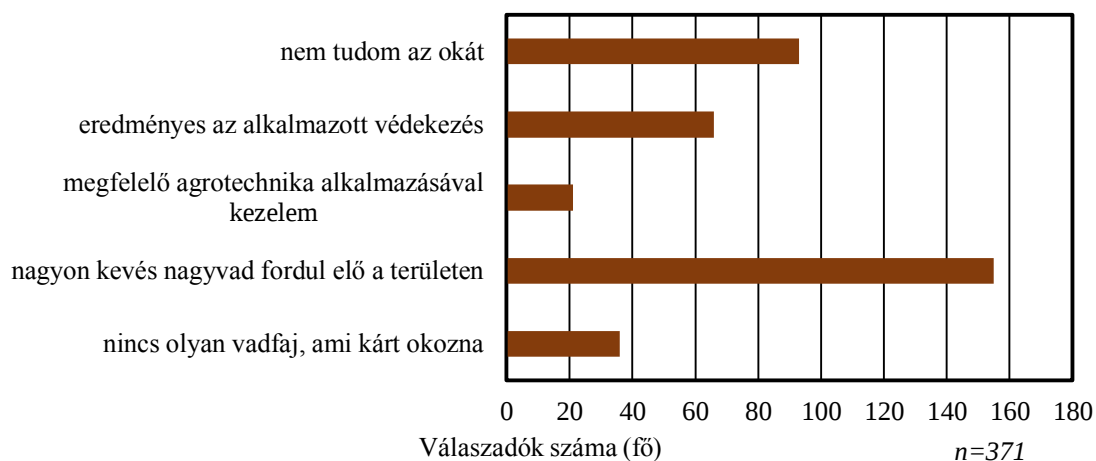
38. ábra. Előfordul-e az Ön által művelt földterületen vadkár? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

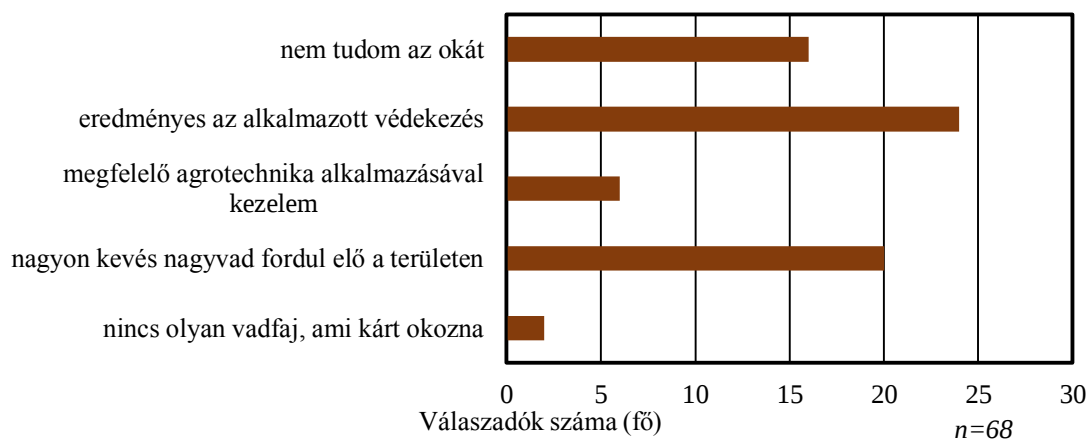
39. ábra. Előfordul-e az Ön által művelt földterületen vadkár? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.2. Amennyiben nem fordul elő vadkár a földjén, annak véleménye szerint mi az oka?

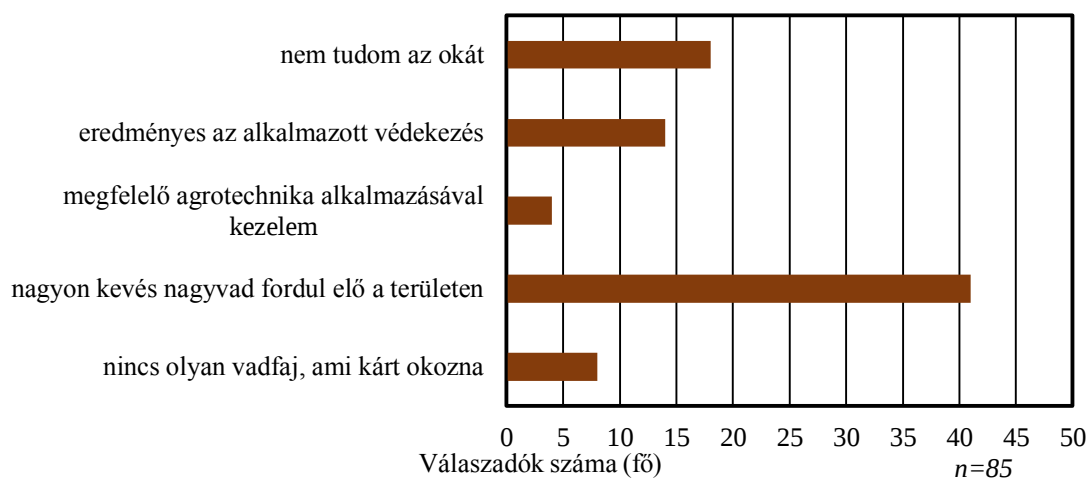
Azon válaszadók esetében, akik azt jelezték, hogy nem fordul elő a földjükön vadkár, ennek hátterében különböző okok álltak. Az ország teljes egészét tekintve, a legtöbb esetben (42%) ez az ok a nagyvadfajok alacsony mértékű előfordulása volt, amihez ha hozzávesszük a „nincs olyan vadfaj, ami kárt okozna” kategóriát (ez majdnem 10%), akkor közvetlenül a vad területen történő előfordulásához kötötték több mint 50%-ban a kár előfordulását is (40. ábra). A válaszadók 25%-a nem tudta az okát, míg 18%-uk az eredményes védekezést, illetve 6%-uk a megfelelő agrotechnika alkalmazását jelölte meg (40. ábra.). A vadkárral leginkább érintett öt megye esetében a vadkár elmaradásának a két leggyakoribb oka az eredményes védekezés (35%), illetve az alacsony nagyvadlétszám (29%) volt (41. ábra). A három, vadkárral legkevésbé érintett megye esetében pedig a nagyon kevés nagyvad előfordulását jelölték meg (48%), a többi válaszlehetőséghez képest jóval nagyobb arányban (42. ábra).

40. ábra. amennyiben nem fordul elő vadkár a földjén, annak véleménye szerint mi az oka? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

41. ábra. amennyiben nem fordul elő vadkár a földjén, annak véleménye szerint mi az oka? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

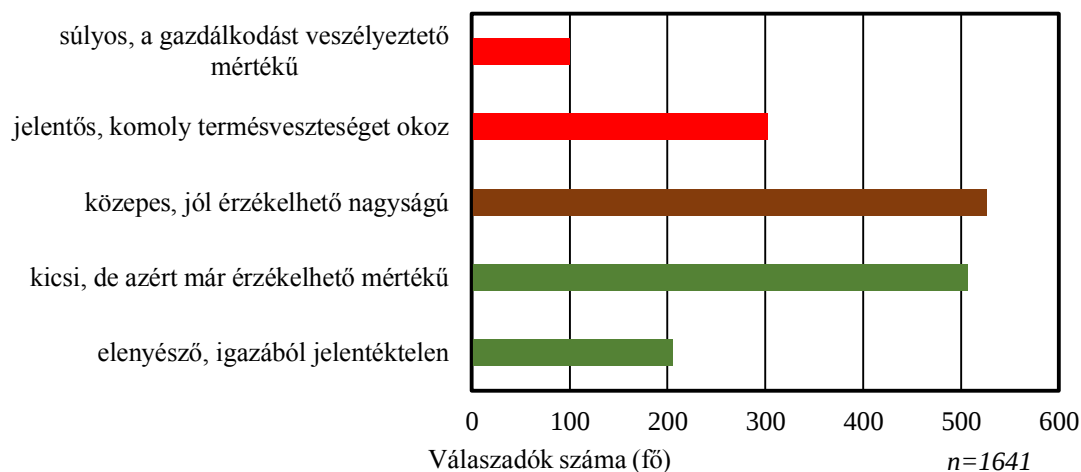
42. ábra. amennyiben nem fordul elő vadkár a földjén, annak véleménye szerint mi az oka? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.3. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár mértéke? Sorolja be a megadott kategóriák valamelyikébe!

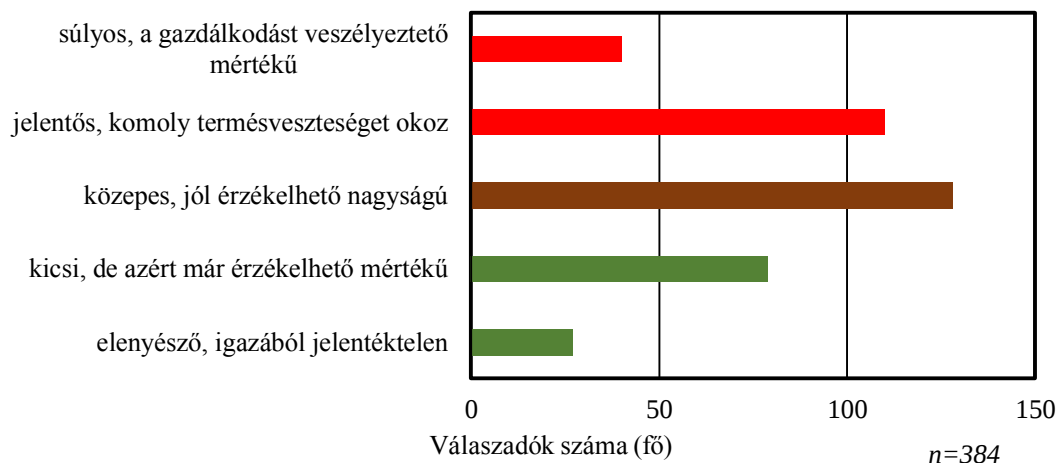
A mezőgazdasági vadkárok kapcsán rendszeresen készülő adatbázisokban jelenleg a térített vadkárösszegek szerepelnek, a károk jelentőségét, változását és országon belüli eloszlását eddig csak ezen adatok alapján lehetett értékelni (lásd az Országos Vadgazdálkodási Adattár éves kiadványai: [http2](#); vagy Bleier 2014). A gazdák véleményéről, benyomásáról korábban nem álltak rendelkezésre országos lefedettségű információk. Jelen felmérés alapján elmondható, hogy az országosan összesített válaszok szerint a mezőgazdasági vadkár kapcsán annak mértékét a saját földjén/gazdaságában a válaszadók 32%-a tapasztalja közepes, jól érzékelhető nagyságúnak, 31%-uk szerint a kár mértéke kicsi, de már érzékelhető mértékű, míg 13%-uk szerint elenyésző, jelentéktelen (43. ábra). A kár mértékét jelentősnek, komoly veszteséget okozónak mindössze 18%-ék értékeli, míg súlyosnak, a gazdálkodást már veszélyeztető mértékűnek pedig csupán 6%-uk tartja (43. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye esetében ezek az értékek jelentősen megváltoznak, bár a közepes mértéket jelölték meg a legnagyobb arányban (33%) ebben az összesítésben is, a komoly veszteséget okozó mérték (29%) és a súlyos mérték (10%) együttesen a válaszadók közel 40%-ának esetében fordul elő (44. ábra). A vadkárral való terheltség területek közötti különbségeit még e térségek esetében is jól mutatja, hogy a válaszadók 21%-a szerint a kár mértéke kicsi, bár érzékelhető, illetve 7%-uk szerint jelentéktelen (44. ábra).

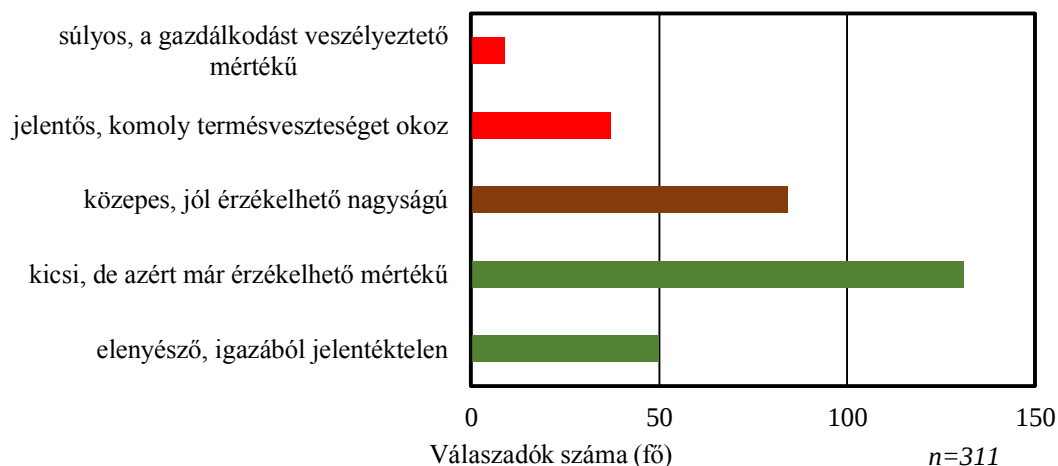
A három, vadkárral legkevésbé terhelt megye összevont válaszait értékelve pedig az látszik, hogy a válaszadók 42%-a a vadkár mértékét kicsinek, de érzékelhetőnek, illetve 16%-uk jelentéktelennek értékeli (45. ábra). Közepes, jól érzékelhető mértékűnek 27%, míg jelentősnek csupán 12% és súlyos, a gazdálkodást már veszélyeztető mértékűnek mindössze 3% tapasztalja. Ezek az eredmények összességében jól reflektálnak a térített vadkárok alapján megállapítottakra, miszerint a mezőgazdasági vadkár nem országos, hanem helyi jelentőségű probléma.

43. ábra. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár mértéke? Sorolja be a fenti kategóriák valamelyikébe. (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

44. ábra. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár mértéke? Sorolja be a fenti kategóriák valamelyikébe. (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

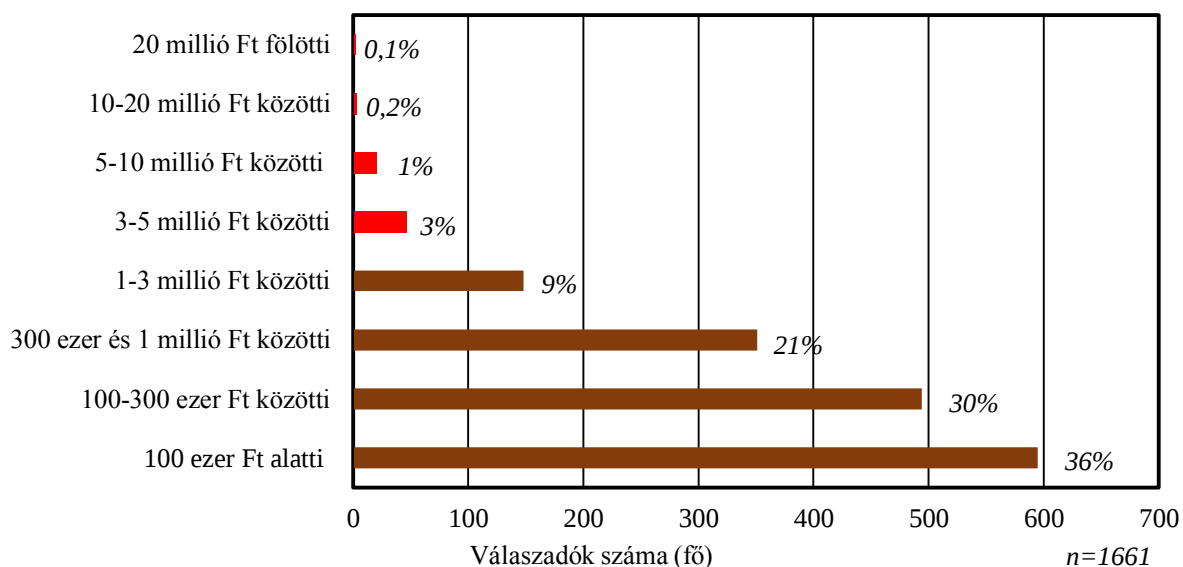
45. ábra. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár mértéke? Sorolja be a fenti kategóriák valamelyikébe. (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.4. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár pénzben kifejezett mértéke?

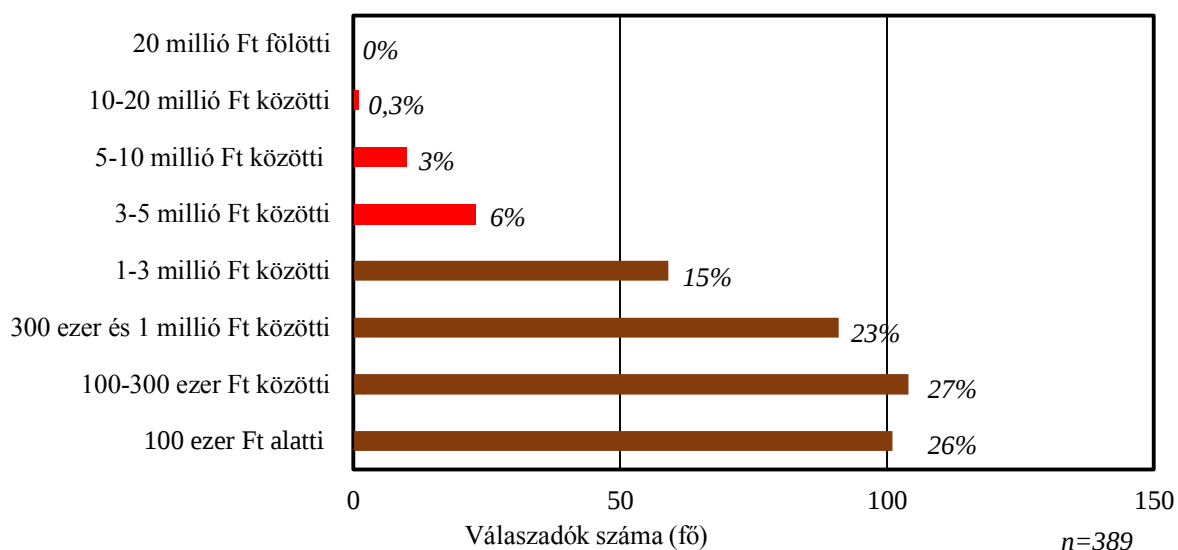
Az előforduló vadkár pénzben kifejezett értéke szerinti megoszlást a 46. ábra mutatja. Ez alapján kijelenthető, hogy az országos összesítésben a legjellemzőbb vadkármérték a 100 ezer Ft alatti, illetve a 100-300 ezer Ft közötti, e két kategória együtt a válaszadók 66%-ára volt jellemző. Az 1 millió Ft feletti mértékű károk már jóval kisebb arányban fordulnak elő, a 10 millió Ft feletti mértékű kár pedig gyakorlatilag elenyésző számban jelenik meg (46. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye válaszai alapján látható elmozdulás a magasabb kármértékek irányába, így például a 3-5 millió Ft közötti 6%-kal, az 5-10 millió Ft közötti 3%-kal jelenik meg a válaszokban (47. ábra). Ennek ellenére ezekben a térségekben is az 1 millió Ft alatti kármérték a domináns, a legsós 3 kategória együtt az esetek 76%-át teszik ki (47. ábra).

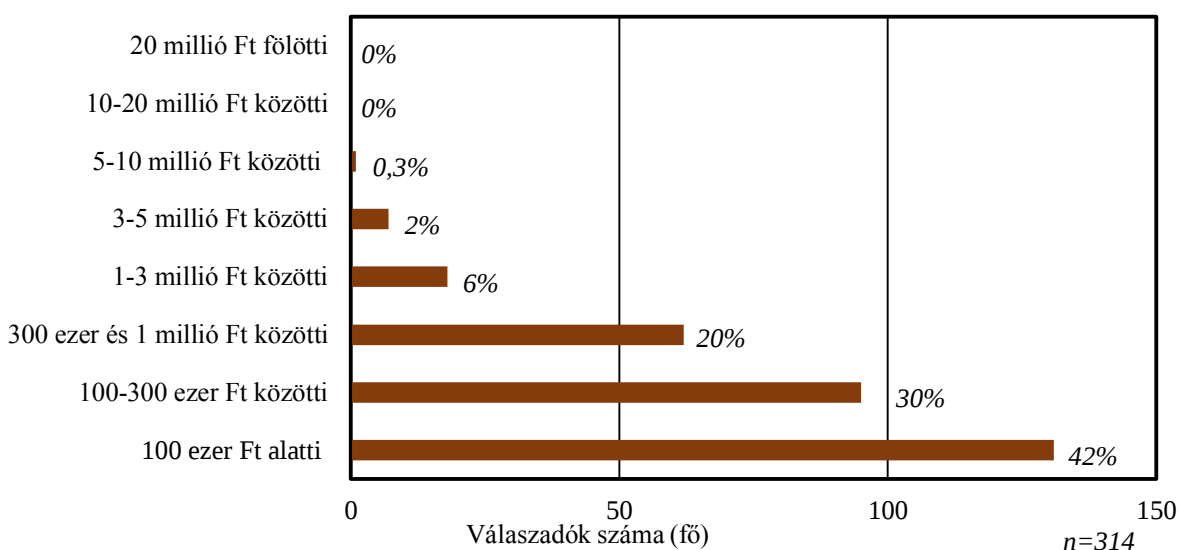
A három legkevesbé vadkáros megye esetében a fentiekkel ellentétes elmozdulás látható, itt a 300 ezer Ft-ot nem meghaladó nagyságú károk a jellemzőek a válaszadók 72%-ára, ha pedig 1 millió Ft-nál húzzuk meg a határt, akkor az esetek 92%-a ide tartozik (48. ábra). A fennmaradó részt 6%-al az 1-3 millió Ft közötti, illetve 2%-al a 3-5 millió Ft közötti teszi ki, míg 5 millió Ft fölött csak elvétve fordul elő káresemény (48. ábra). Ezek az eredmények összhangban állnak az előző kérdés alapján körvonalazódó térbeli eltérésekkel, illetve a térített vadkár adatokra alapuló korábbi elemzésekkel.

46. ábra. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár pénzben kifejezett mértéke? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

47. ábra. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár pénzben kifejezett mértéke? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

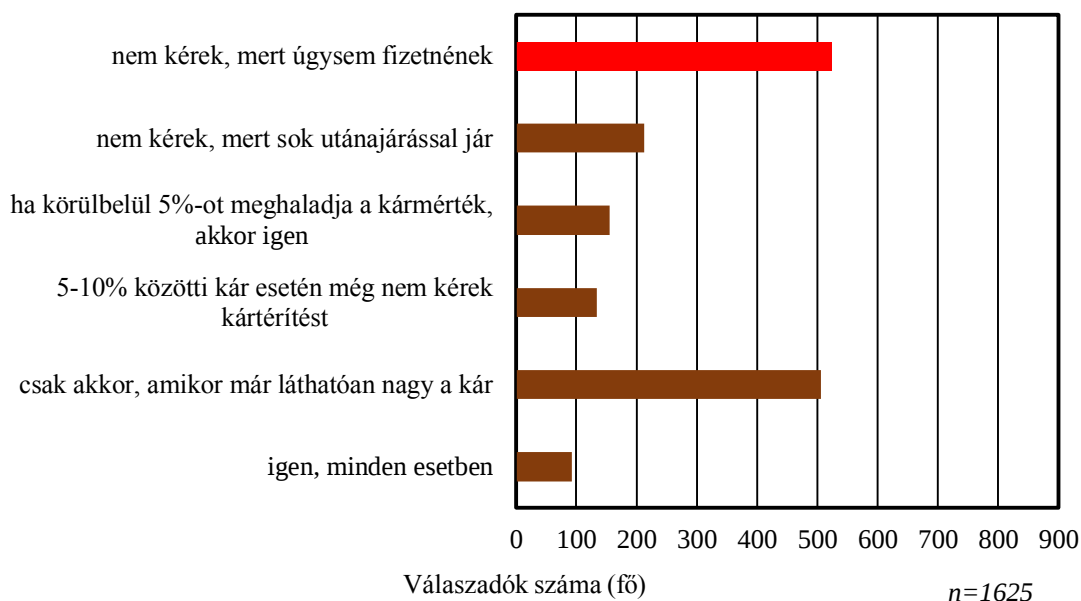

48. ábra. Mekkora évente a földjein/gazdaságában előforduló vadkár pénzben kifejezett mértéke? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

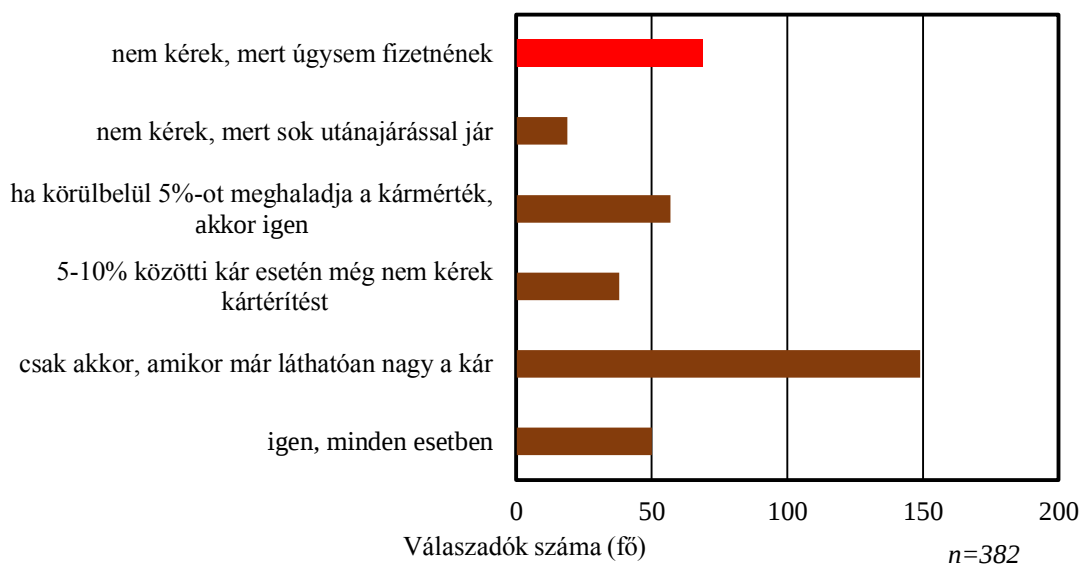
4.3.5. Igényel-e kártérítést a keletkezett vadkár után?

Az országos összesítés szerint a válaszadók többsége két nagy csoportra osztható. Az egyikbe tartoznak azok, akik azért nem kérnek kártérítést, mert úgy gondolják, hogy úgysem fizetnék ki (32%), a másikba pedig azok, akik csak akkor kérnek, amikor már láthatóan nagy a kár (31%) (49. ábra). Egészen alacsony (6%) azok aránya, akik minden esetben kérik a káruk megtérítését (49. ábra). Ez utóbbiak részesedése az öt legvadkárosabb megye válaszadójánál (50. ábra) már magasabb (13%), míg azok aránya, akik azért nem kérnek, mert azt úgysem fizetnék ki, alacsonyabb (18%). A legnagyobb részt azok a válaszadók jelentik (3), akik csak akkor

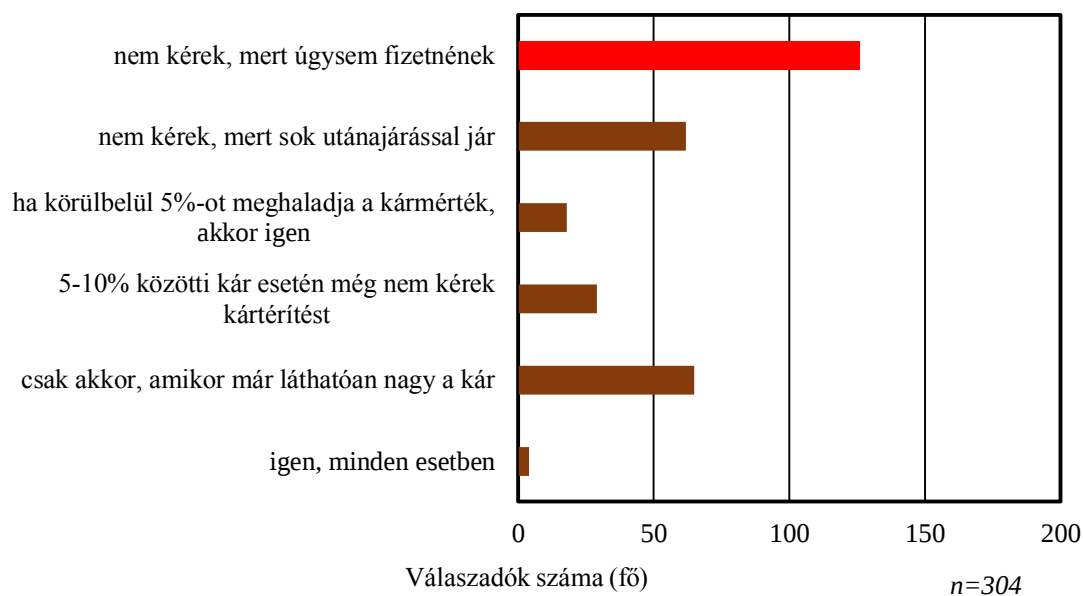
kérnek kártérítést, amikor már láthatóan nagy a kár, és a legkisebb arányban (5%) vannak azok, akik azért nem kérik, mert sok utánajárással jár (50. ábra). Ez a három legkevésbé vadkáros megye esetében jelentősen különbözik, ugyanis itt a gazdák 20%-a érzi úgy, hogy sok utánajárással jár, ezért inkább nem kéri, és 42%-uk szerint úgysem fizetnék ki, emiatt nem is kéri (51. ábra). Jelentős még azok részaránya (21%), akik csak akkor kérnek kártérítést, amikor már láthatóan nagy a kár, illetve elenyészően kicsi arányban (1%) jelezték, hogy minden esetben kérik a vadkártérítést (51. ábra).

49. ábra. Igényel-e kártérítést a keletkezett vadkár után? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

50. ábra. Igényel-e kártérítést a keletkezett vadkár után? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

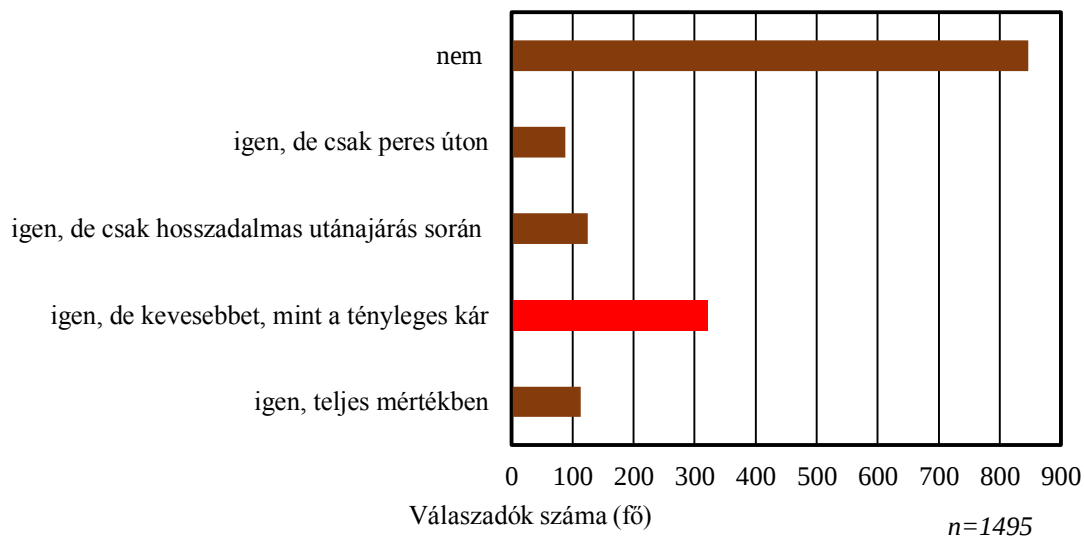

51. ábra. Igényel-e kártérítést a keletkezett vadkár után? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

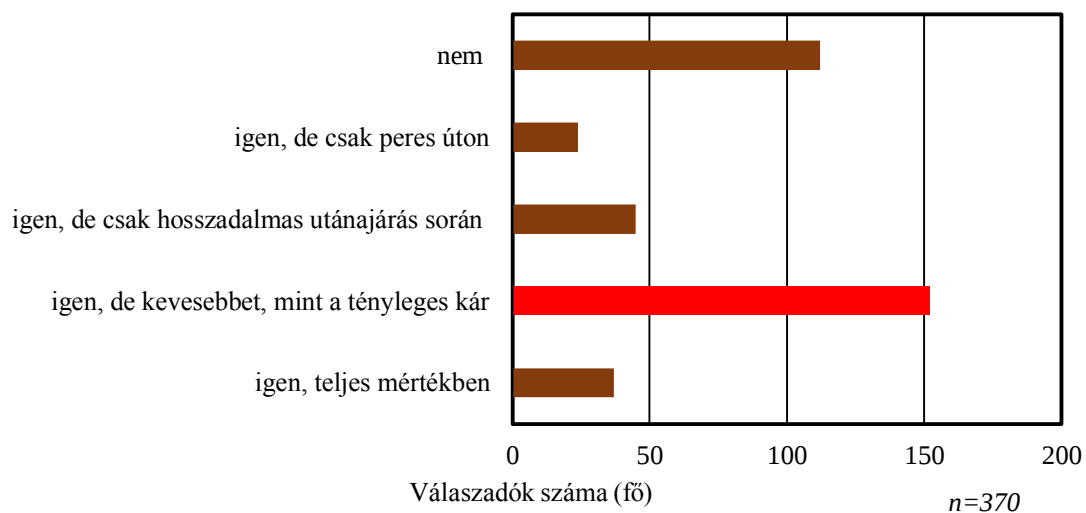
4.3.6. A keletkezett vadkárt pénzben térítik meg Önnek?

Az adatok feldolgozása alapján sajnos erősen valószínűsíthető, hogy nem volt kellően széleskörű a megadott válaszlehetőség-kínálat, ugyanis minden bizonnyal a „nem” lehetőséget választották azok is, akik egyáltalán nem kapnak kártérítést, holott ez a válasz csak azokat szeretne volna mérni, akik kapnak kártérítést, de nem pénzben (52-54. ábra). Ezért az eredményeket e tekintetben nem értékeljük. Ugyanakkor a kérdés azon vonatkozásában, hogy akinek pénzben térítik meg a kárt (n=648), az hogyan jellemezhető, a válaszokat értékelhetőnek tartjuk. Ez alapján látható, hogy a válaszadók fele (50%) úgy véli, hogy kevesebbet kap, mint a tényleges kár, míg csupán 17%-uk véli úgy, hogy teljes mértékben térítésre kerül (52. ábra). További 19% tapasztalat szerint csak hosszadalmas utánajárással jut a pénzéhez, míg 14%-uk pedig csak peres úton (52. ábra).

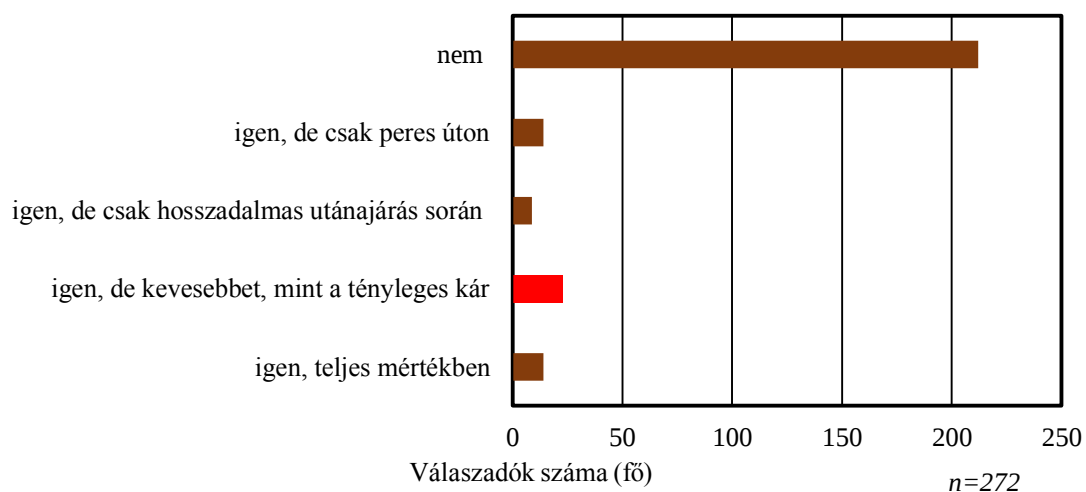
Az öt legvadkárosabb megye esetében is a fentebb leírtak miatt csak szűkített értékelést adunk. Az országos összesítéshez képest itt jóval magasabb (59%) azok aránya, akik úgy vélik, hogy kevesebb térítést kapnak, mint a tényleges kárjuk (53. ábra). Ugyanezen csoport volt a három legkevésbé vadkáros megye esetében is a legnagyobb (a „nem” válasz továbbra sem képezi az értékelés tárgyát), ugyanakkor az előzőekhez képest alacsonyabb arányban szerepelt (54. ábra).

52. ábra. A keletkezett vadkárt pénzben térítik meg Önnek? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

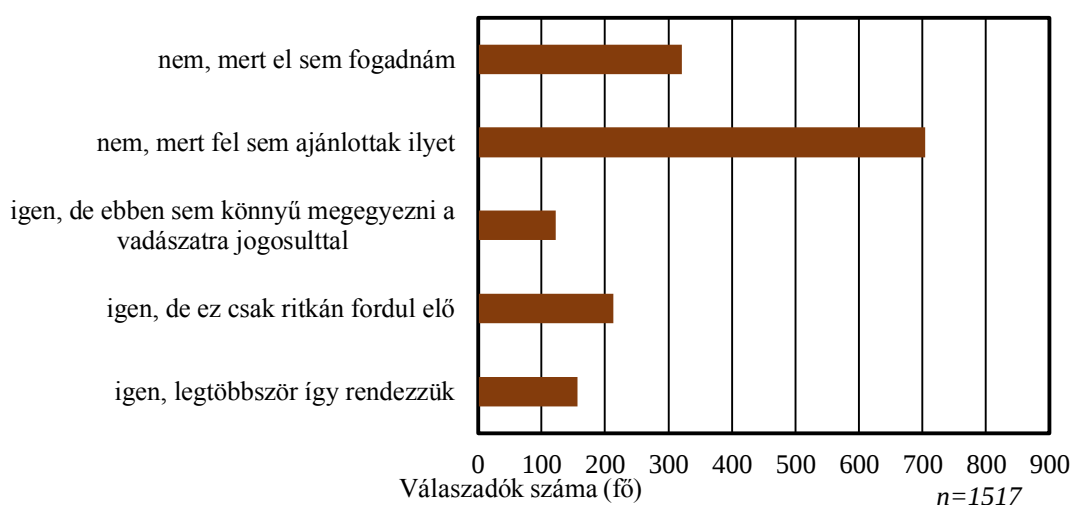
53. ábra. A keletkezett vadkárt pénzben térítik meg Önnek? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

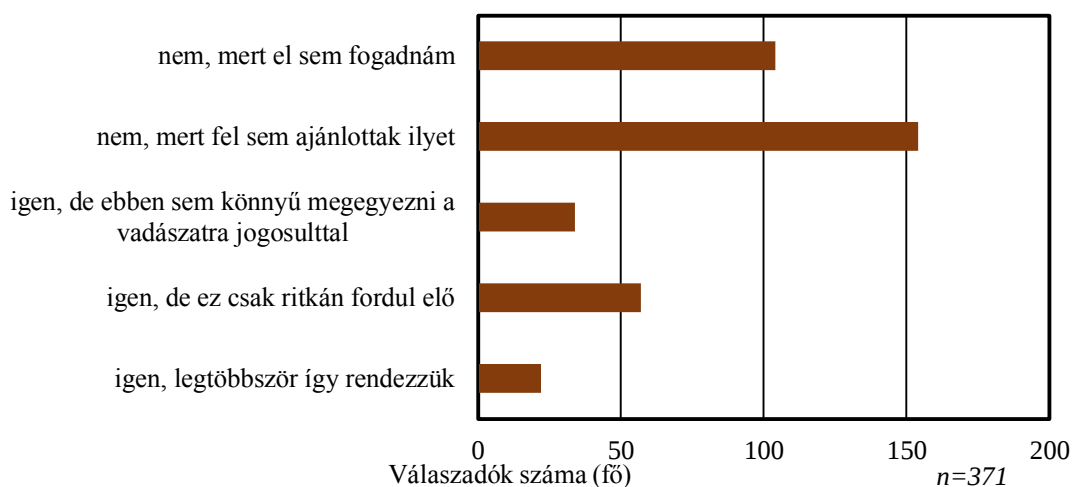
54. ábra. A keletkezett vadkárt pénzben térítik meg Önnek? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.7. Előfordult már, hogy a vadkárt nem pénzben, hanem más formában térítették meg Önnek (pl. vadhús, vadászati lehetőség, egyéb)?

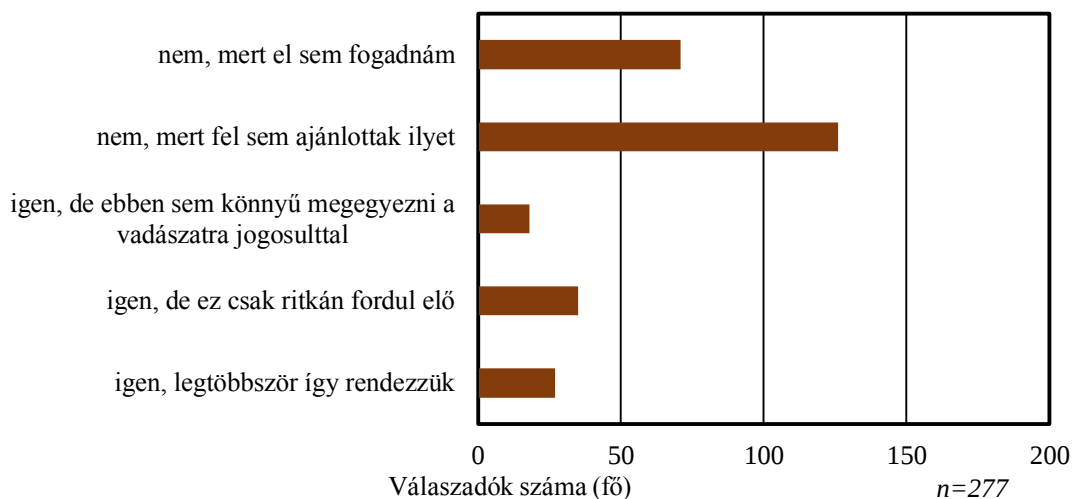
A vadkár megtérítése alapvetően pénzben történik, azonban vannak esetek, amikor másképpen rendezik az érintettek a helyzetet. Az országosan összesített vélemények szerint azon gazdák aránya, akikkel a legtöbbször nem pénz formájában rendezik a kártérítést, 10% körül alakul (55. ábra). 14% azok aránya, akiknél ez csak ritkán fordul elő, illetve 8% azoké, akiknél ugyan előfordul ez a mód, de nehezen tudnak megegyezni. A válaszadók többségének fel sem ajánlottak ilyen lehetőséget (47%), illetve 21%-uk pedig el sem fogadná ezt a formát (55. ábra). Az öt legvadkárosabb megye (56. ábra) és a három legkevésbé vadkáros megye összesítései (57. ábra) nem mutatnak lényegi eltérést az országoshoz képest.

55. ábra. Előfordult már, hogy a vadkárt nem pénzben, hanem más formában térítették meg Önnek (pl. vadhús, vadászati lehetőség, egyéb)? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

56. ábra. Előfordult már, hogy a vadkárt nem pénzben, hanem más formában térítették meg Önnek (pl. vadhús, vadászati lehetőség, egyéb)? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

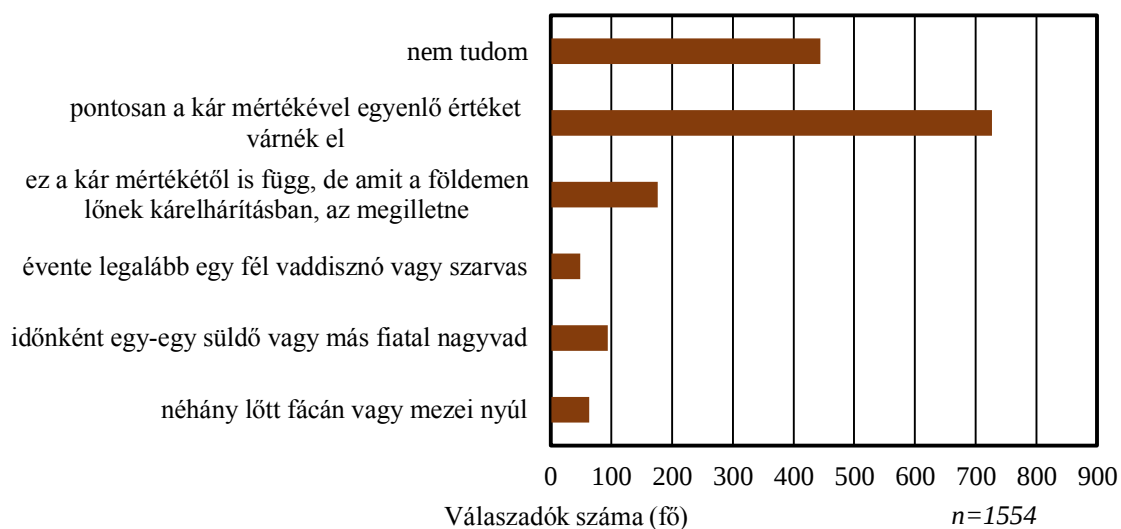
57. ábra. Előfordult már, hogy a vadkárt nem pénzben, hanem más formában térítették meg Önnek (pl. vadhús, vadászati lehetőség, egyéb)? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.8. Véleménye szerint mekkora lenne a méltányos természetbeni kártérítés mértéke?

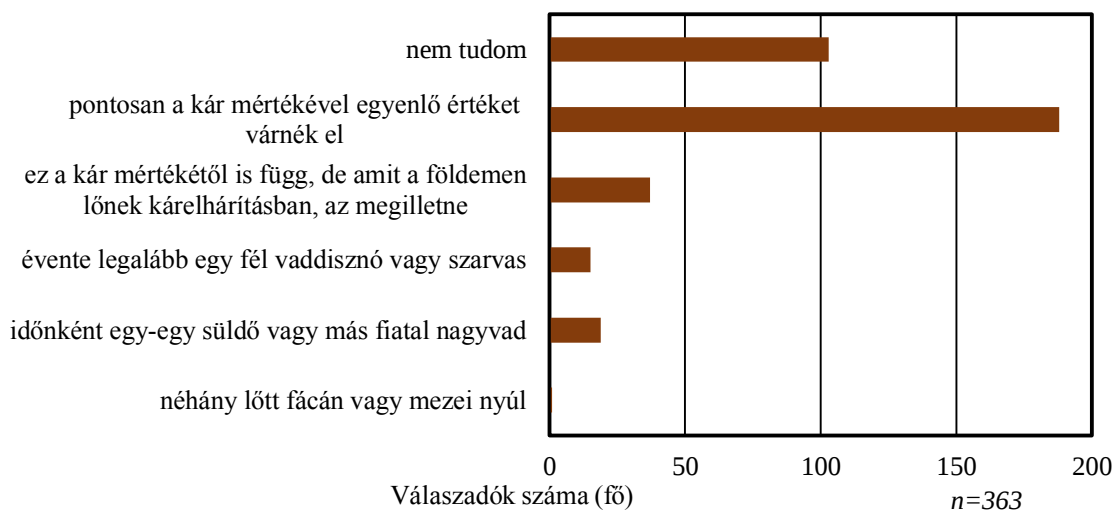
A természetbeni (vadászati lehetőség, vadhús, egyéb) kártérítés mértékénél a legtöbben (47%) pontosan a keletkezett kár mértékével megegyező értéket várnak el, viszont 29%-uk nem tudja, hogy milyen mértéket várna el kártérítés fejében (58. ábra). 11% úgy gondolja, hogy a kár mértékétől is függ, hogy milyen mértékű kártérítést várna el érte, de úgy véli, hogy amit a földjén kárelhárítás idején lőnek, az megilletné őt (58. ábra). Kisebb arányban voltak azok a válaszadók, akik évente egy-egy fél nagyvaddal (3%), vagy egy fiatalabb egész vaddal (6%) elégedettek lennének és szintén alacsony volt (4%) azok aránya, akik néhány apróvaddal megelégednének (58. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye esetében a válaszadók több mint fele (52%) úgy véli, hogy a természetbeni kártérítés mértéke pontosan egyezzen meg a kár mértékével, viszont a válaszadók 28%-a nem tudja, hogy mekkora lenne a méltányos kártérítés (59. ábra). 10%-uk véleménye szerint, amit a földjén vadkárelhárítás során lőnek, az megilletné őt, illetve 4%-uk évente egy-egy fél nagyvaddal, vagy időnként egy süldővel 5%-uk elégedett lenne. Az apróvad csupán egyetlen esetben jelent meg a válaszok között (59. ábra).

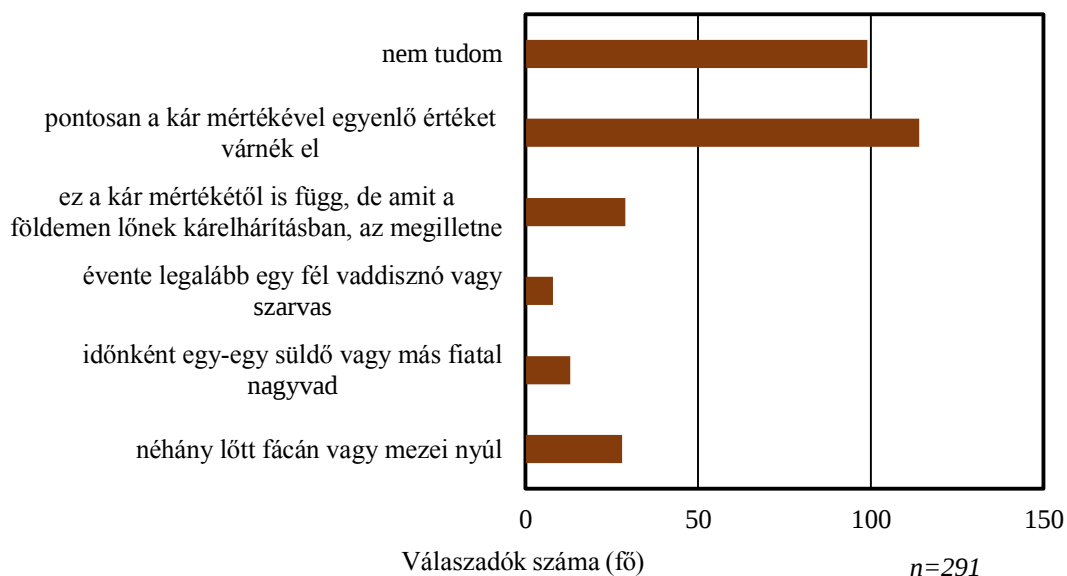
A három legkevésbé vadkáros megye vonatkozásában az előzőekhez képest annyiban tapasztalható lényegi eltérés, hogy ezekben a térségekben a néhány lőtt fácánt vagy mezei nyulat a válaszadók közel 10%-a méltányosnak tartaná a keletkezett károk fejében (ábra). Emellett különbség mutatkozik azok arányában is, akik nem tudják (34%), hogy mekkora legyen a méltányos természetbeni kártérítés mértéke (60. ábra).

58. ábra. Véleménye szerint mekkora lenne a méltányos természetbeni kártérítés mértéke? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

59. ábra. Véleménye szerint mekkora lenne a méltányos természetbeni kártérítés mértéke? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

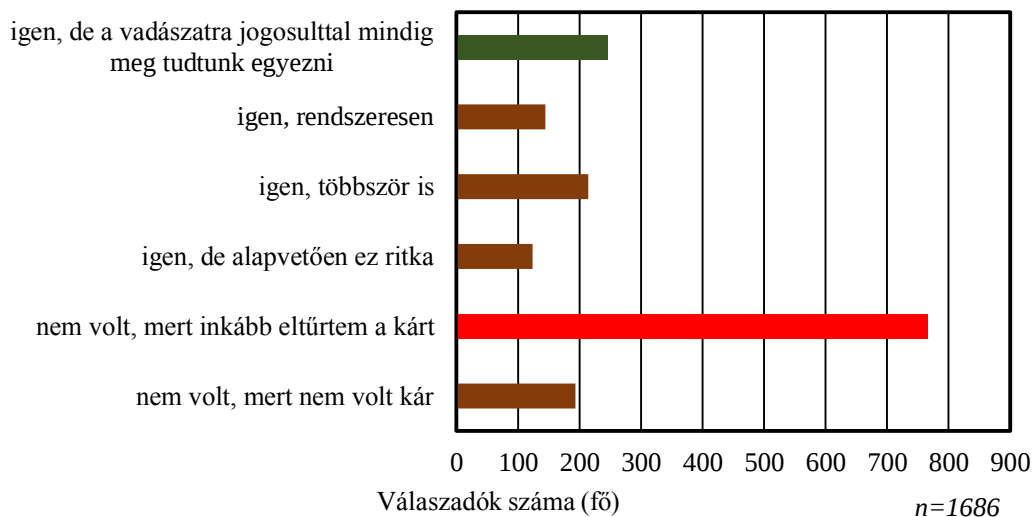
60. ábra. Véleménye szerint mekkora lenne a méltányos természetbeni kártérítés mértéke? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.9. Az elmúlt öt évben volt Önnek vadkártérítéssel kapcsolatos vitája/ügye?

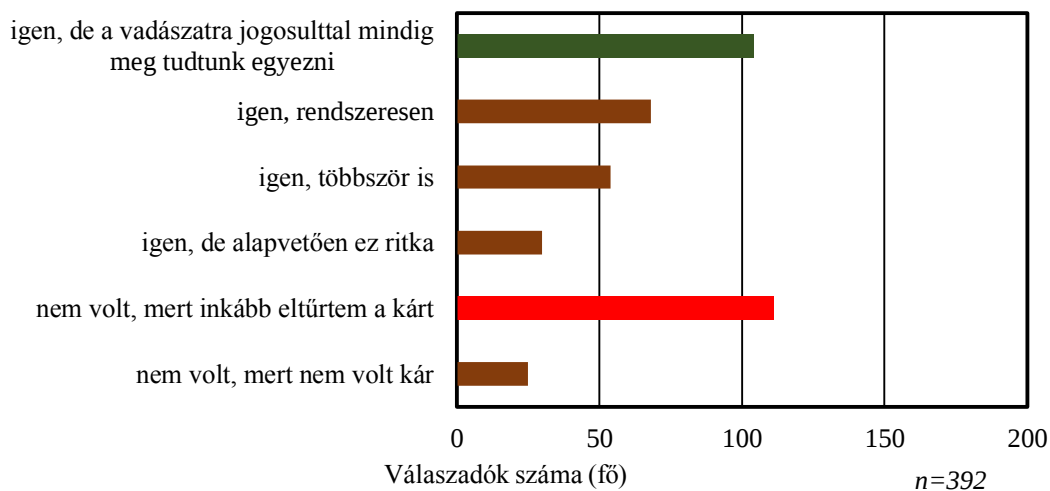
Az elmúlt öt évre vonatkozóan vizsgáltuk, hogy a válaszadónak volt-e vadkárral kapcsolatos vitája vagy ügye. Országos viszonylatban az látható, hogy a teljes válaszadói kör 11%-ának azért nem volt ilyen ügye, mert nem fordult elő a földjein vadkár. Ugyanakkor 45%-uk esetében azért nem volt vita, mert inkább eltűrte a kárt (61. ábra). A válaszadók 43%-ának volt vadkárral kapcsolatos ügye, ezen belül azonban 34%-uk mindig meg tudott egyezni a vadászatra jogosulttal, és csak nem egészen egyötödük esetében voltak rendszeresek a vadkárral kapcsolatos viták (61. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye esetében a válaszadók mindössze 6%-a jelezte, hogy azért nem volt vita, mert kár sem volt, és 28%-uk pedig inkább eltűrte a kárt, mintsem, hogy ügyet generált volna belőle (62. ábra). A válaszok 65%-a alapján előfordulnak vitás helyzetek, azonban ezek jelentős része (41%) rendezésre kerül a vadászatra jogosulttal (62. ábra).

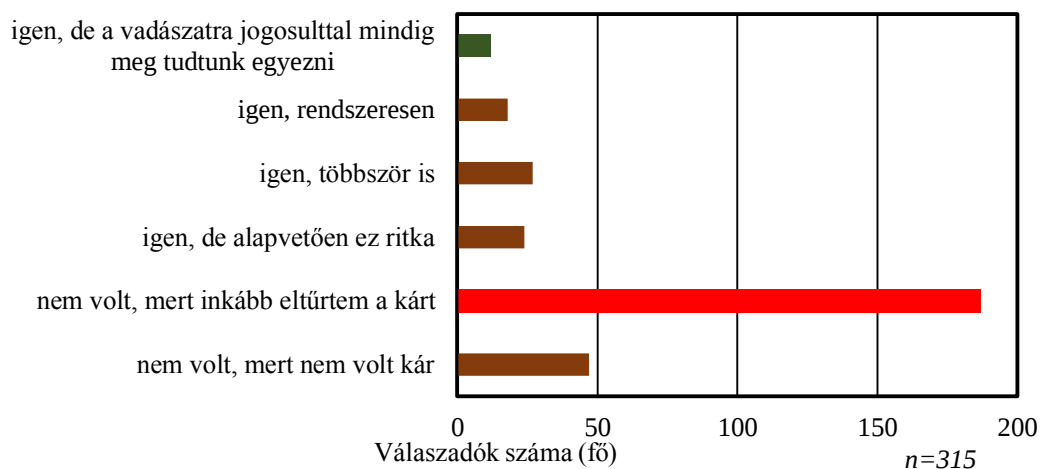
A három, vadkárral legkevésbé érintett megye válaszadóinál jelentős különbségek tapasztalhatóak az előzőekhez képest. Ezekben a térségekben volt a legnagyobb aránya annak, hogy inkább eltűrte a kárt a viták elkerülése érdekében, a válaszadók 60%-ára volt ez jellemző (63. ábra). A vitás esetekben pedig itt volt a legkisebb arányú (15%) a megegyezés a vadászatra jogosulttal (63. ábra).

61. ábra. Az elmúlt öt évben volt Önnek vadkártérítéssel kapcsolatos vitája/ügye? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

62. ábra. Az elmúlt öt évben volt Önnek vadkártérítéssel kapcsolatos vitája/ügye? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

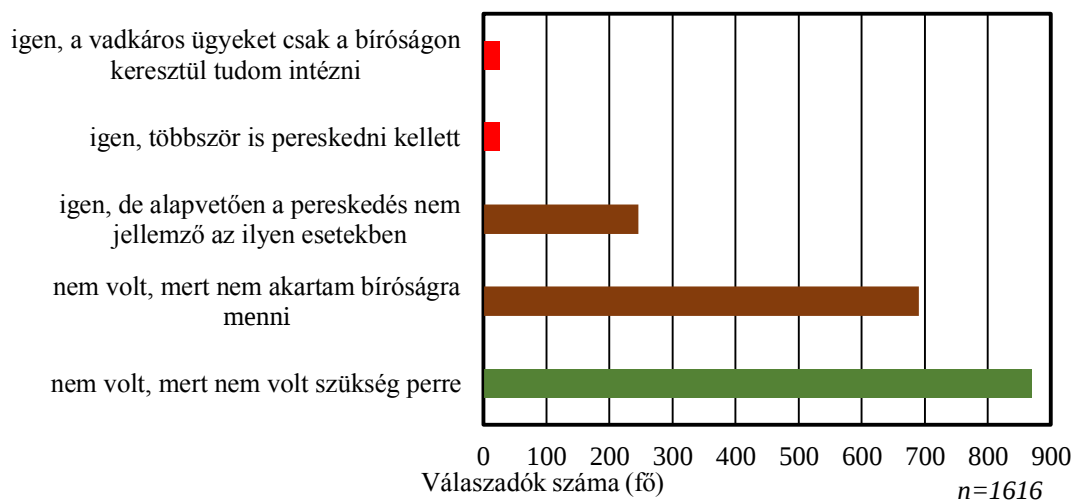
63. ábra. Az elmúlt öt évben volt Önnek vadkártérítéssel kapcsolatos vitája/ügye? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.10. Az elmúlt öt évben volt Önnek bírósági ügye vadkártérítéssel kapcsolatban?

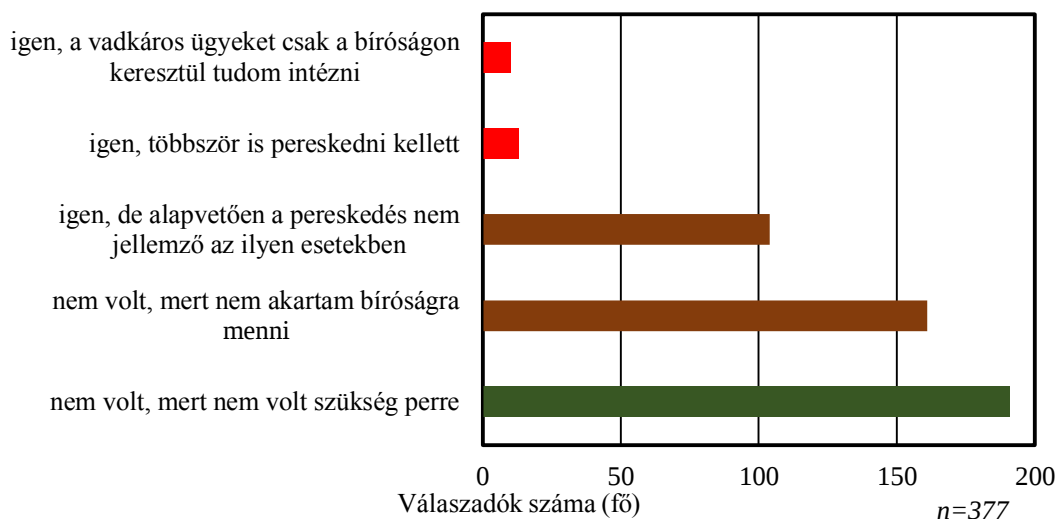
A vadkár körüli konfliktusokat tovább vizsgálva egy rendkívül fontos téma, hogy a vitás helyzeteket hogyan tudják végül rendezni az érintettek. Az országos összesítés alapján azt láthatjuk, hogy a válaszadók legnagyobb csoportját (54%) azok jelentik, akik esetében nem volt szükség perre az ügy rendezéséhez (64. ábra). Ezzel szemben pedig a legalacsonyabb arányban fordulnak elő azok az esetek, amikor csak a bíróságon keresztül tudják intézni az ügyet, ez mindössze alig 2% volt (64. ábra). Ugyanakkor jelentős azon válaszadók aránya (43%), akik esetében csak azért nem lett bírósági ügy, mert nem akart bíróságra járni (64. ábra), és jelentős létszámot (15%) tettek ki azon válaszadók is, akik úgy nyilatkoztak, hogy ugyan volt bírósági ügyük, de alapvetően nem ez a jellemző (64. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye vonatkozásában is a válaszadók közül a legtöbben (40%) azt jelezték, hogy nem volt szükség pereskedésre, továbbá itt is a második legnagyobb csoportot (33%) azok tették ki, akik esetében azért nem volt pereskedés, mert nem akartak bíróságra járni (65. ábra). Jelentősebb (22%) arányban voltak azon válaszadók, akiknél előfordult az elmúlt öt évben bírósági ügy, azonban nem ez a jellemző a vadkárok rendezése során (65. ábra). A legalacsonyabb részarányt, a vadkárügyeket csak bíróságon keresztül intéző (2%), illetve a többszöri pereskedést megelő (3%) válaszadók tették ki (65. ábra).

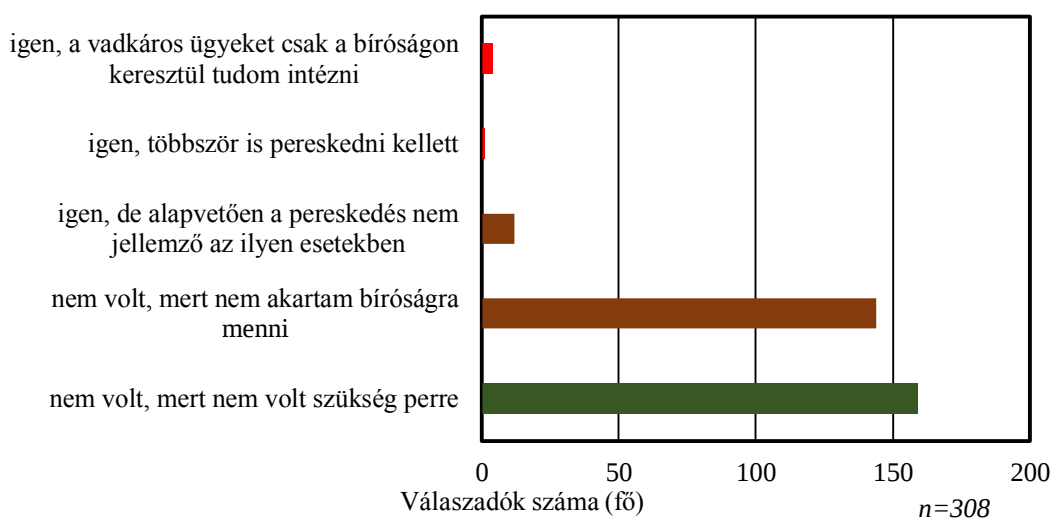
A három, vadkár szempontjából legkevésbé érintett megyék válaszadói esetében, az előzőekhez hasonlóan a legnagyobb csoportot (50%) szintén azok jelentették, akiknél nem volt szükség perre a vadkártérítés rendezése során (66. ábra). Azonban majdnem ekkora részt (45%) tettek ki azok a válaszadók, akik esetében azért nem volt pereskedés, mert nem akartak bíróságra járni (66. ábra). Akik csak peren keresztül (1%), illetve akik jellemzően többször is bíróságon intézték (egyetlen eset) a vadkárügyeket, szinte csak elvétve fordulnak elő a mintában (66. ábra).

64. ábra. Az elmúlt öt évben volt Önnek bírósági ügye vadkártérítéssel kapcsolatban? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

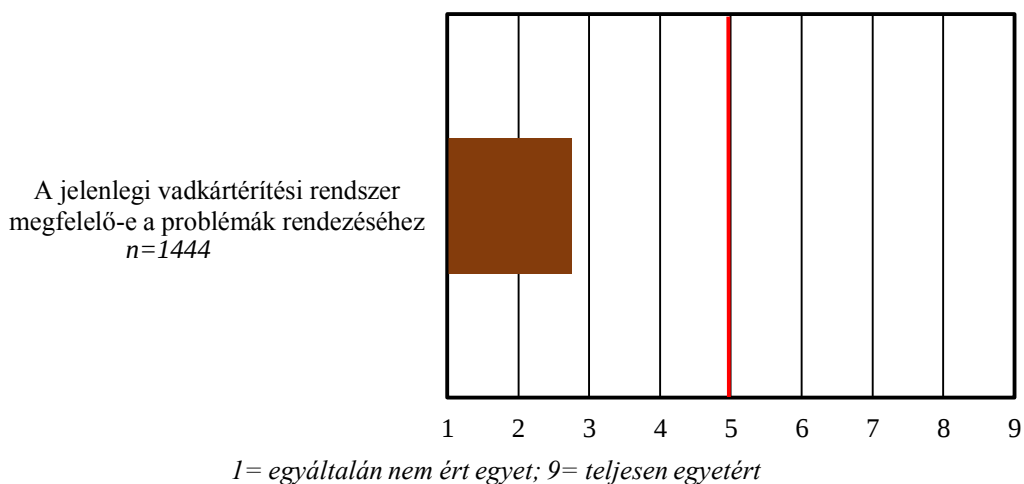
65. ábra. Az elmúlt öt évben volt Önnek bírósági ügye vadkártérítéssel kapcsolatban? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

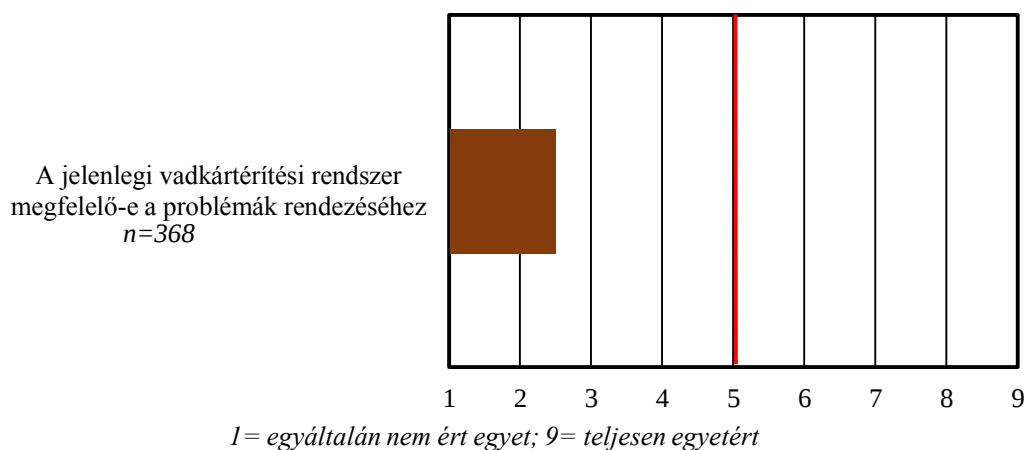
66. ábra. Az elmúlt öt évben volt Önnek bírósági ügye vadkártérítéssel kapcsolatban? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.11. Véleménye szerint a jelenlegi vadkártérítési rendszer megfelelő keretet ad a problémák rendezésére? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta.)

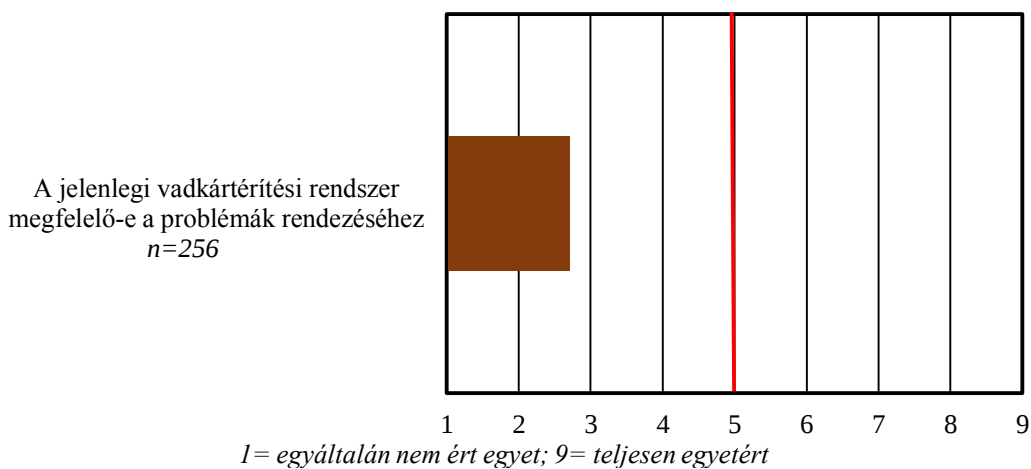
A vizsgálat időpontjában aktuális vadkártérítési rendszerről mind a három adatfeldolgozás (1, országos összesítés; 2, az öt legvadkárosabb megye; 3, a három legkevésbé vadkáros megye) lényegében szinte azonos eredményt hozott (67. ábra, 68. ábra, 69. ábra). Az érintettek nem elégedettek az aktuálisan működő keretrendszerrel. A megyei szintű összesítést lásd a 2.12. mellékletben.

67. ábra. Véleménye szerint a jelenlegi vadkártérítési rendszer megfelelő keretet ad a problémák rendezésére? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta!) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

68. ábra. Véleménye szerint a jelenlegi vadkártérítési rendszer megfelelő keretet ad a problémák rendezésére? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta!) (Az öt, vadkárrel leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

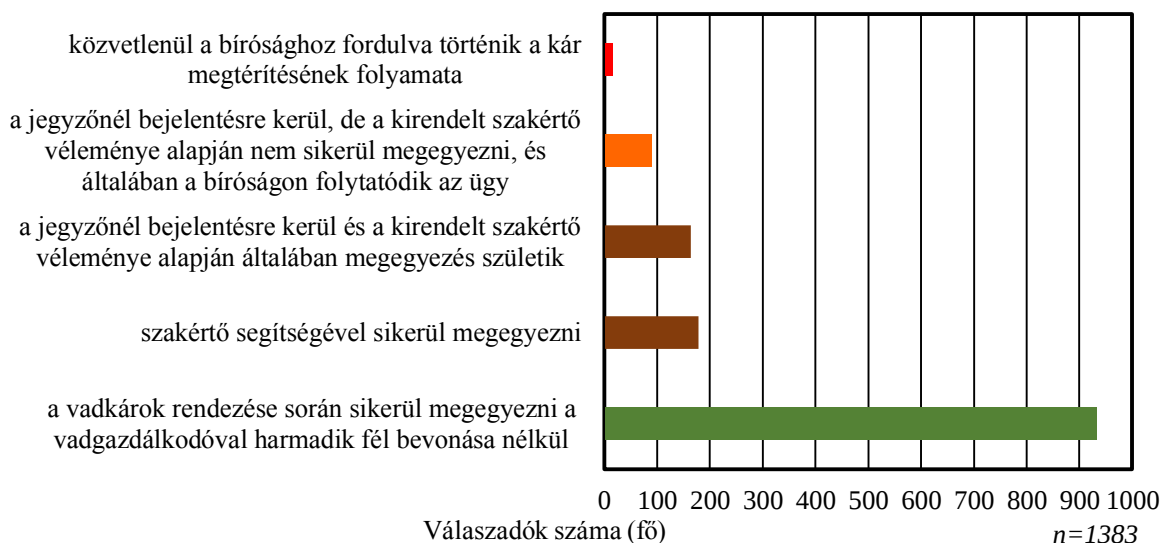
69. ábra. Véleménye szerint a jelenlegi vadkártérítési rendszer megfelelő keretet ad a problémák rendezésére? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta!) (A három, vadkárrel legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.12. Válassza ki az alábbi állítások közül azt, amelyik az Ön esetében igaz!

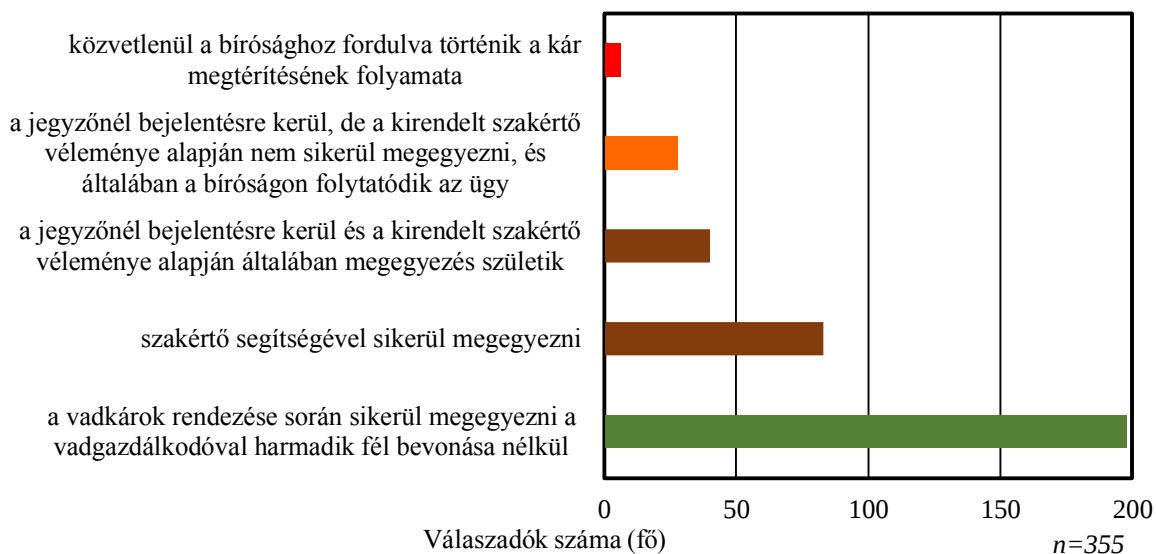
A vadkárok rendezése során a válaszadók 67%-a megegyezésre jut a vadászatra jogosulttal harmadik fél bevonása nélkül, sőt ha a szakértői (13%), illetőleg jegyzői közreműködéssel (12%) megszülető egyezségeket is ide vesszük, akkor az esetek 92%-a megoldódik bírósági segítség nélkül (70. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye esetében 56% a közvetlen felek közötti megegyezés aránya, és jelentős a szakértői (23%), illetve a jegyzői eljárás (11%) során létrejövő megegyezés is, együttesen tehát a válaszadók 90%-nak esetében nincs szükség bírósági útra (71. ábra).

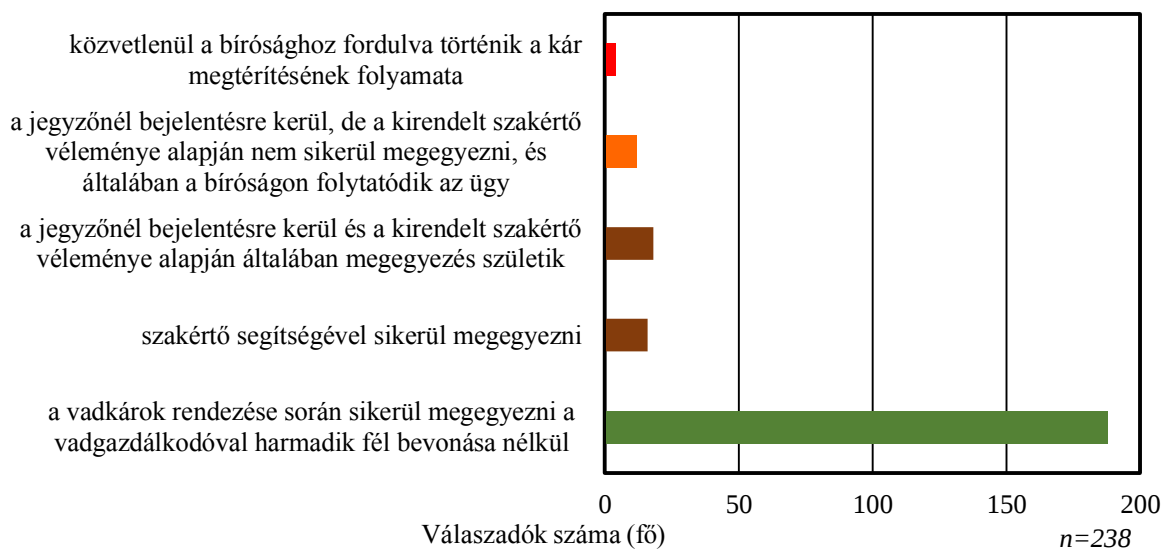
A három, vadkárral legkevésbé érintett megye esetében a válaszadók 79%-a megegyezésre jut a vadászatra jogosulttal harmadik fél bevonása nélkül, amennyiben pedig a szakértői (7%), illetőleg jegyzői közreműködéssel (7%) megszülető egyezségeket is ide vesszük, akkor az esetek 93%-a megoldódik bírósági segítség nélkül (72. ábra).

70. ábra. Válassza ki a fenti állítások közül azt, amelyik az Ön esetében igaz! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

71. ábra. Válassza ki a fenti állítások közül azt, amelyik az Ön esetében igaz! (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

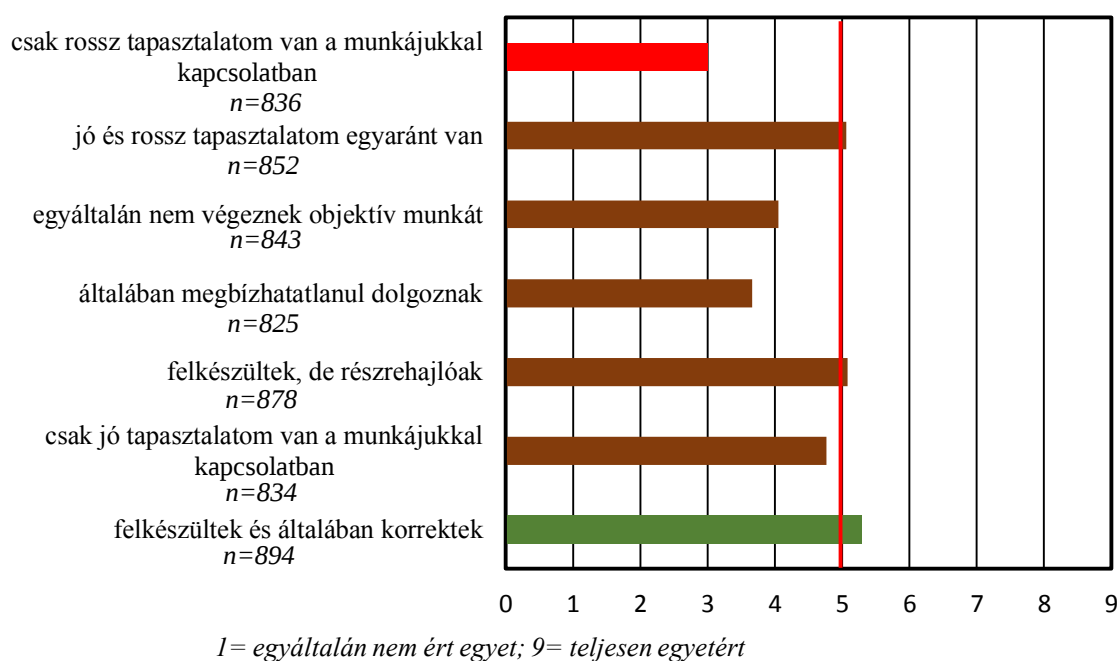

72. ábra. Válassza ki a fenti állítások közül azt, amelyik az Ön esetében igaz! (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

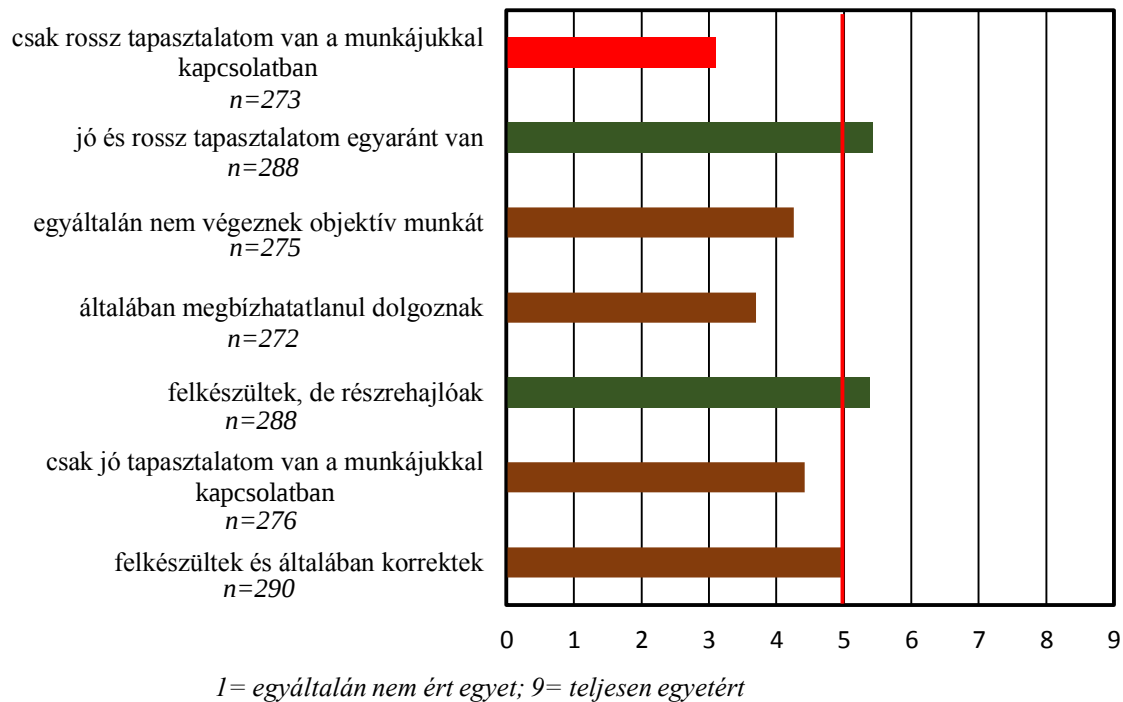
4.3.13. A saját tapasztalatai alapján mondjon véleményt a vadkárbecslést végző szakértők munkájáról a megadott állítások értékelésével!

A vadkárok rendezése során rendkívül sarkalatos kérdés az eljárásokban közreműködő szakértők munkája, melyet az elmúlt években számos kritika ért. Jelen felmérés azonban egyáltalán nem támasztja alá azt, hogy általánosítva lehessen beszélni a szakértők munkájának minőségéről, ugyanis az eredményekből az látszik, hogy pozitív és negatív tapasztalat egyaránt előfordul, melynek eredőjeként az átlagértékek többnyire középen, a semleges zónában

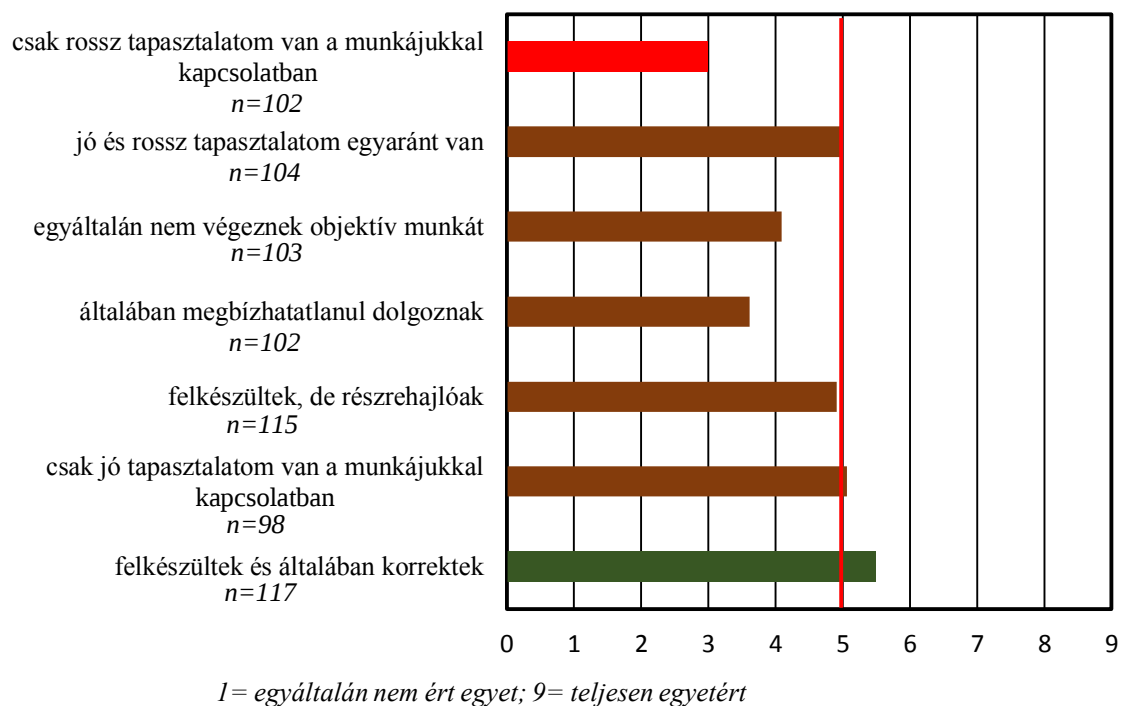
helyezkednek el (73. ábra). Ugyanakkor az világosan látszik, hogy a negatív állítások esetében a válaszadók inkább nem értettek egyet ezekkel az állításokkal (73. ábra) és jellemzően ezekben az esetekben a válaszok módusza 1 volt. A pozitív állítások esetében ezzel szemben a módusz rendre 5-ös volt, tehát kevésbé voltak hajlandók ráerősíteni a pozitív véleményekre úgy, ahogy hajlandóak voltak a negatív állítások esetében cáfolni azt az 1-es, vagyis az egyáltalán nem ért egyet kategória választásával. A három szempont szerinti összesítés alapján jelentős, lényegi különbség nem tapasztalható a szakértői munka megítélése kapcsán, egyaránt előfordulnak jó és rossz tapasztalatok mindenhol (73-75. ábra).

73. ábra. A saját tapasztalatai alapján mondjon véleményt a vadkárbecslést végző szakértők munkájáról a fenti állítások értékelésével! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

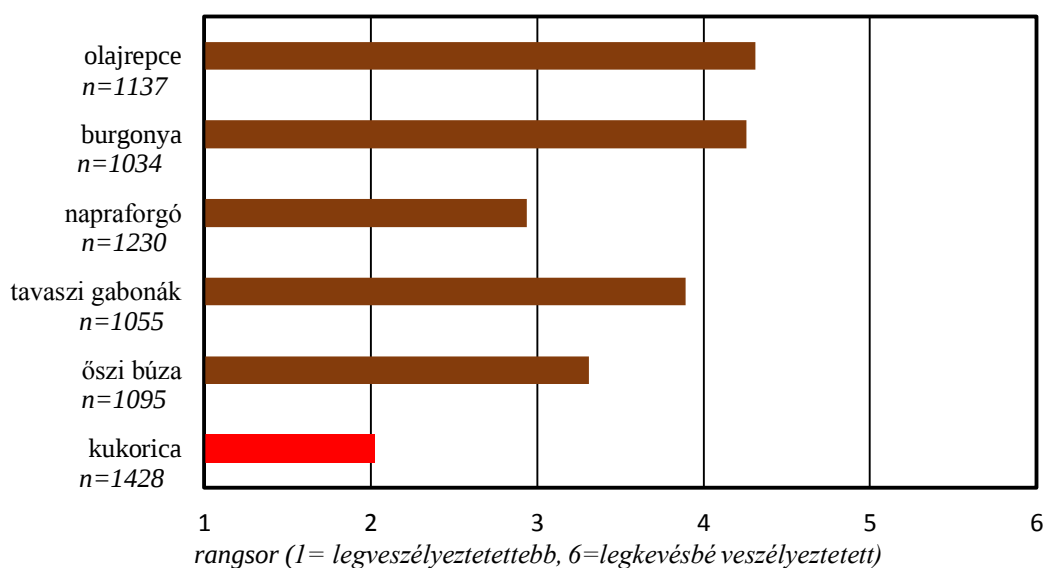
74. ábra. A saját tapasztalatai alapján mondjon véleményt a vadkárbecslést végző szakértők munkájáról a fenti állítások értékelésével! (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

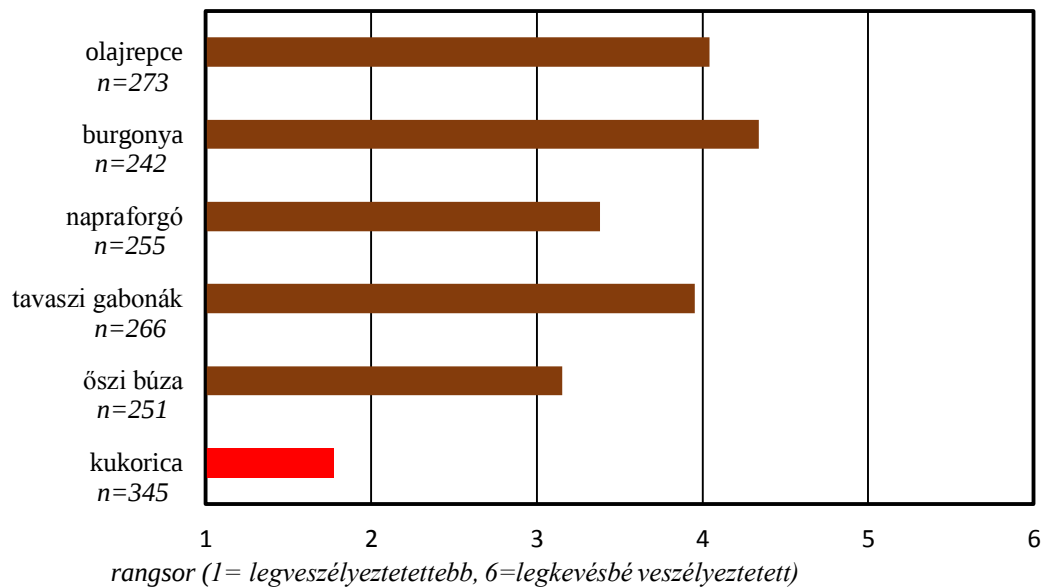
75. ábra. A saját tapasztalatai alapján mondjon véleményt a vadkárbecslést végző szakértők munkájáról a fenti állítások értékelésével! (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.14. Állítsa sorrendbe, hogy a vadkár szempontjából mely kultúrák a legveszélyeztetettebbek! Az első helyre a leginkább veszélyeztetett növényt tegye!

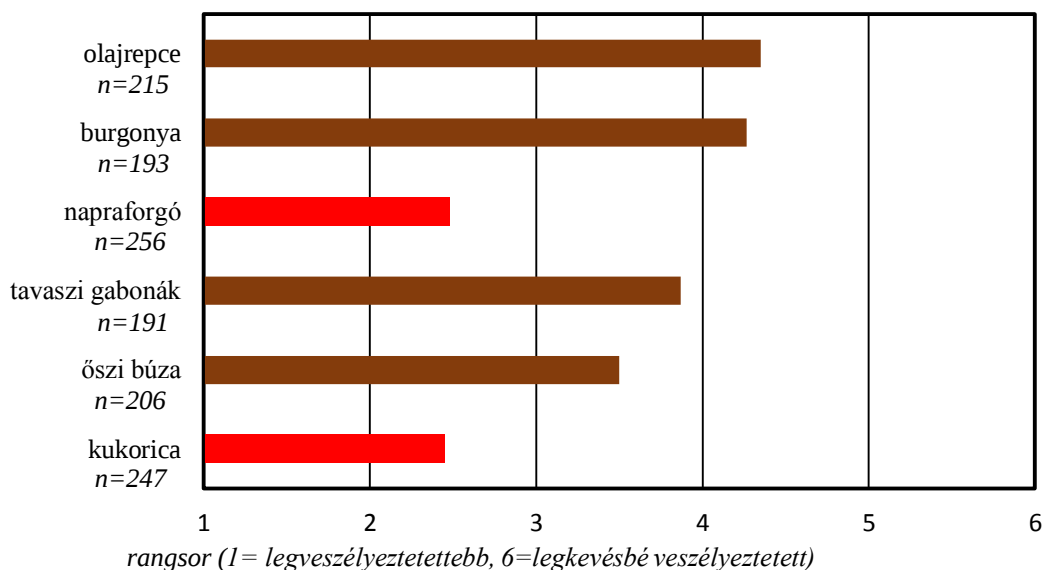
Az országos összesítés alapján a mezőgazdasági vadkár szempontjából legveszélyeztetettebb kultúrának a kukoricát tartják, majd ezt követi a napraforgó és az őszi búza (76. ábra). Az öt legvadkárosabb megye válaszadói esetében is ugyanez a sorrend alakult ki, azonban kukorica még nyomatékosabban foglalta el a rangsorban az első helyet (77. ábra). A három, legkevésbé vadkáros megyében a kukorica mellé teljesen felzárkózott a napraforgó, egyéb lényegi különbség nem tapasztalható (78. ábra). Természetesen a felsorolt kultúrákon kívül számos olyan más növény is van, amely kistérségi vagy csak helyi szinten, de rendkívül kárérzékeny lehet. A válaszadók szerint (a teljesség igénye nélkül) ilyenek például még: szója, zöldségfélék, dinnye, lucerna, szőlő, fűszerpaprika, borsó, dohány, olajtök.

76. ábra. Állítsa sorrendbe, hogy a vadkár szempontjából mely kultúrák a legveszélyeztetettebbek! Kezdje a leginkább veszélyeztetettel! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

77. ábra. Állítsa sorrendbe, hogy a vadkár szempontjából mely kultúrák a legveszélyeztetettebbek! Kezdje a leginkább veszélyeztetettel! (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

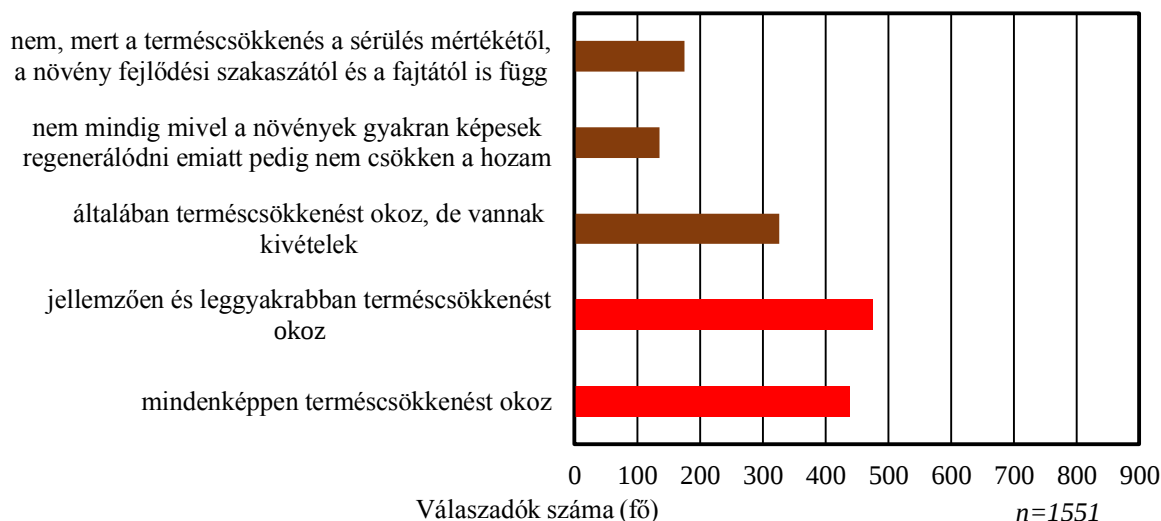
78. ábra. Állítsa sorrendbe, hogy a vadkár szempontjából mely kultúrák a legveszélyeztetettebbek! Kezdje a leginkább veszélyeztetettel! (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.15. Ön szerint minden, a vad által okozott sérülés (taposás, törés, rágás, stb.) termés csökkenést okoz?

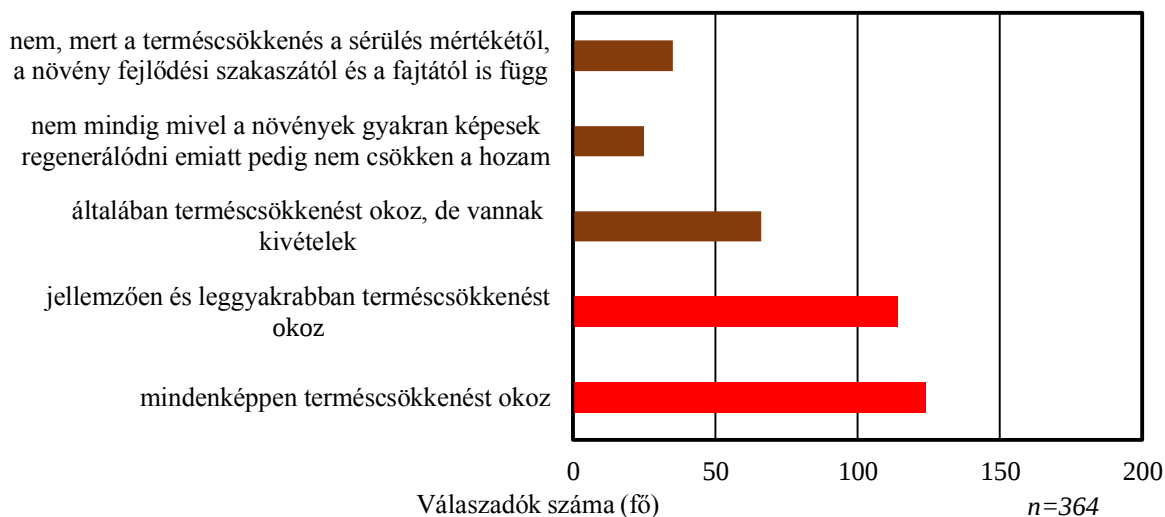
Az országos összesítés alapján a vad által okozott sérülésekről a válaszadóknak gyakorlatilag az egyharmada (28%) úgy véli, hogy az mindenképpen termés csökkenést okoz,

további 31% szerint pedig leggyakrabban terméseszkkenést okoz (79. ábra). 11%-uk szerint nem minden esetben vezet terméseszkkenéshez, mert a sérülés mértéke és a növény fejlődési szakasza és fajtája is meghatározó ebben, további 9% szerint pedig azért nem okoz minden esetben kárt, mert a növény képes regenerálódni (79. ábra). A válaszadók 21%-a úgy véli, hogy általában terméseszkkenéssel járnak a sérülések, de nem minden esetben, mert vannak kivételek. Összességében a válaszadók többsége (59%) nem osztja azt a nézetet, miszerint a növény képes bizonyos fokú regenerálódásra, kompenzálásra képes, esetleg olyan változások történhetnek, amik például a napraforgó esetében olajtartalom és ezzel a bevétel növekedéshez (Gyenei et al. 2013) vezethetnek.

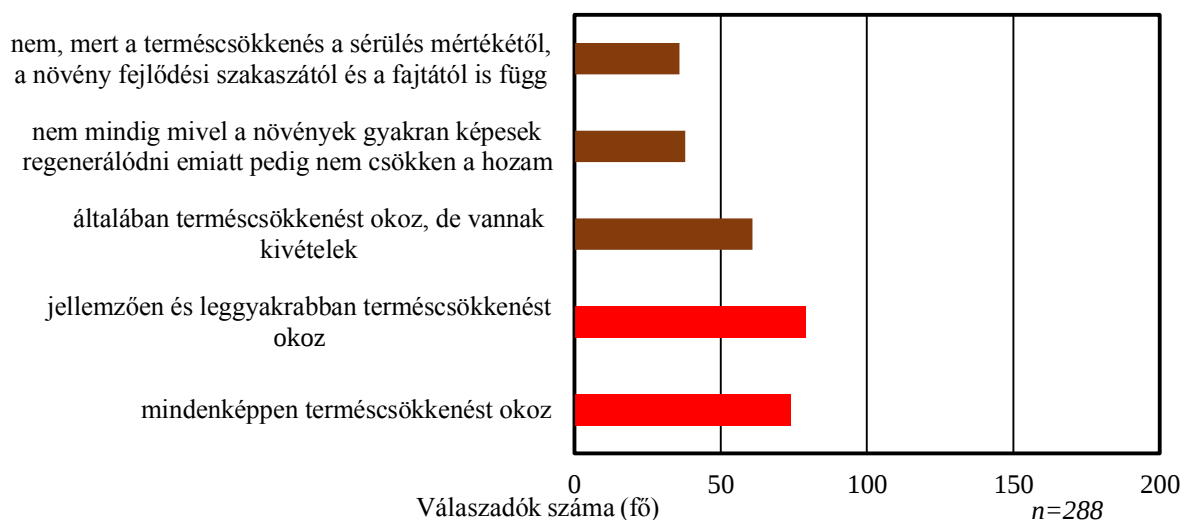
Az öt legvadkárosabb megye válaszadói is döntően (65%) úgy vélik, hogy a sérülés alapvetően termésveszteséget eredményez (80. ábra). Ezzel szemben a három, legkevésbé vadkáros megyék véleményében nagyobb arányban (13%) jelenik meg az a nézet, miszerint a növények regenerálódó képessége miatt nem minden esetben keletkezik kár, illetve, hogy ezt a sérülés mértéke és növény jellemzői is befolyásolják (13%) (81. ábra).

79. ábra. Ön szerint minden, a vad által okozott sérülés (taposás, törés, rágás, stb.) terméseszkkenést okoz? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

80. ábra. Ön szerint minden, a vad által okozott sérülés (taposás, törés, rágás, stb.) termés csökkenést okoz? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

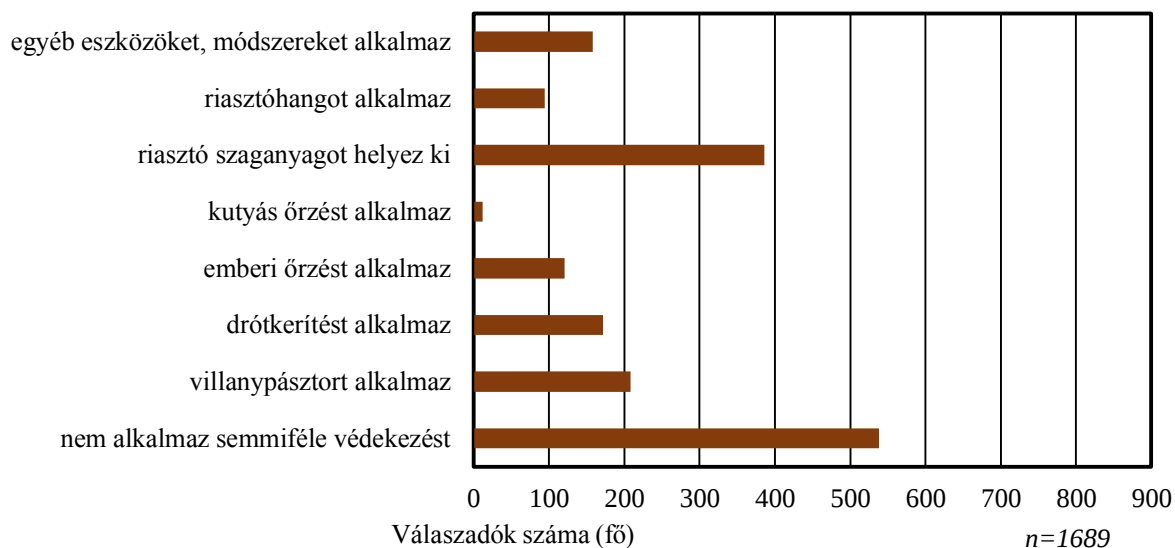

81. ábra. Ön szerint minden, a vad által okozott sérülés (taposás, törés, rágás, stb.) termés csökkenést okoz? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

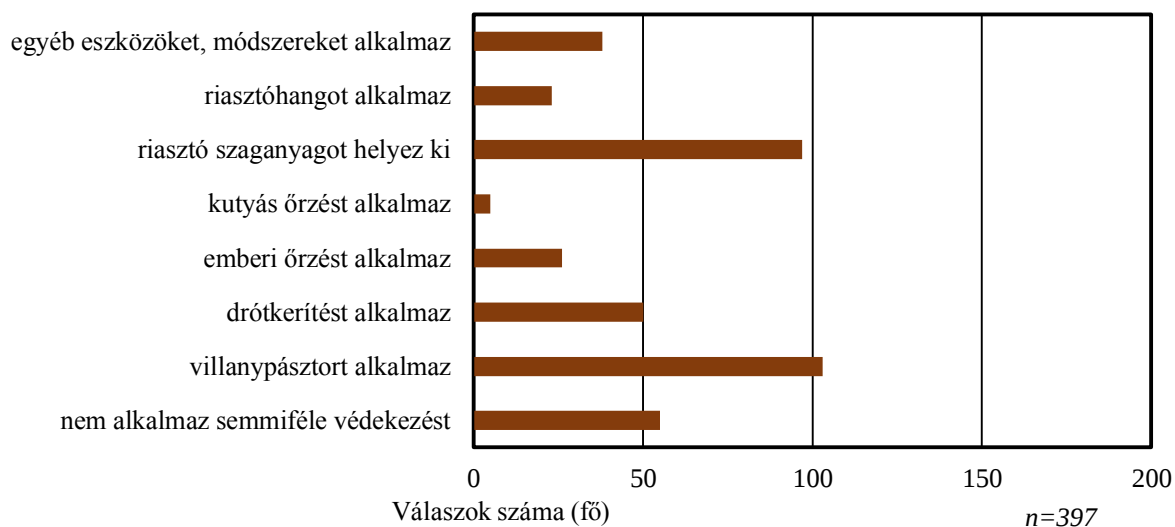
4.3.16. Alkalmaz-e Ön bármiféle védekezési módszert a vadkár megelőzése, csökkentése érdekében?

A vadkár elleni védekezés mindig sarkalatos pontja volt a károk megelőzésének, csökkentésének. Ehhez képest a válaszadók 32%-a semmilyen védekezést nem alkalmaz (82. ábra). Az öt legvadkárosabb megye összesítése szerint ez az arány 14% (83. ábra), míg a három, legkevésbé vadkáros megyében ez az arány 46% (84. ábra). Az arányok jól érzékeltetik vadkárnak való kitettség területi különbségeit. Országos összesítésben a riasztó hatású szaganyag kihelyezése a leggyakoribb (23%) védekezés (82. ábra), és ez jellemző (16%) a

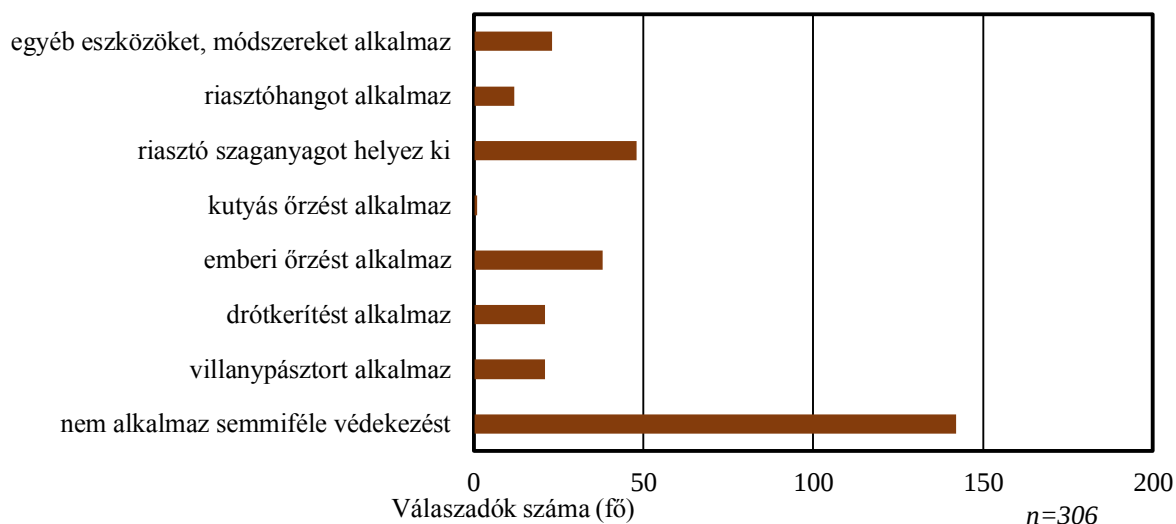
három legkevésbé érintett megye esetében is (84. ábra), míg az öt dunántúli megyénél a villanypásztor építése a leggyakoribb (26%) és csak ezt követi (24%) a riasztó szaganyag kihelyezése (83. ábra).

82. ábra. Alkalmaz-e Ön bármiféle védekezési módszert a vadkár megelőzése, csökkentése érdekében? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

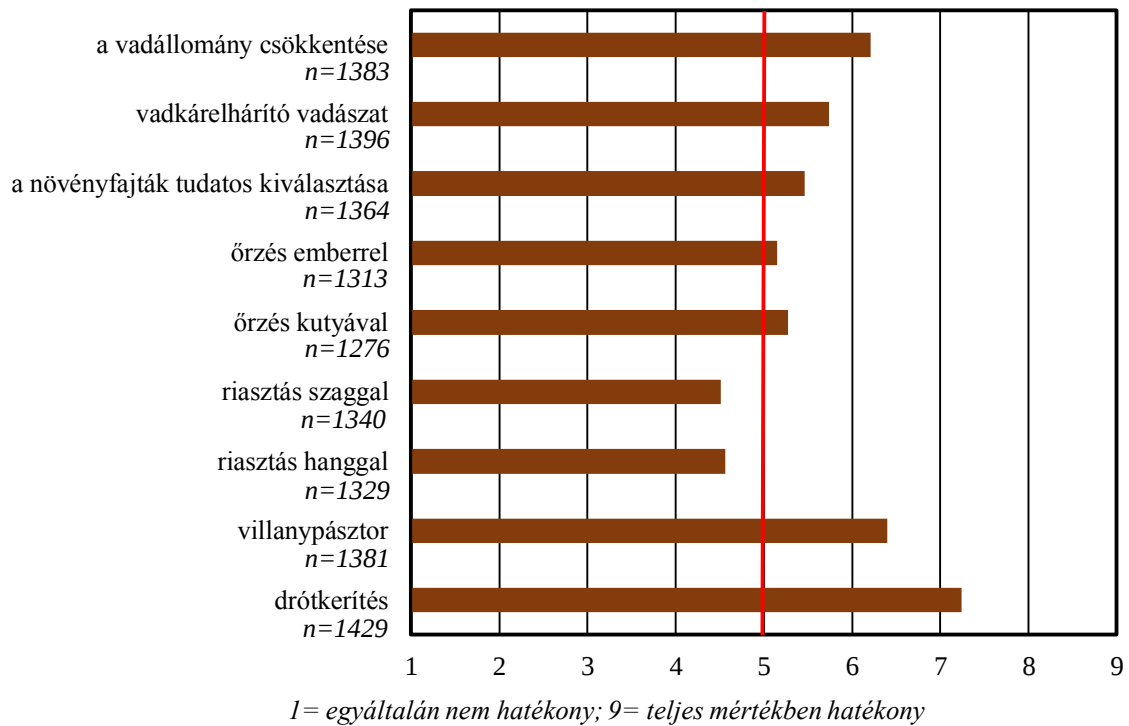
83. ábra. Alkalmaz-e Ön bármiféle védekezési módszert a vadkár megelőzése, csökkentése érdekében? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

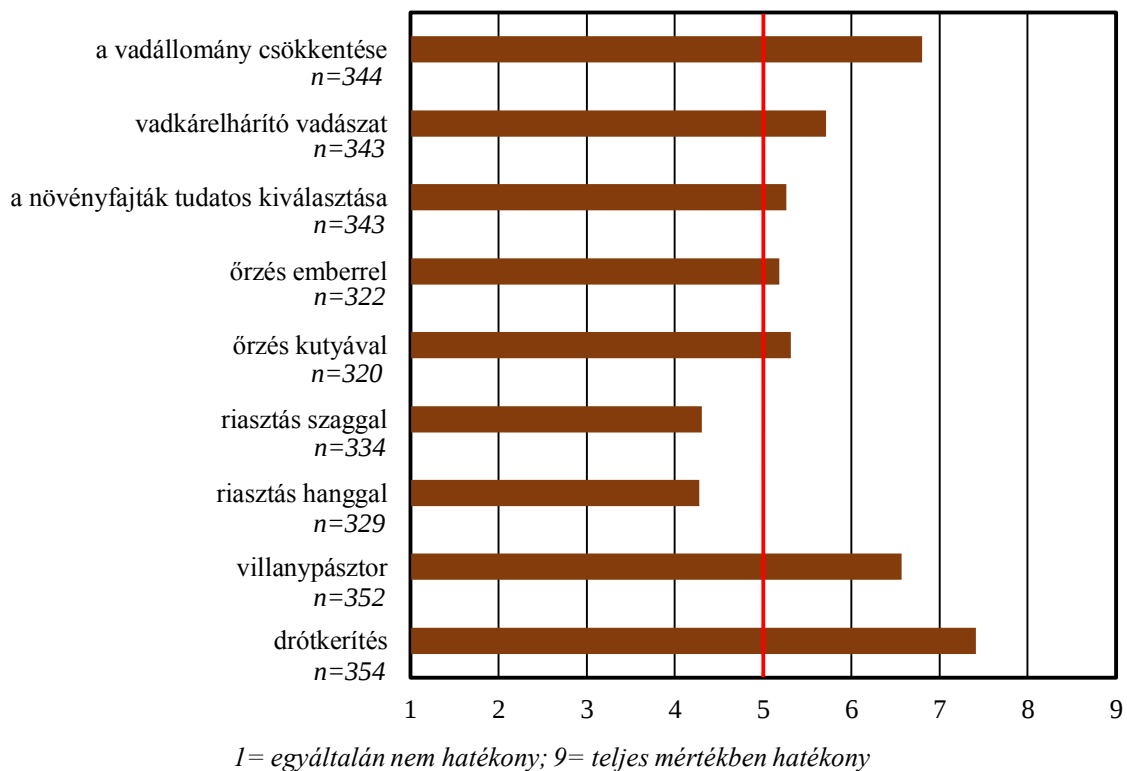
84. ábra. Alkalmaz-e Ön bármiféle védekezési módszert a vadkár megelőzése, csökkentése érdekében? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.17. Mi a véleménye a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségek hatékonyságáról?

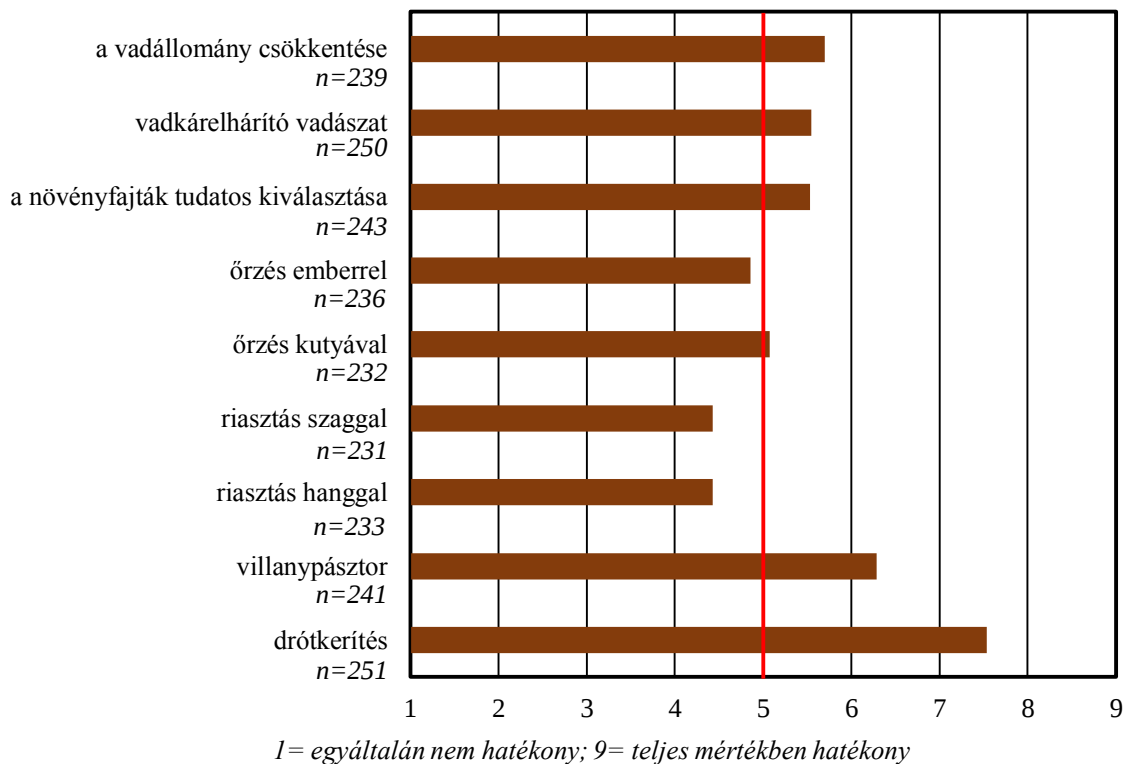
Talán nem meglepő, de a leghatékonyabb védekezési megoldásnak a drótkerítés építését tartják, majd ezt követi a villanypásztor alkalmazása és a vadállomány csökkentése, valamint a vadkárelhárító vadászat és a növényfajták tudatos megválasztása (85. ábra). A riasztás szaggal, illetve hanggal a legkevésbé hatékony az országosan összesített vélemények szerint (85. ábra). Ehhez nagyon hasonló eredményt hozott az öt legvadkárosabb megye értékelése, azonban itt a drótkerítésre kapott átlagértéket a vadállomány csökkentésére adott követi és a villanypásztor csak ezután következik (86. ábra). A három legkevésbé vadkáros megye esetében pedig a drótkerítés és a villanypásztor kapta a legkedvezőbb értékeket, a vadállomány csökkentése és a vadkárelhárító vadászat bár a hatékony tartományban van, de egészen közel helyezkedik el a semleges középvonalhoz (87. ábra).

85. ábra. Mi a véleménye a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségek hatékonyságáról? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

86. ábra. Mi a véleménye a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségek hatékonyságáról? (Az öt, vadkárrel leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

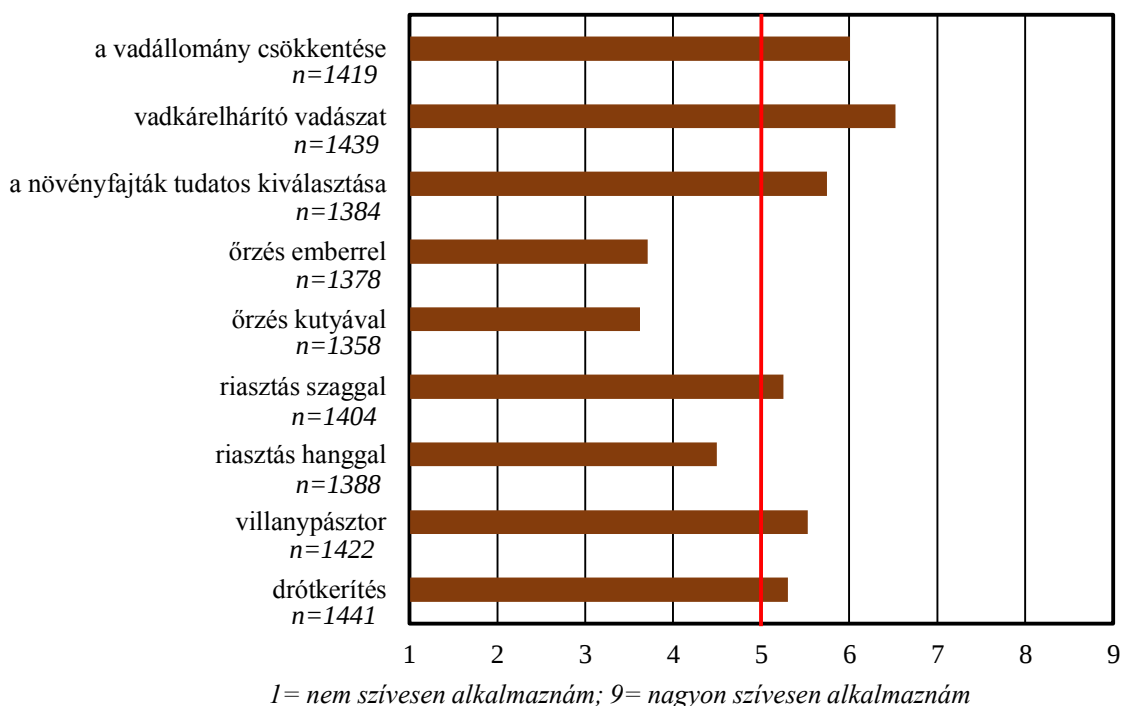
87. ábra. Mi a véleménye a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségek hatékonyságáról? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.18. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat!

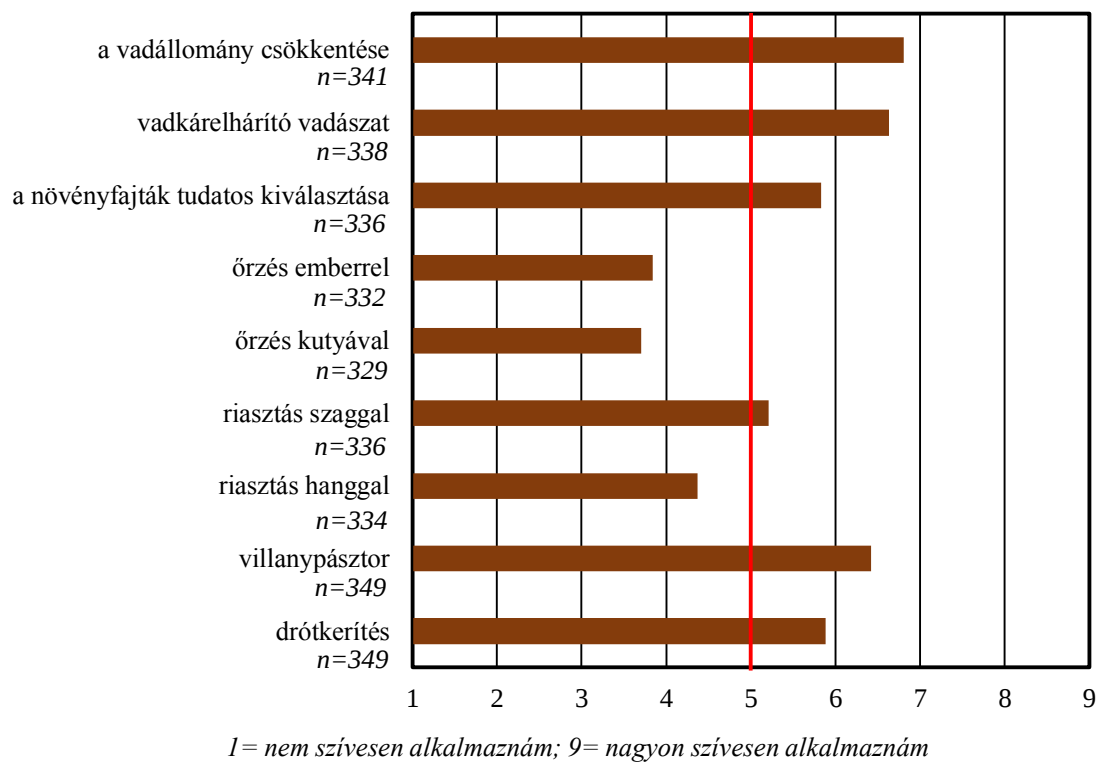
A tekintetben, hogy melyik vadkárcsökkentési lehetőséget alkalmaznák szívesen, az előzőekhez képest jelentős változás látható. Az országos összesítésben ugyanis a vadkárelhárító vadászat, a vadállomány csökkentése és a növényfajták tudatos megválasztása „sorrend” alakult ki (88. ábra). A legkevésbé szívesen pedig az emberi őrzést, illetőleg a kutyás őrzést alkalmaznák a válaszadó gazdák (88. ábra). Az öt legvadkárosabb megye esetében némi változás, hogy ezeken a területeken a vadállomány csökkentését alkalmaznák a legszívesebben, majd a vadkárelhárító vadászat és a villanypásztor következik (89. ábra). Az emberi őrzést és a kutyás őrzést itt sem szívesen alkalmaznák (89. ábra). Ez utóbbi igaz a három, legkevésbé vadkáros megye esetében is, azonban itt más változások figyelhetők meg: a vadkárelhárító vadászatot alkalmaznák a legszívesebben, illetve a növényfajták tudatos megválasztása sorolható még ebbe a körbe (90. ábra). Ezzel szemben a drótkerítést, a villanypászort, valamint a vadállomány csökkentését csak a semleges zónába pozícionálták (90. ábra).

Amennyiben a vadászathoz nem kötődő válaszadókat külön értékeljük, úgy markáns változásként az látható, hogy legszívesebben a vadállomány csökkentését és a vadkárelhárító

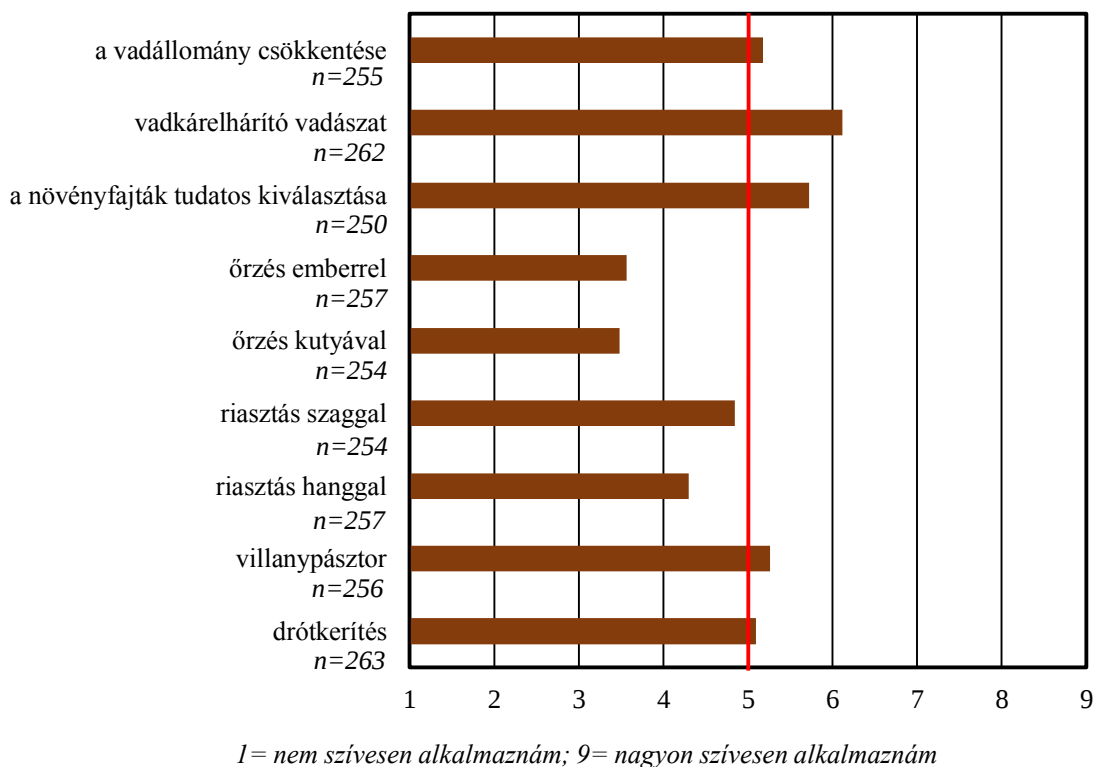
vadászatot alkalmaznák (91. ábra). Ha pedig a vadgazdálkodási egységet vezető gazdák véleményét elemezzük, akkor pedig az látszik, hogy a tudatos növénymegválasztást alkalmaznák messze a legszívesebben, majd a vadkárelhárító vadászatot és a villanypásztor (92. ábra). A vadállomány csökkentéstől nem zárkóznak el, de jelzés értékű, hogy az a semleges, középső átlagértéket érte csak el (92. ábra).

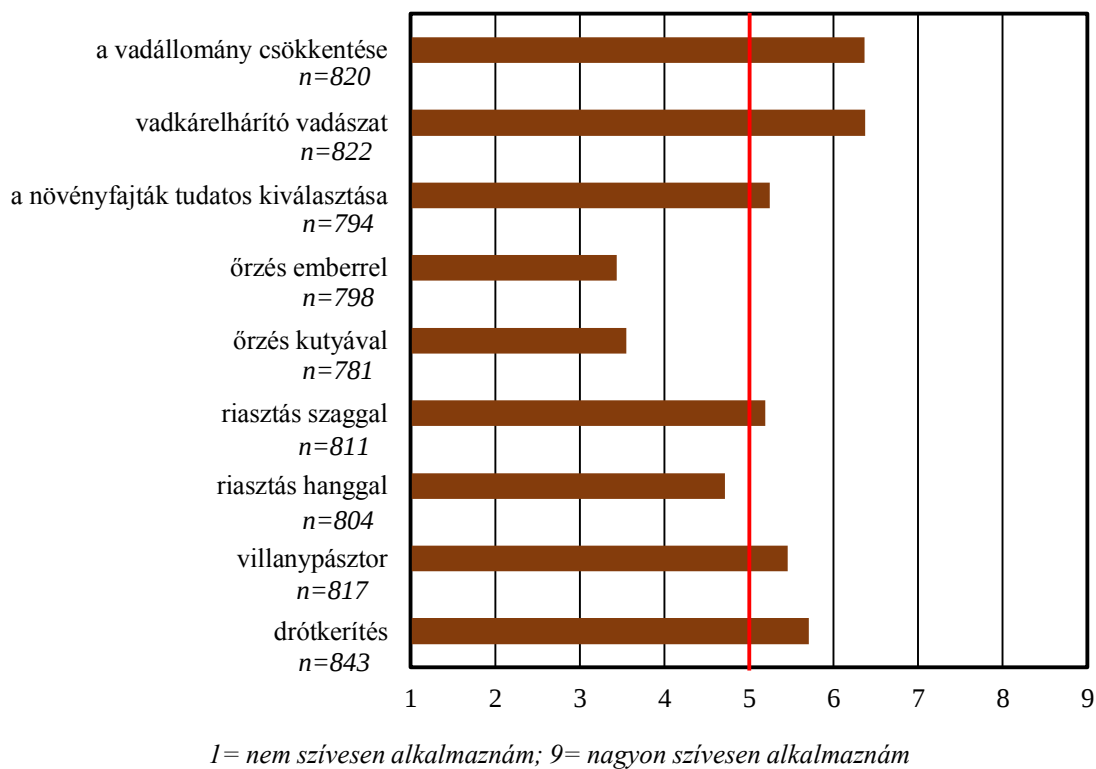
88. ábra. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

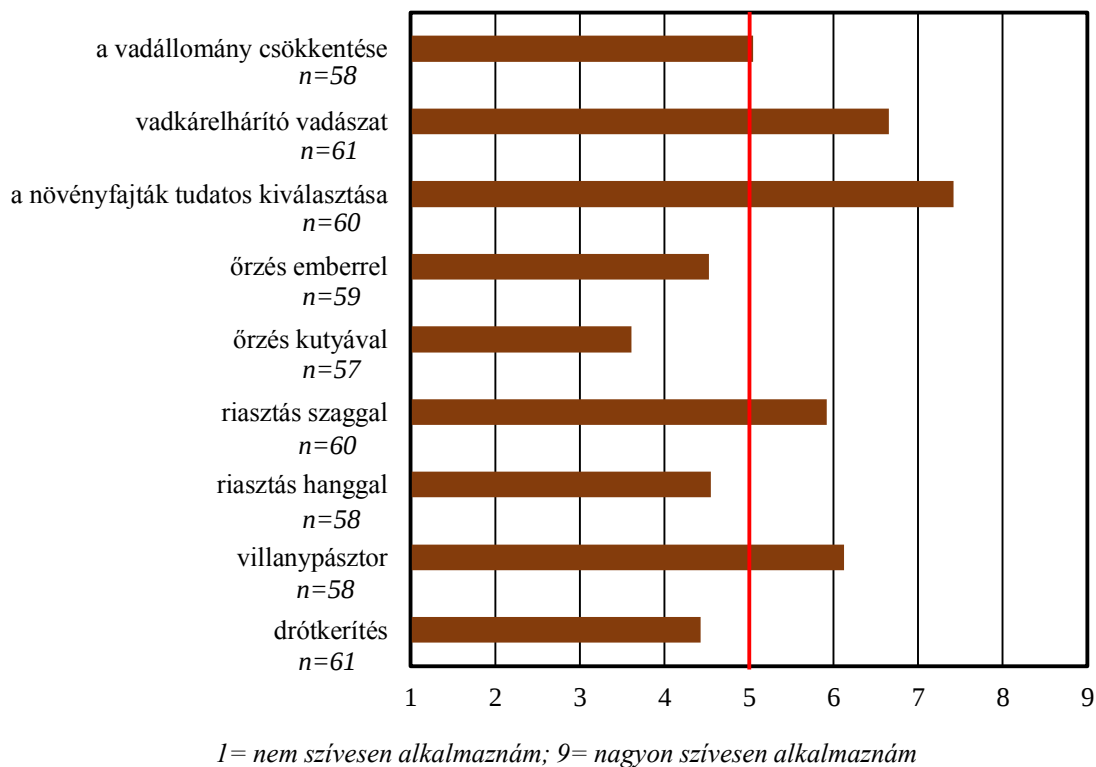
89. ábra. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat! (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

90. ábra. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat! (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

91. ábra. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

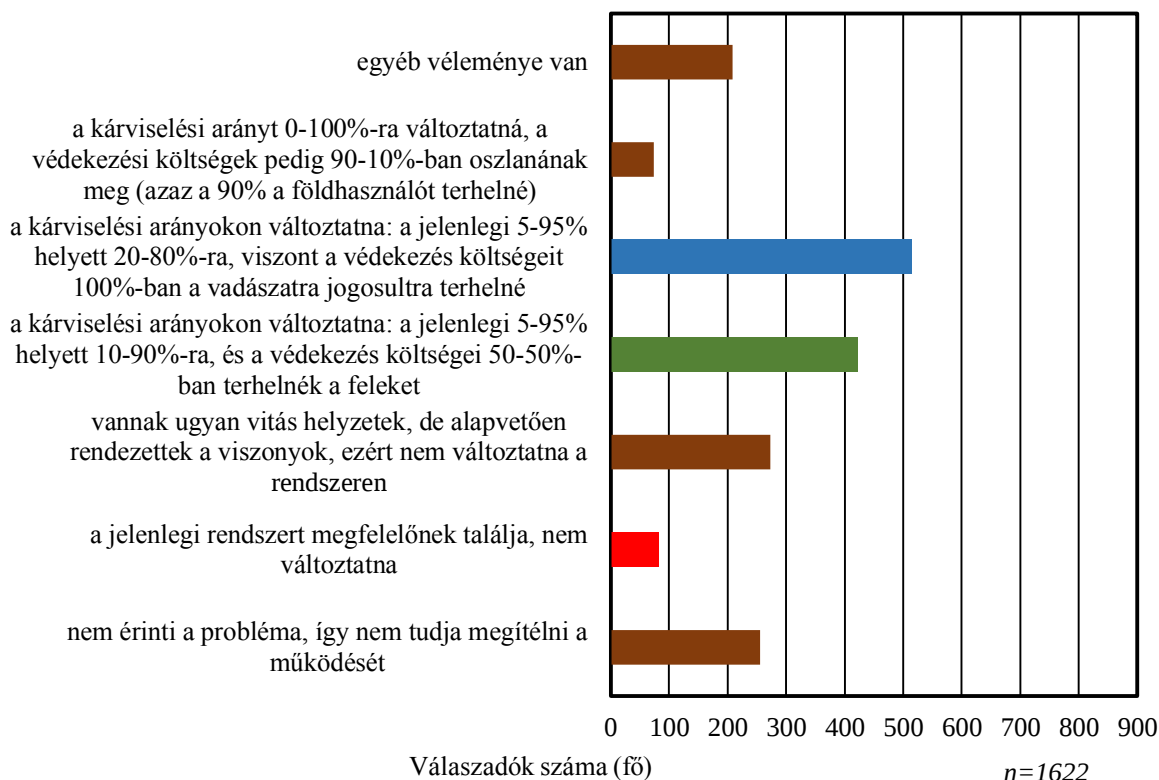

92. ábra. Értékelje a felsorolt vadkárcsökkentési lehetőségeket aszerint, hogy Ön mennyire szívesen alkalmazná azokat! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

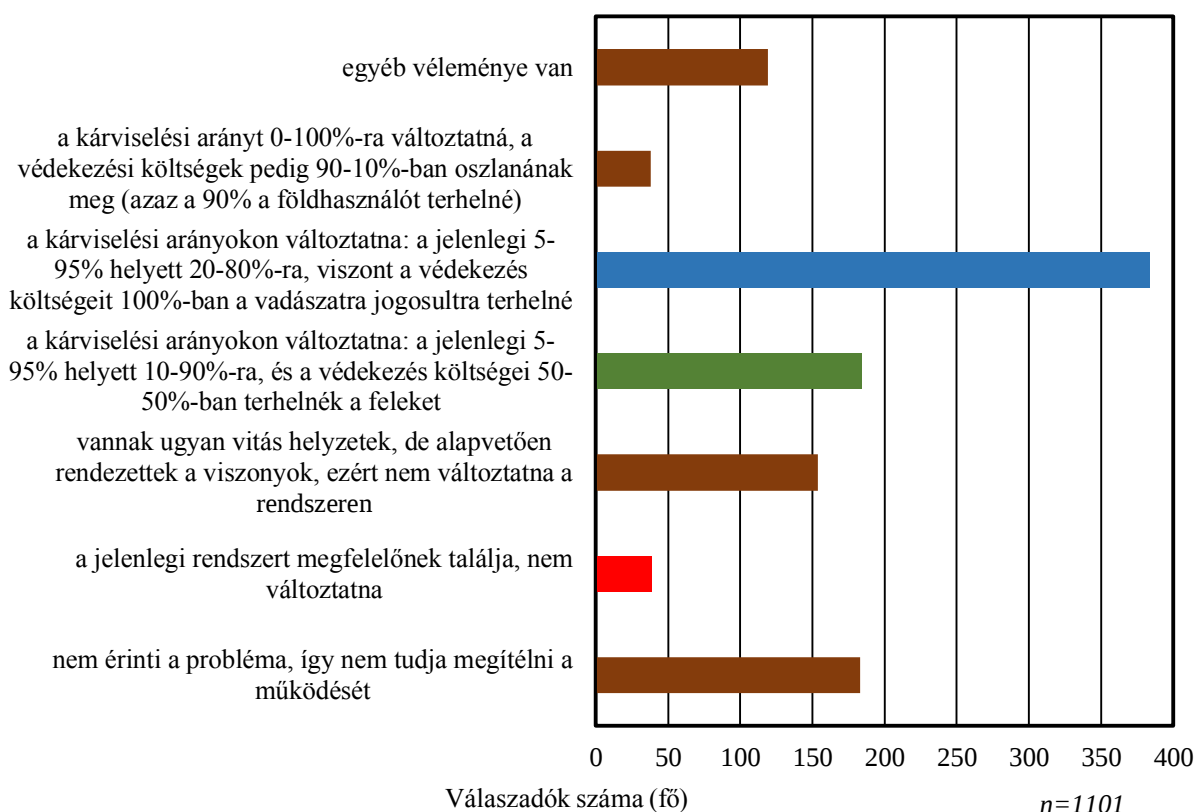
4.3.19. Ön mit változtatna a jelenlegi vadkártérítési rendszeren?

A vizsgálat időpontjában hatályos vadkártérítési rendszeren az országosan összesített válaszok alapján a válaszadók csupán 19%-a nem változtatott volna (93. ábra). Kiszűrve és nem figyelembe véve azokat, akik nem tudják megítélni, mert nem érinti őket a probléma (a minta 14%-a), gyakorlatilag a döntő többség (78%) változtatna a rendszeren (93. ábra). A változtatás mellett döntőkön belül a többség (42%) a kézzel jelölt csoport, és ezt követi 35%-al a zöld (93. ábra). Mindkét változtatás a kárviselési arányokon belül nagyobb arányt terhelne a gazdákra, a zöld csoportnál 10%-ot és a védekezés költségei 50-50%-ban oszlanának meg, a kék esetében pedig 20%-ot, a védekezést viszont 100%-ban a vadászatra jogosult terhelné. 17% egyéb véleményen volt vagy egyéb véleményt is megfogalmazott, melyek közül teljesség igénye nélkül a következőket emelnénk ki: vadkárbiztosítás bevezetése; kárviselés megosztása 5%-ban a földtulajdonos, 25%-ban a vadászatra jogosult és 70%-ban az állam; 100%-ot fizessen a vadászatra jogosult és a védekezés is az ő feladata legyen; támogatott védekezési és biztosítási rendszer kialakítása.

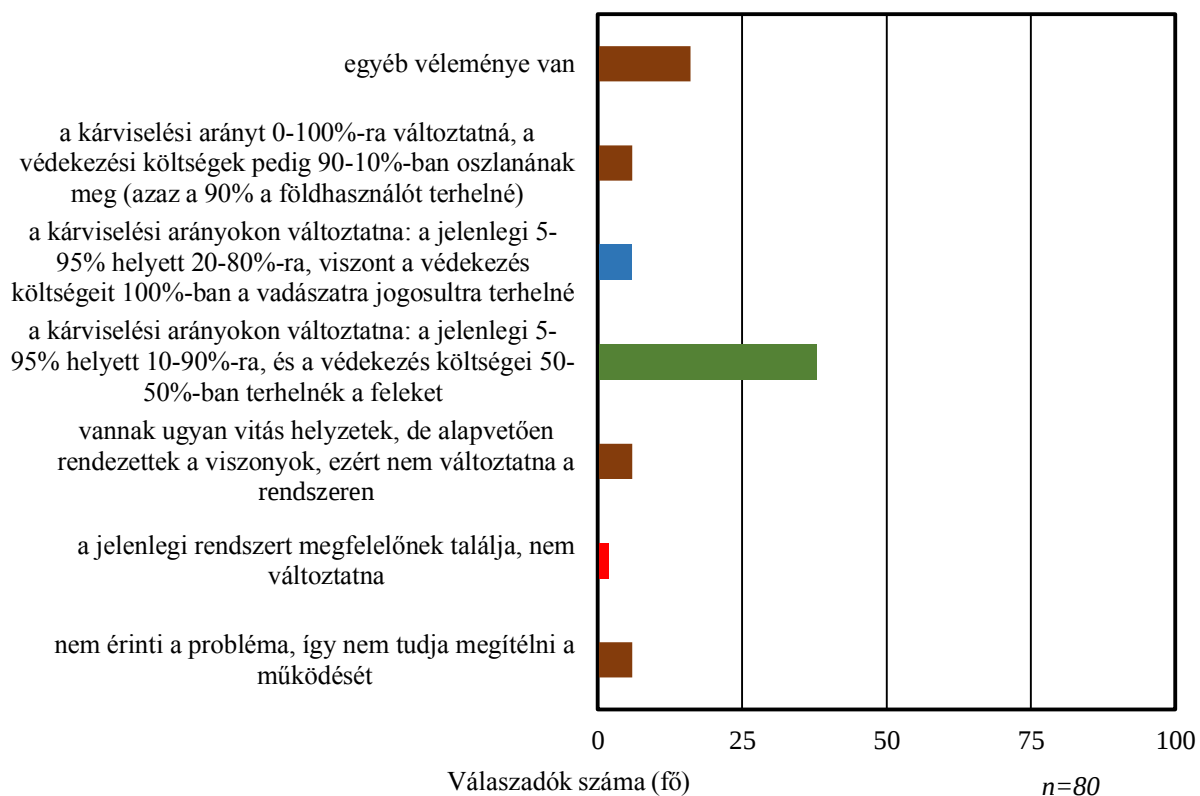
Amennyiben a vadászathoz nem kötődő válaszadókat külön vizsgáljuk, akkor az ő véleményük túlnyomó részben az, hogy a kárviselésből 20% a földtulajdonosé és 80% a vadászatra jogosulté legyen, mialatt a védekezés költsége 100%-ban a vadászatra jogosultat terhelje (94. ábra). A vadgazdálkodási egységet vezető gazdák esetében pedig a 10-90%-os kárviselési arányok és a védekezési költségek 50-50%-os megosztása volt az abszolút domináns vélemény (95. ábra).

93. ábra. Ön mit változtatna a jelenlegi vadkártérítési rendszeren? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta!) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

94. ábra. Ön mit változtatna a jelenlegi vadkártérítési rendszeren? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta!) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

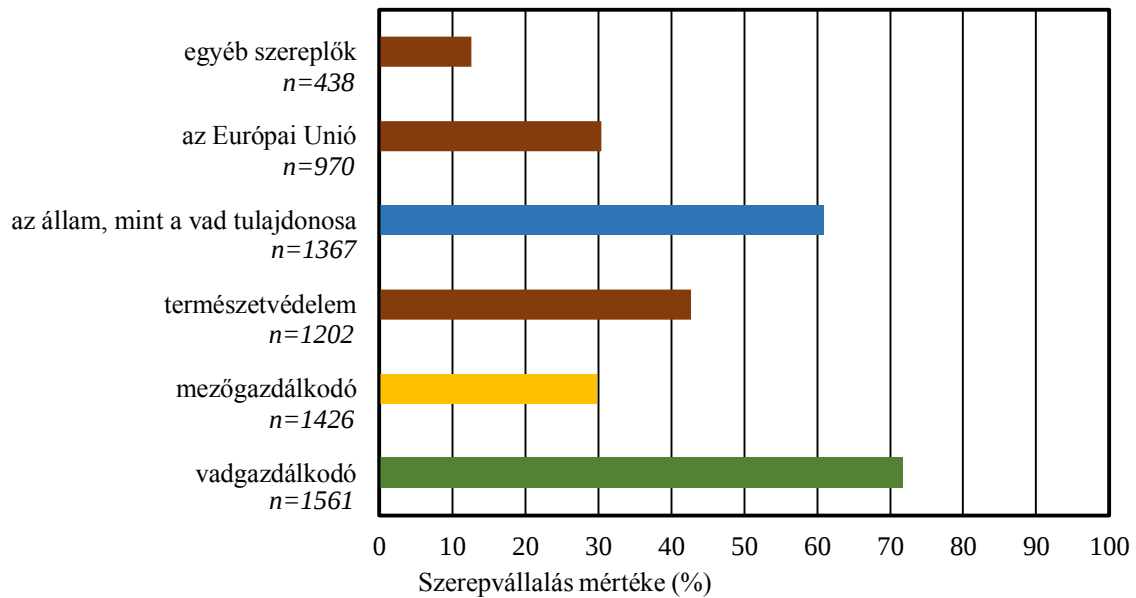
95. ábra. Ön mit változtatna a jelenlegi vadkártérítési rendszeren? (A kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta!) (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.20. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a vadkár megelőzésében és csökkentésében szerepet vállalnia?

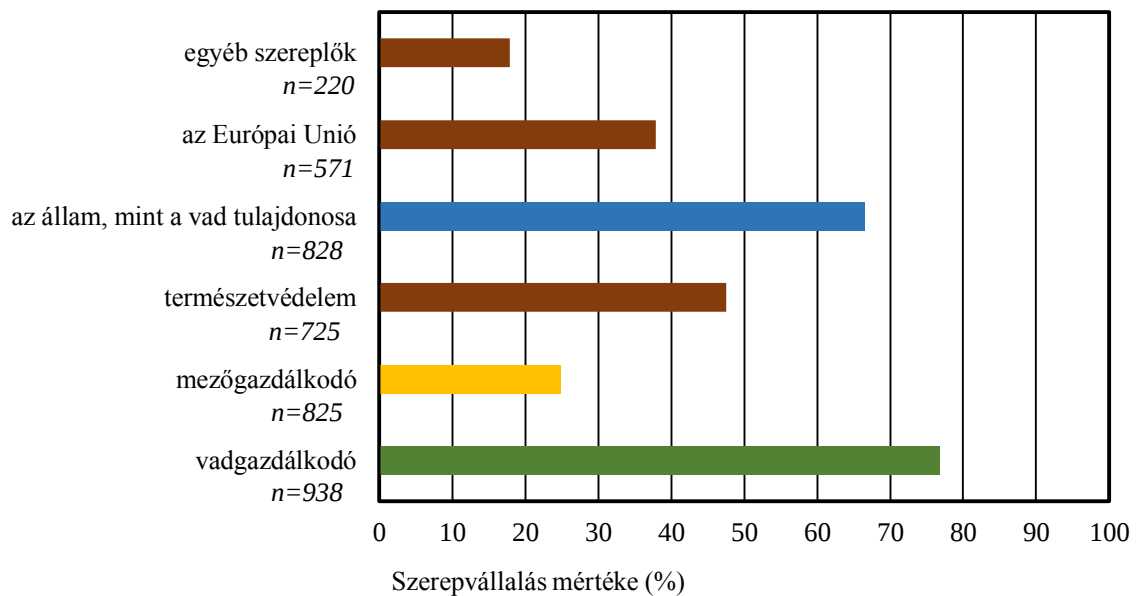
A kérdés kapcsán arra voltunk kíváncsiak, hogy a válaszadók szerint az egyes megadott szereplők közül kinek és milyen mértékben lenne szükséges részt vennie a vadkár megelőzésében és csökkentésében. Az országos összesítés szerint a legtöbb válaszadó sorrendben a vadgazdálkodót (átlagosan 70%-os mértékben), a mezőgazdálkodót (átlagosan 30%-os mértékben), az államot, mint a vad tulajdonosát (átlagosan 61%-os mértékben) és a természetvédelmet (43%-os mértékben) látja a legfontosabb szereplőnek (96. ábra).

Azon gazdálkodók esetében, akiknek nincs kötődésük a vadászathoz, szintén ugyanez a 4 szereplő a legfontosabb, azonban a szerepvállalásuk mértékében a vadgazdálkodó (77%), az állam (67%) és a természetvédelem (47%) nagyobb hangsúlyt kap, míg a mezőgazdálkodó alacsonyabbat (25%) (97. ábra).

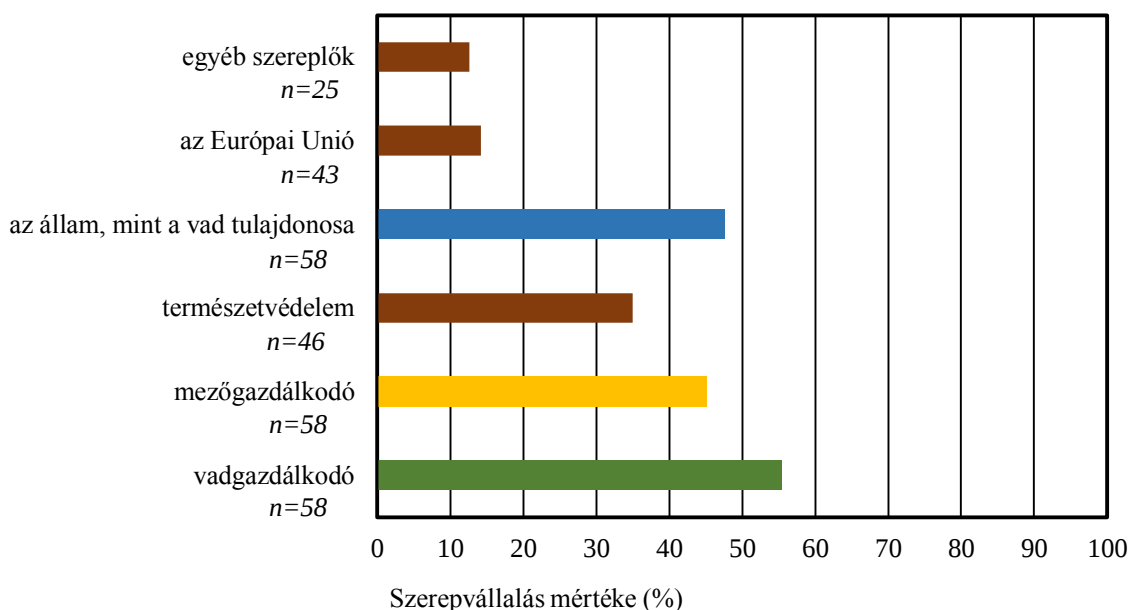
A vadgazdálkodási egységet vezető gazdálkodók szerint a 3 legfontosabb szerepvállaló a vadgazdálkodó (55%), az állam (48%) és a mezőgazdálkodó (45%) (98. ábra).

96. ábra. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a vadkár megelőzésében és csökkentésében szerepet vállalnia? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

97. ábra. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a vadkár megelőzésében és csökkentésében szerepet vállalnia? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

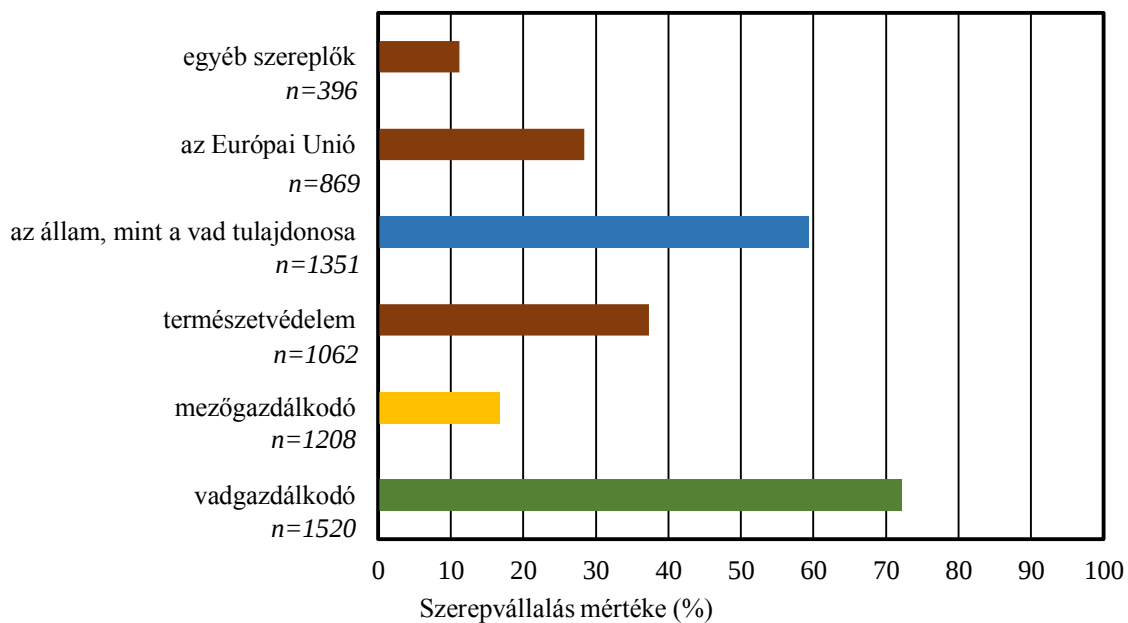
98. ábra. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a vadkár megelőzésében és csökkentésében szerepet vállalnia? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.21. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a keletkezett vadkár megtérítésében szerepet vállalnia?

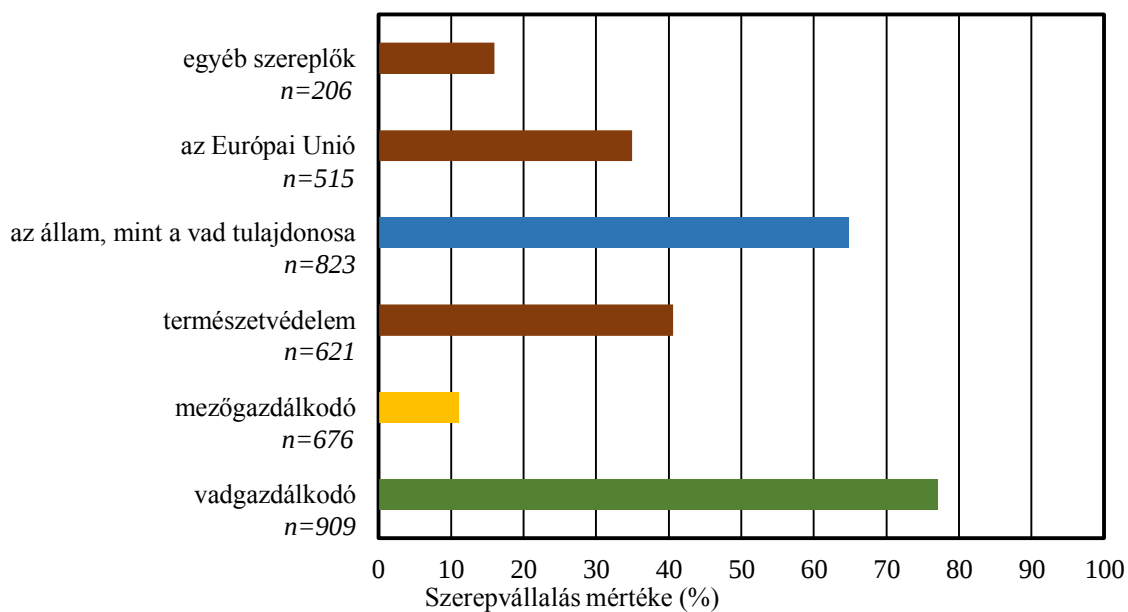
A keletkezett vadkár megtérítésében való szerepvállalást vizsgálva az országos összesítés alapján jól látható, hogy elsősorban a vadgazdálkodót (72%-os mértékben) és az állam, mint a vad tulajdonosát (59%) tartja a legtöbb válaszadó (n=1520 és n=1351) fontosnak (99. ábra). Továbbá az is egyértelműen kiderül, hogy a harmadik szereplő a mezőgazdálkodó (n=1208), azonban szerepének mértéke jóval alacsonyabb, mindössze 17% (99. ábra).

A szereplők fontosságának sorrendje azon gazdálkodók véleménye alapján sem változik, akiknek nincsen vadászati kötődésük, viszont a szerepvállalás mértékében tapasztalható elmozdulás, nevezeten hogy a vadgazdálkodó (77%) és az állam (65%) esetében erősödik, míg a mezőgazdálkodó esetében csökken (11%) (100. ábra).

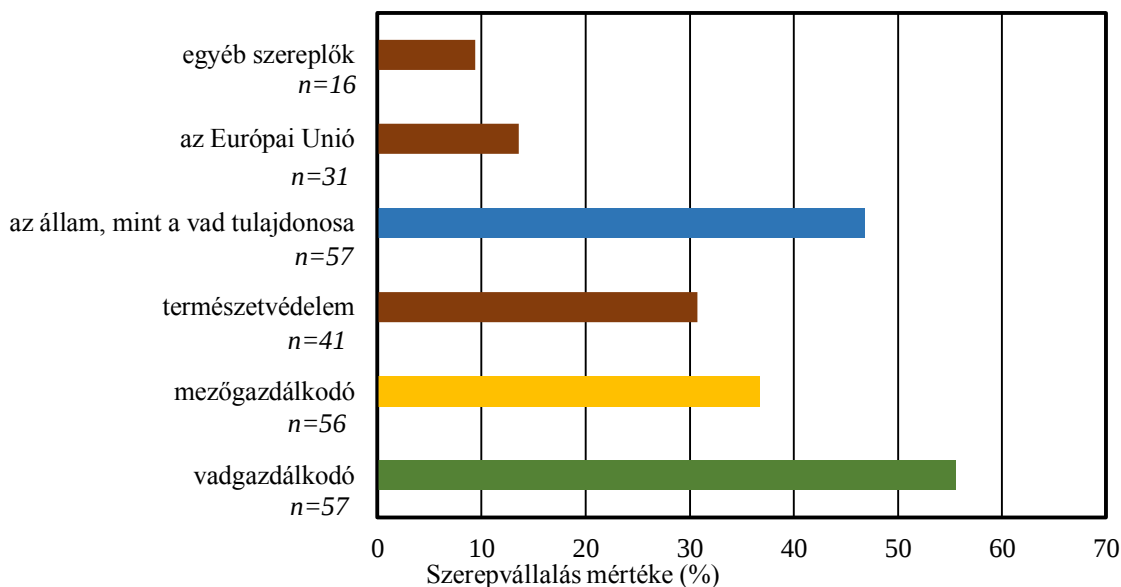
A vadgazdálkodási egységek vezetőinek véleménye alapján is megegyezik a sorrend, ők is a vadgazdálkodót látják annak a szereplőnek, akinek a legnagyobb mértékű (56%) szerepvállalást kell teljesítenie a kártérítésben, ugyanakkor az állam is és a mezőgazdálkodó is fontos és jelentős mértékű szerepvállaló kell(ene), hogy legyen (101. ábra).

99. ábra. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a keletkezett vadkár megtérítésében szerepet vállalnia? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

100. ábra. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a keletkezett vadkár megtérítésében szerepet vállalnia? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

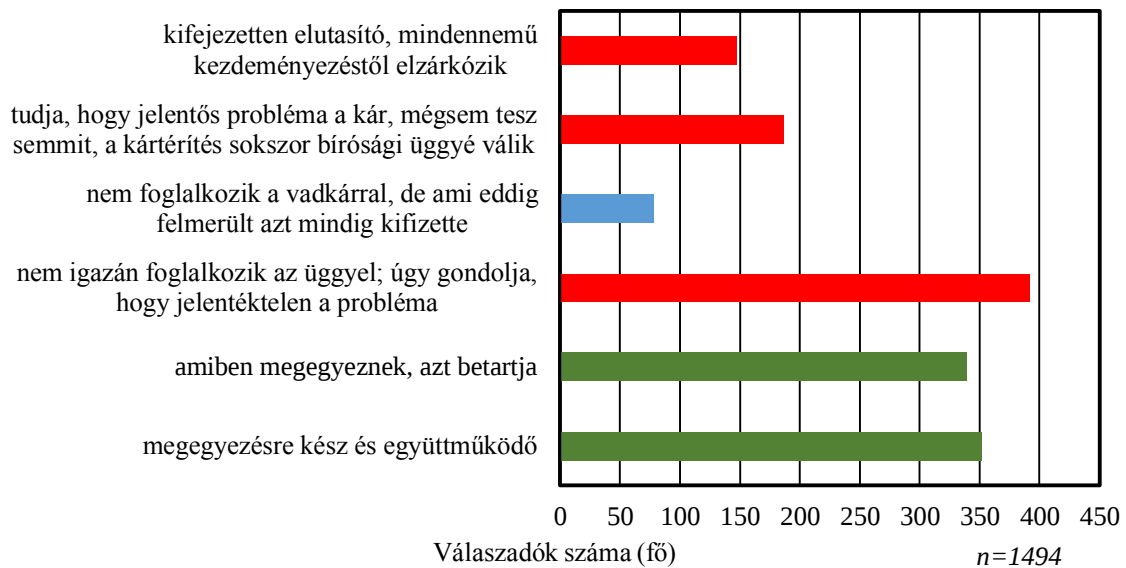
101. ábra. Véleménye szerint kinek/kiknek és milyen mértékben lenne szükséges a keletkezett vadkár megtérítésében szerepet vállalnia? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.22. A felsorolt állítások közül Ön melyeket tapasztalta a vadászatra jogosulttal való kapcsolata során?

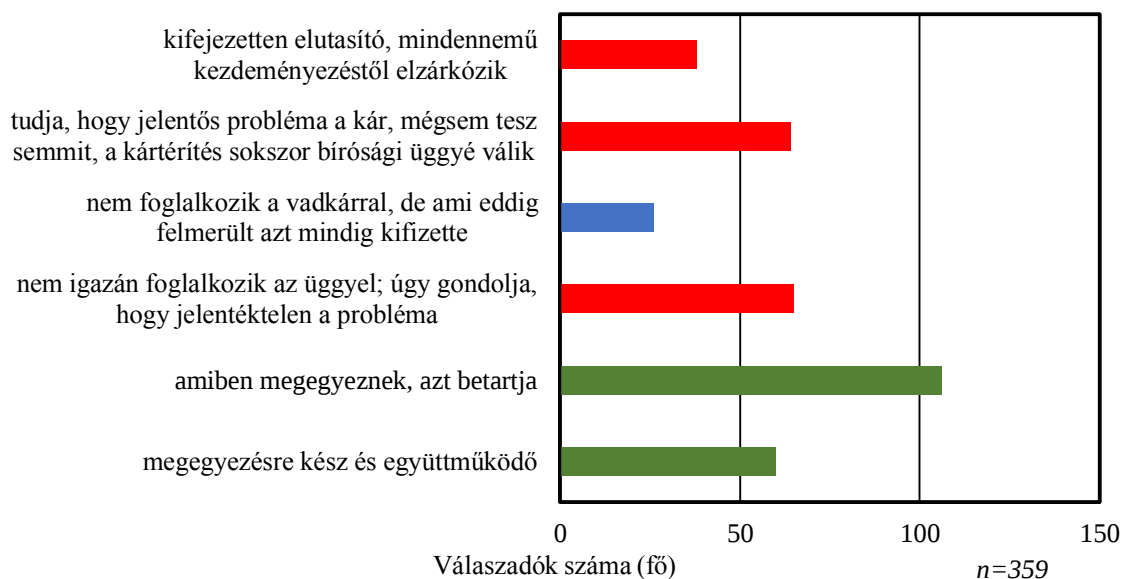
A vadászatra jogosulttal való kapcsolat vizsgálata során szinte két, egymással ellentétes nagy csoportra lehetne osztani a tapasztalatokat. A pozitív, ami a megegyezésre kész és együttműködő (24%), valamint a megegyezéseket betartó (23%) vadászatra jogosultokról szól, a teljes válaszadói kör 47%-ától érkezett (ábra). A semlegesnek tekintett, „nem foglalkozik a vadkárral, de ami eddig felmerült azt mindig kifizette” 5%-os arányán felül a válaszadók már csak negatív tapasztalatot jeleztek: kifejezetten elutasító (10%); a kártérítés sokszor bírósági ügyvé válik (12%), nem igazán foglalkozik az ügyel (26%), melyek együtt 48%-ot tettek ki (102. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye értékelése szerint a fentiekhez képest a pozitív és a negatív jellegű tapasztalatok arányában nincs lényegi különbség (103. ábra). Ugyanakkor a negatívon belül jelentősen csökkent a „nem foglalkozik az ügyel” jellegű tapasztalat és a pozitívon belül pedig a megegyezést betartó vadászatra jogosultak jelentik a nagyobb arányt (103. ábra).

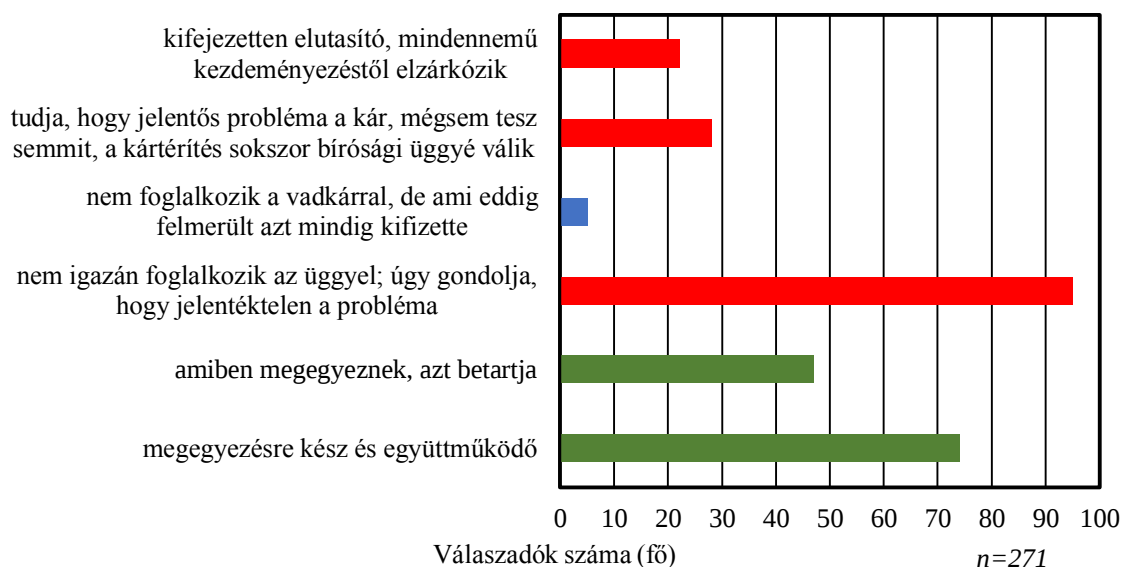
A három, vadkárral legkevésbé terhelt megye esetében egyrészt szinte az előzőek fordítottja tapasztalható, másrészt a negatív jellegű tapasztalatok összességében 53%-ot tettek ki, ami főként a semleges tapasztalat terhére növekedett (104. ábra). Ki kell emelni, hogy a „nem foglalkozik az ügyel” típusú hozzáállásról tanúskodik a válaszadók 35%-a (104. ábra).

102. ábra. A felsorolt állítások közül Ön melyeket tapasztalta a vadászatra jogosulttal való kapcsolata során? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

103. ábra. A felsorolt állítások közül Ön melyeket tapasztalta a vadászatra jogosulttal való kapcsolata során? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

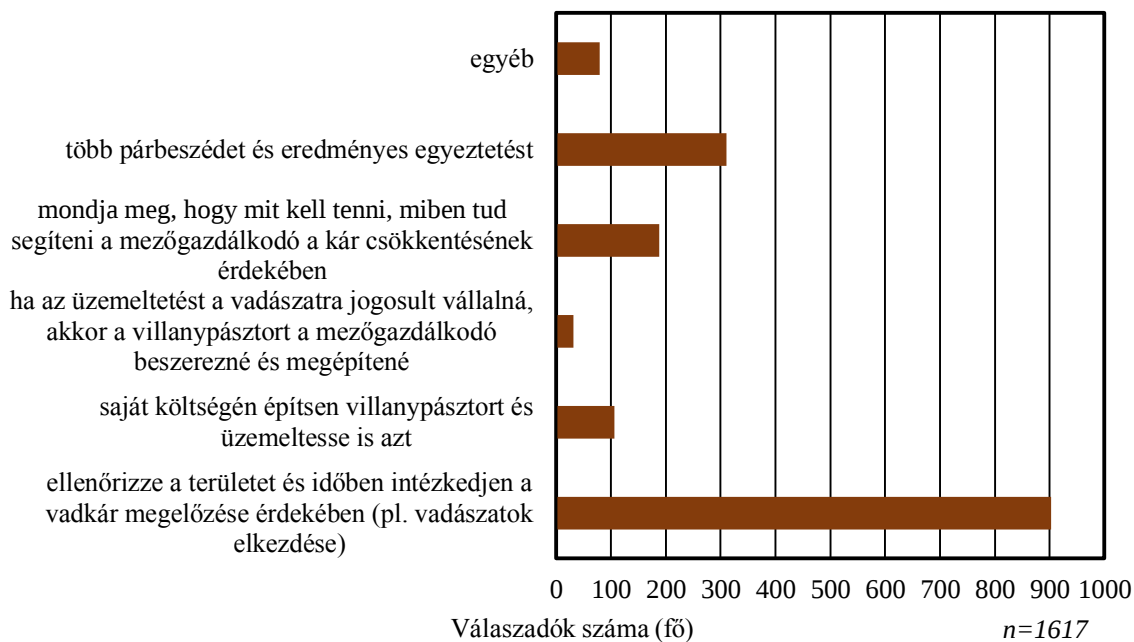

104. ábra. A felsorolt állítások közül Ön melyeket tapasztalta a vadászatra jogosulttal való kapcsolata során? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

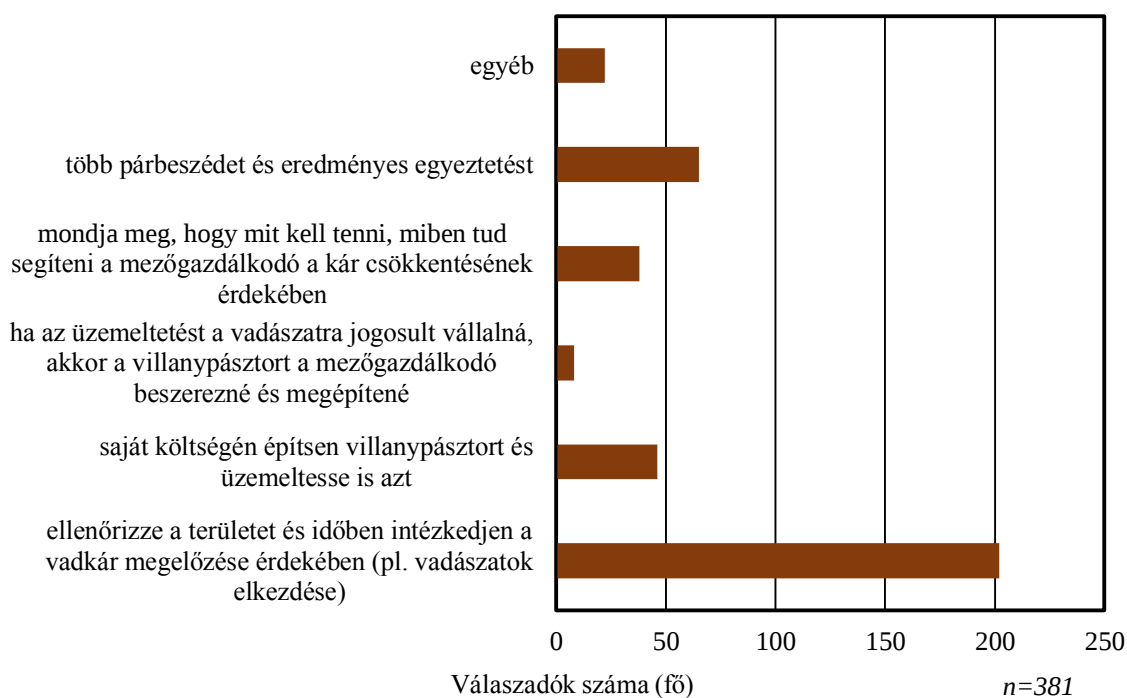
4.3.23. Ön mit vár el a vadászatra jogosulttól a vadkárprobléma megoldása érdekében?

Meglehetősen egyöntetű képet adott a vadászatra jogosulttal szemben megfogalmazott elvárások felmérése, ugyanis minden típusú összesítésben kimagaslik, hogy a terület ellenőrzését és a kár megelőzése kapcsán megteendő intézkedések elvégzését várják el a gazdák legnagyobb arányban (105-107. ábra). Emellett fontos még a párbeszéd és egyeztetés, valamint hogy a vadászatra jogosult adjon iránymutatást, hogy miben tudja segíteni a termelő a kár csökkentését (105-107. ábra). Az öt legvadkárosabb megye esetében egyedüli eltérésként, valamelyest magasabb arányban megjelenő elvárás a vadászatra jogosult saját költségén telepítendő villanypásztor (106. ábra).

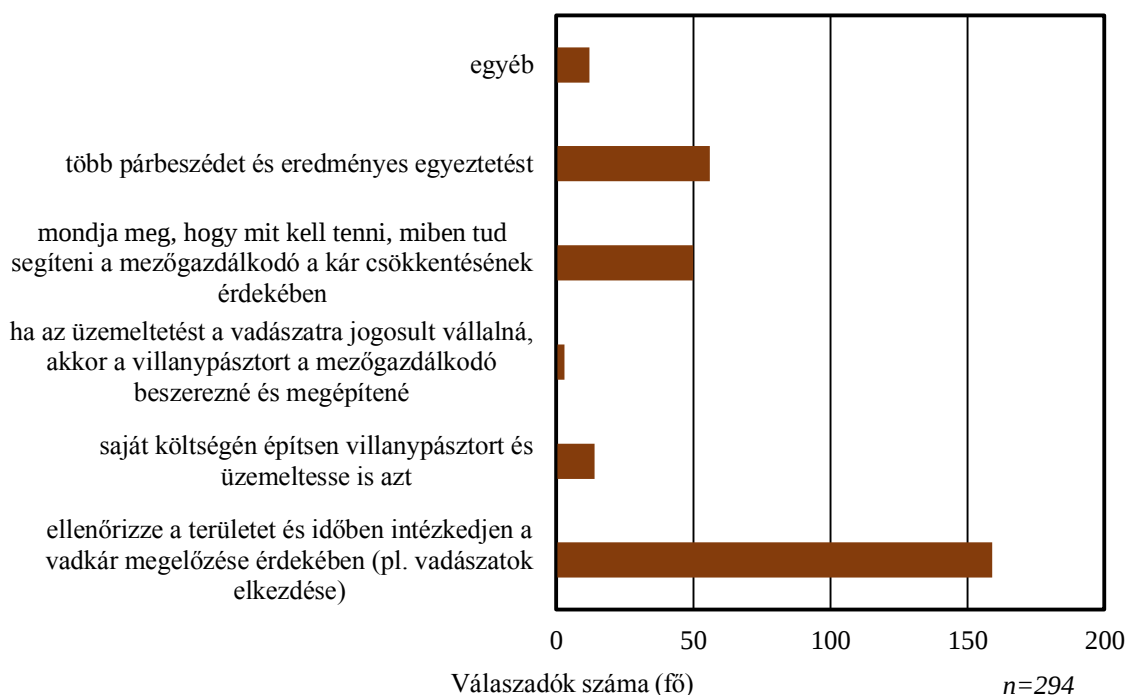
Az egyéb elvárások közül a teljesség igénye nélkül (illetve az obszcén jellegű javaslatokat nem figyelembe véve) javasoltak: aktív vadriasztást; a vadlétszám csökkentését; a földhasználó bevonását a vadkárelhárító vadászatba.

105. ábra. Ön mit vár el a vadászatra jogosulttól a vadkárprobléma megoldása érdekében? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

106. ábra. Ön mit vár el a vadászatra jogosulttól a vadkárprobléma megoldása érdekében? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

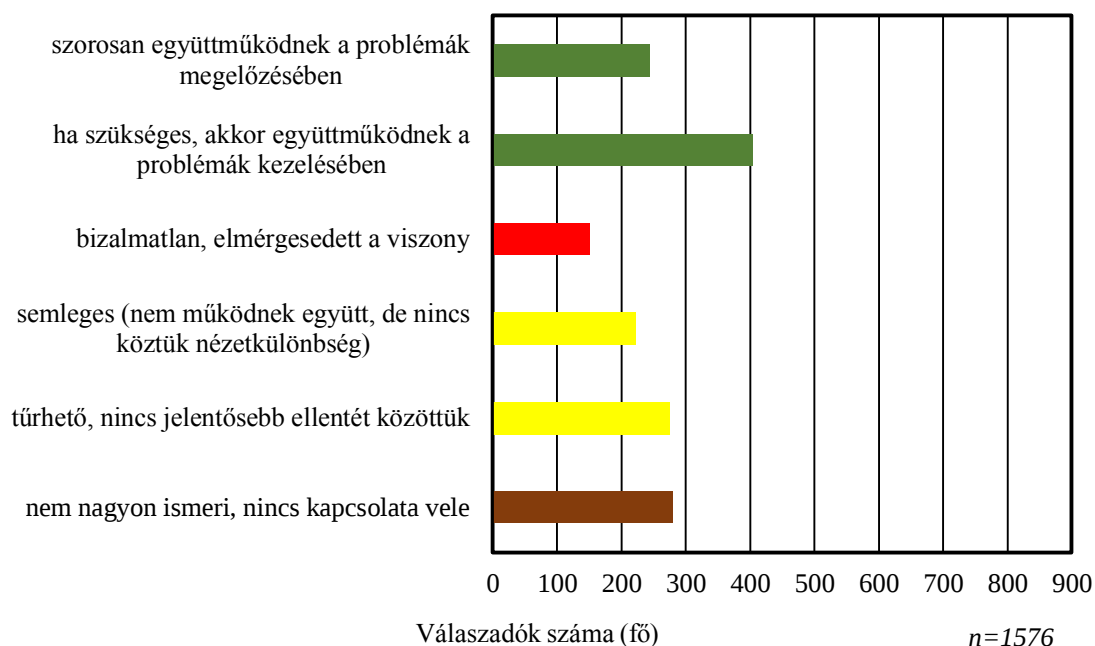
107. ábra. Ön mit vár el a vadászatra jogosulttól a vadkárprobléma megoldása érdekében? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.24. Általánosságban milyen a viszonya az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosulttal?

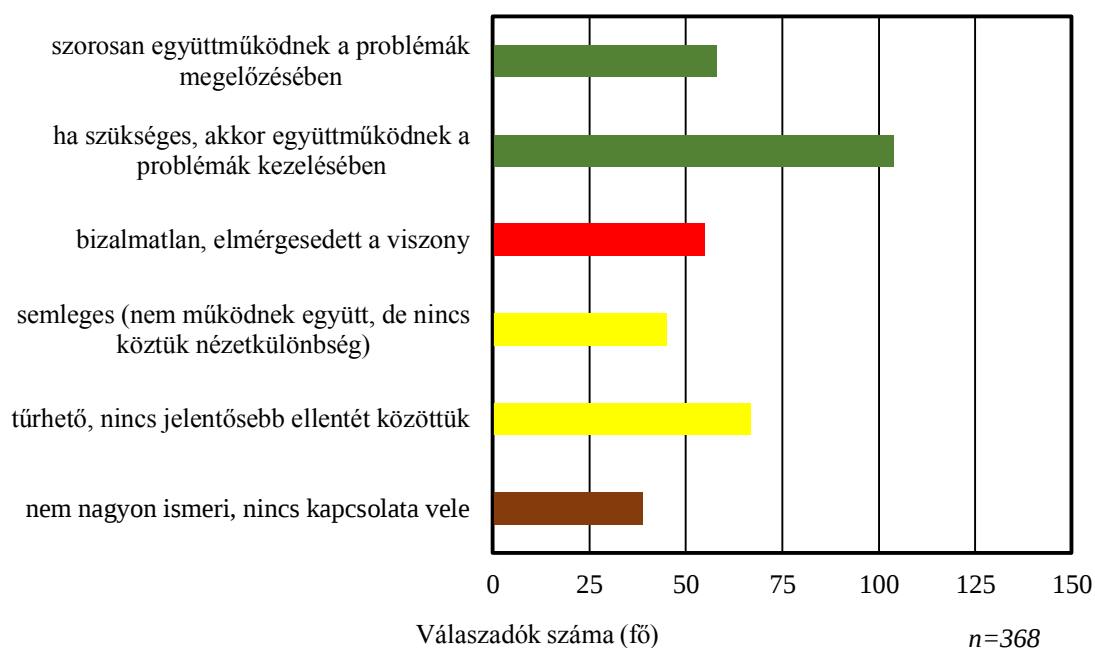
A mezőgazdálkodó és a vadászatra jogosult viszonyát vizsgálva, az országos összesítés szerint a válaszadók 10%-a jelezte, hogy elmérgesedett közöttük a helyzet, míg 15%-uk esetében pedig kifejezetten szoros az együttműködés (108. ábra). A további esetek jobbra semlegesek, illetve inkább a pozitív irányba hajlóak, mint például a legnagyobb arányt (26%) képviselő „amikor szükséges, akkor együttműködnek...” esetében (108. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye esetében magasabb az elmérgesedett jellegű kapcsolatok aránya (15%), de a szorosan együttműködők még itt is többen vannak (16%) és a legnagyobb arányt (28%) itt is a pozitív irányba hajló „amikor szükséges, akkor együttműködnek...” kategória képviseli (109. ábra).

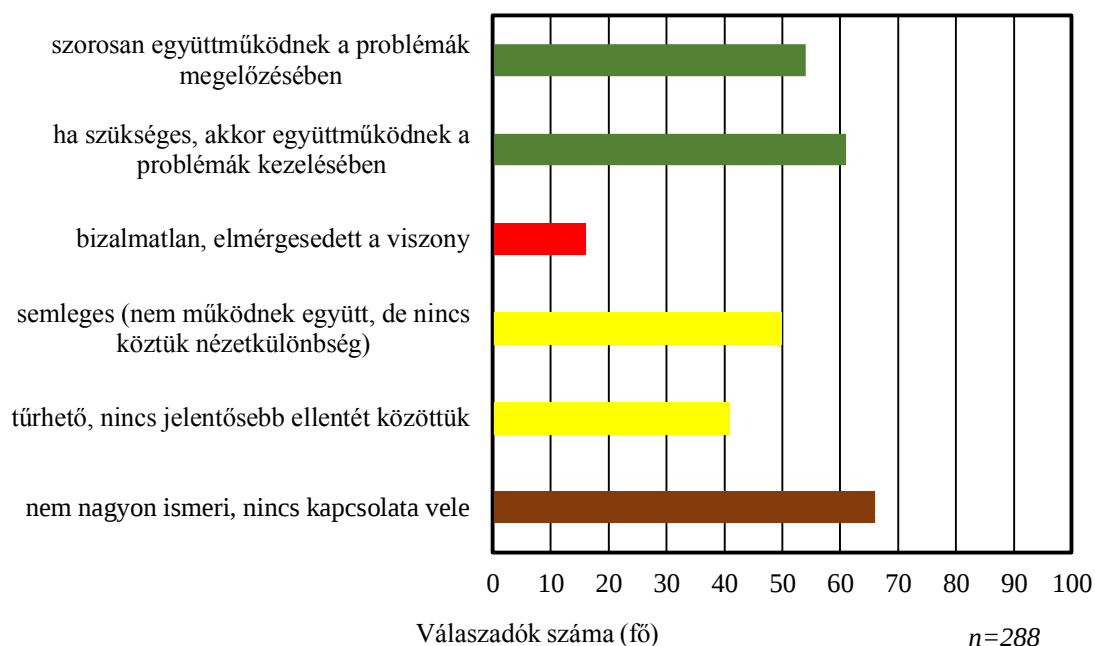
A három, vadkárral legkevésbé érintett megye esetében a legalacsonyabb (6%) az elmérgesedett viszonytal jellemezhető, míg a legmagasabb (19%) a szorosan együttműködők aránya (110. ábra). Ugyanakkor ezekben a térségekben nagyon magas (21%) a vadászatra jogosultat nem nagyon ismerők aránya, ami kifejezetten hátrányos az esetleges problémás helyzetek kezelése szempontjából (110. ábra).

108. ábra. Általánosságban milyen a viszonya az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosulttal? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

109. ábra. Általánosságban milyen a viszonya az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosulttal? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

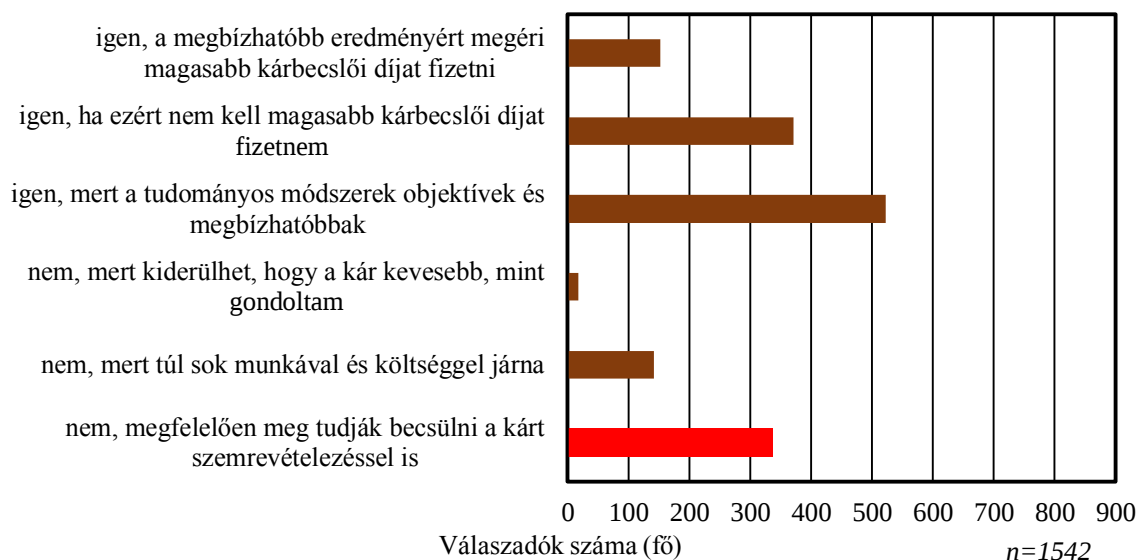

110. ábra. Általánosságban milyen a viszonya az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosulttal? (A három, vadkárrel legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

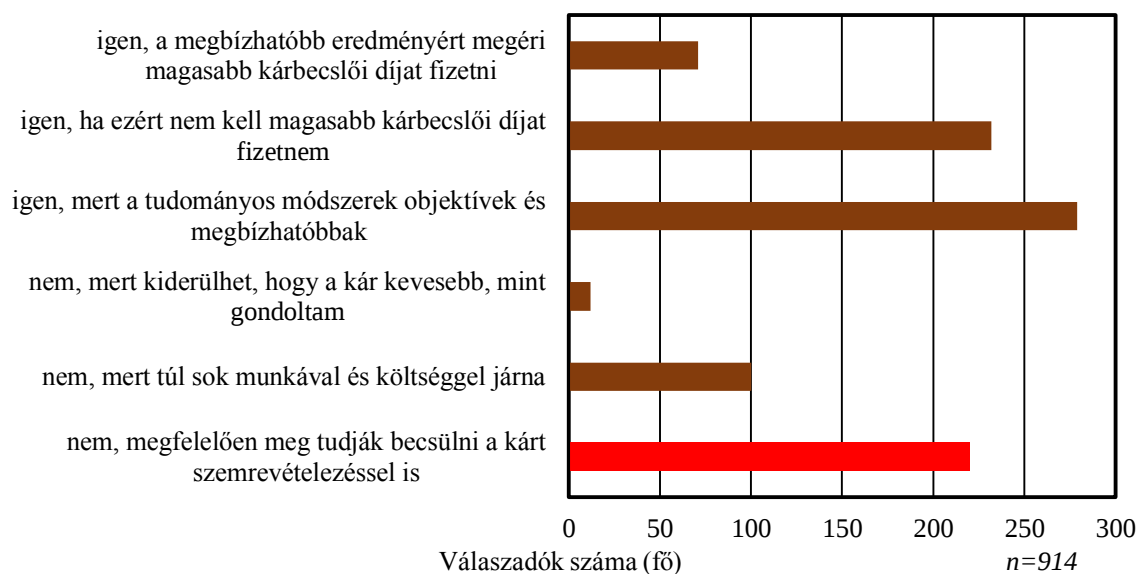
4.3.25. Fontosnak tartja Ön, hogy a vadkárbecslő szakértők tudományosan ellenőrzött kárbecslési módszereket alkalmazzanak?

Korábbi kérdés (4.3.13.) alapján már láthattuk, hogy a szakértői munka megítélése változatos, azaz pozitív és negatív tapasztalat egyaránt előfordul. A szakértői munka objektivitását nagyban segítheti a tudományosan megalapozott/ellenőrzött módszertan alkalmazása. A válaszadók döntő többsége egyértelműen a tudományosan ellenőrzött szakértői módszerek alkalmazása mellett döntött, a válaszadók 68%-a tartja ezt fontosnak (111. ábra). Ezen a csoporton belül 36% csak akkor választaná ezt, ha ez nem jár magasabb szakértői díj kifizetéssel (111. ábra). Jelentős az a válaszadói réteg (22%), aki úgy véli, hogy nincs szükség tudományosan ellenőrzött módszerek alkalmazására, mert szemrevételezéssel is megfelelően megbecsülhető a kár (111. ábra).

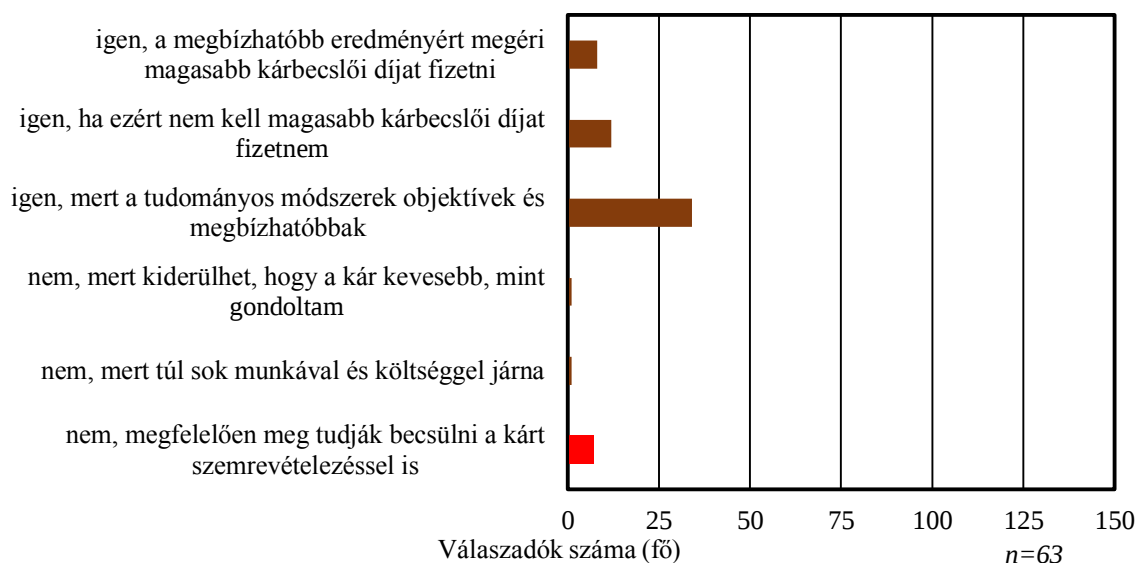
A vadászathoz nem kötődő gazdák esetében is (112. ábra), és a vadgazdálkodási egységet vezető gazdálkodók esetében is (113. ábra), a válaszadók megoszlása alapvetően hasonló arányokkal jellemezhető, mint amit országos összesítésben megismertünk.

111. ábra. Fontosnak tartja Ön, hogy a vadkárbecslő szakértők tudományosan ellenőrzött kárbecslési módszereket alkalmazzanak? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

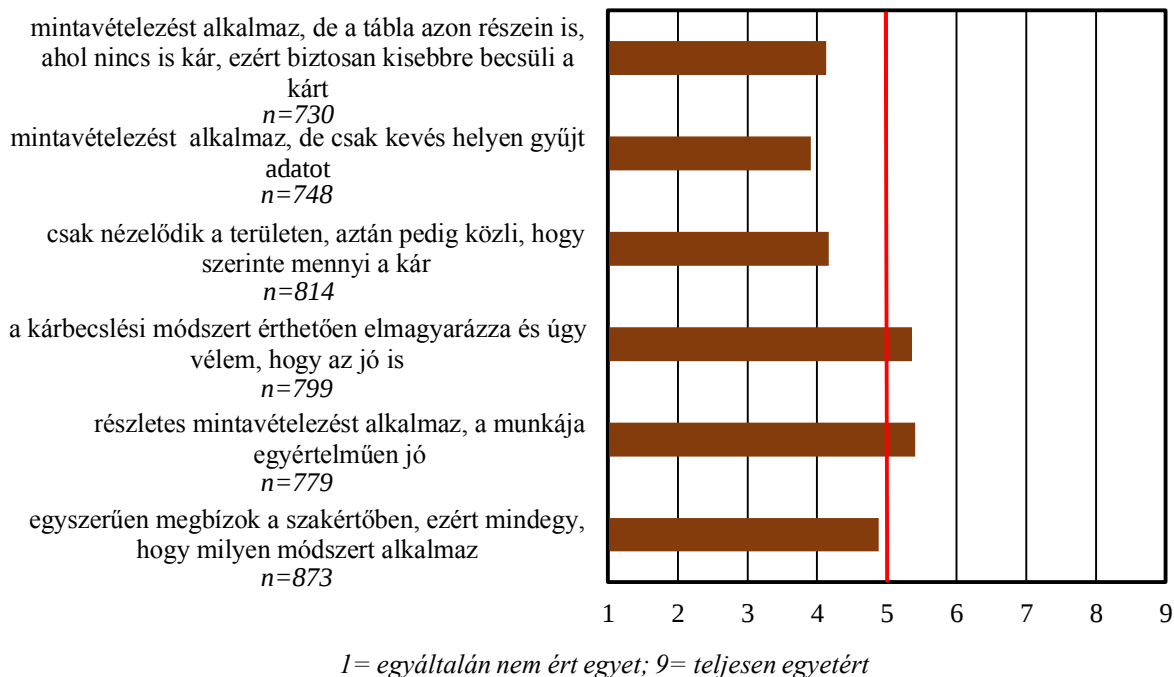
112. ábra. Fontosnak tartja Ön, hogy a vadkárbecslő szakértők tudományosan ellenőrzött kárbecslési módszereket alkalmazzanak? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

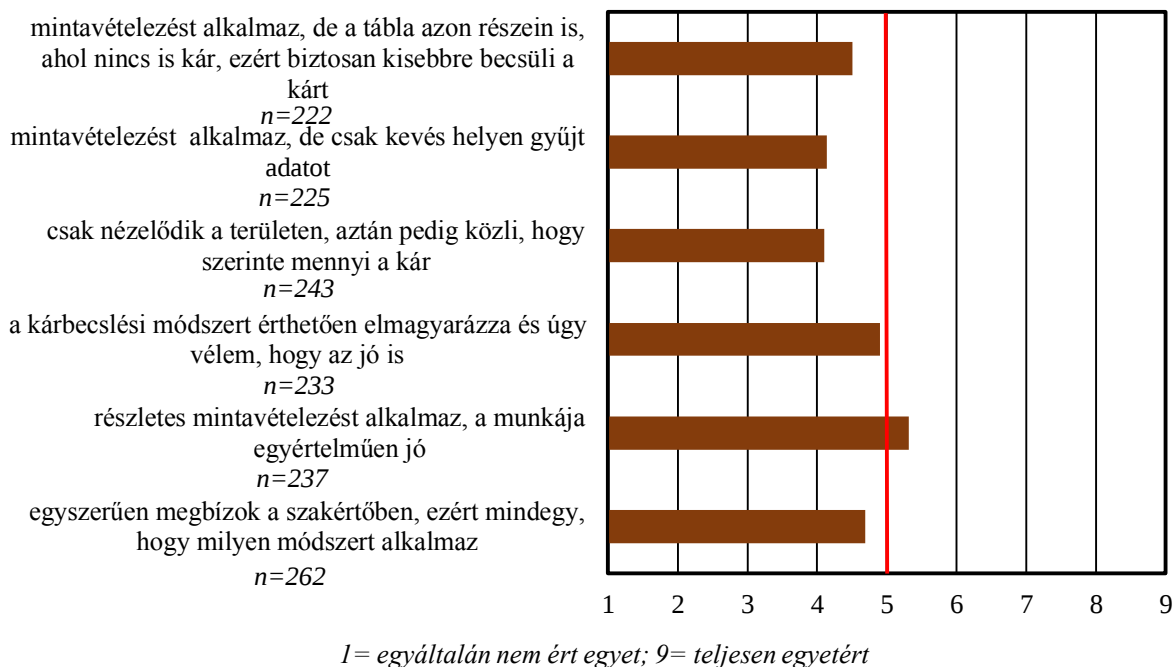
113. ábra. Fontosnak tartja Ön, hogy a vadkárbecslő szakértők tudományosan ellenőrzött kárbecslési módszereket alkalmazzanak? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.26. Értékelje az állításokat az Ön által ismert vadkárbecslő szakértő munkája alapján szerzett tapasztalatai szerint!

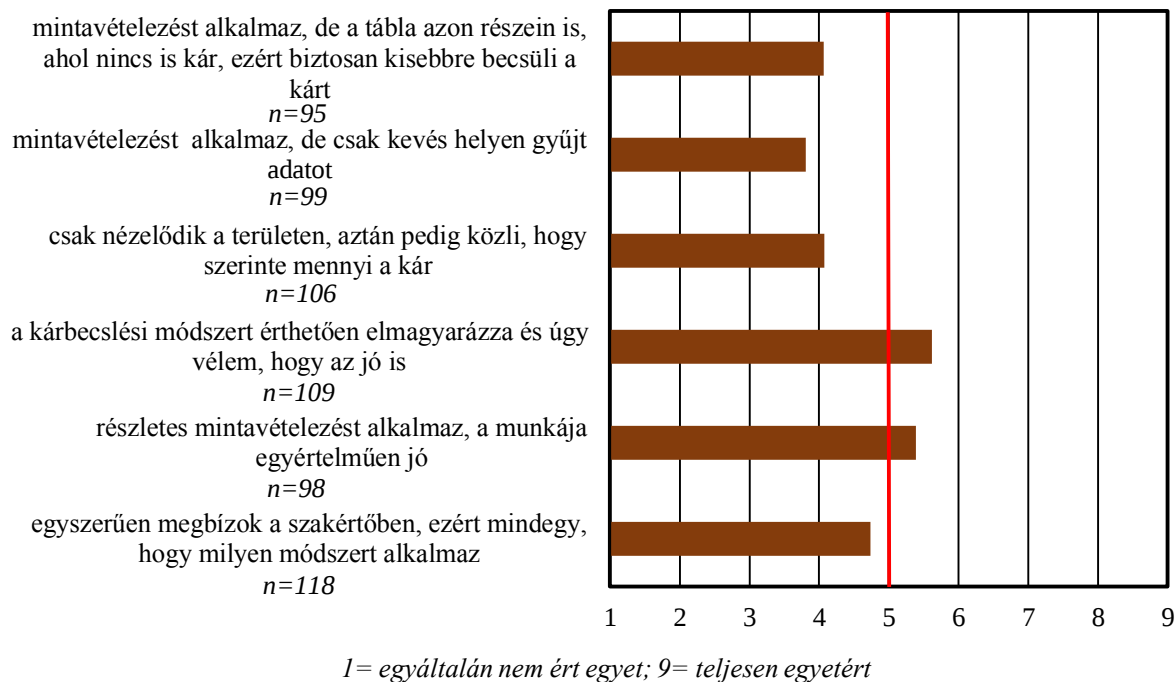
Egy korábbi, a szakértők munkájára vonatkozó kérdéshez (lásd 4.3.13. kérdés) hasonlóan az eredmények itt is alapvetően két fő jellegzetességet mutatnak. Eszerint a szakértők munkájára vonatkozó negatív állításokkal inkább nem értenek egyet a válaszadók, a pozitív állítások esetében pedig jellemzően a semleges középvonálhoz közel helyezkednek el (114-116. ábra). Mindezt jól mutatja az is, hogy a módusz (a leggyakrabban választott érték) a negatív állítások esetében rendre 1 (vagyis egyáltalán nem ért vele egyet), míg a pozitívoknál csupán a semleges 5-ös. Természetesen, az átlagérték elfedi azokat a szélsőséges eseteket, ami miatt adott esetben az egyes ügyek a bíróságon folytatódnak. Az egyedi válaszok értékelése során, az alapadatbázisban jól látható, hogy ezek is előfordulnak, azaz például mindhárom pozitív állítás 1-es vagy 2-es értéket kap. Ez jól jelzi azt, hogy a szakértők munkájával kapcsolatos problémák nem általánosak, illetve azt is, hogy a szakértők munkájának minősége között jelentős különbségek tapasztalhatók.

114. ábra. Értékelje az állításokat az Ön által ismert vadkárbecslő szakértő munkája alapján szerzett tapasztalatai szerint! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

115. ábra. Értékelje az állításokat az Ön által ismert vadkárbecslő szakértő munkája alapján szerzett tapasztalatai szerint! (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

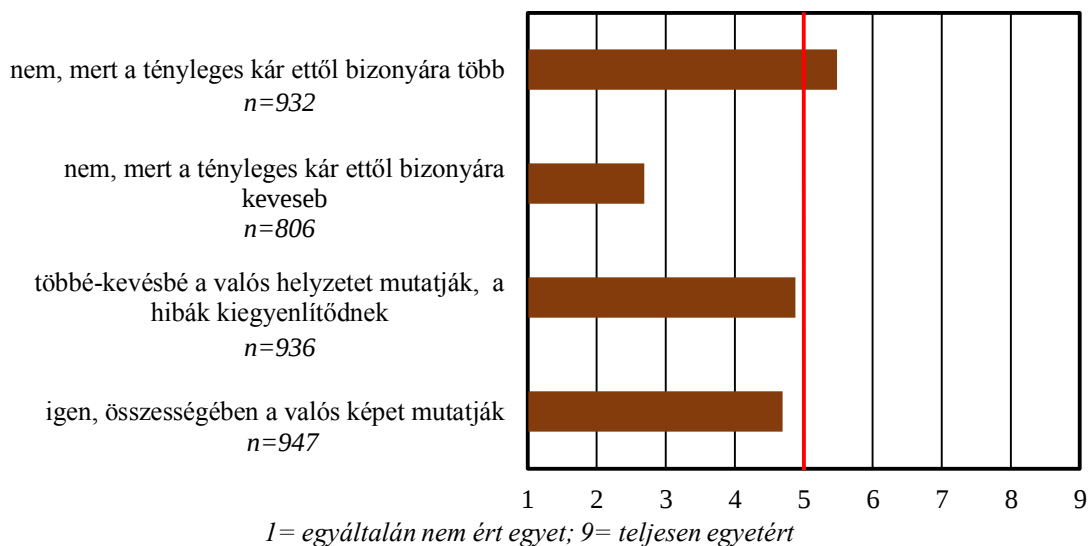

116. ábra. Értékelje az állításokat az Ön által ismert vadkárbecslő szakértő munkája alapján szerzett tapasztalatai szerint! (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

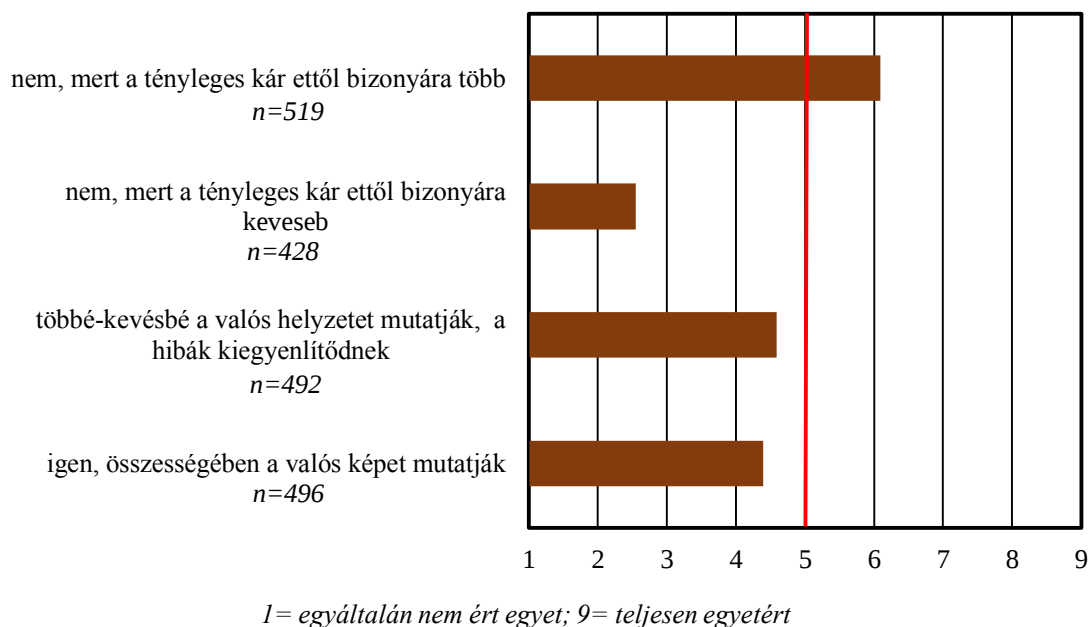
4.3.27. Ön szerint a valós képet mutatják a vadkárfelemérések? Értékelje a felsorolt állításokat!

Az országosan összesített teljes válaszadói kör alapján az eredmények nem egyértelműek, kissé talán ellentmondásosak is. Látható, hogy bár azzal az állítással kapcsolatban, hogy „a tényleges kár bizonyára több, mint amit felmérnek” nem alakul ki egy határozott egyetértés, ugyanakkor azzal szemben, hogy „a tényleges kár bizonyára kevesebb”, egy nagyon határozott egyet nem értés látszik (117. ábra). Továbbá a helyzetet az is bonyolítja, hogy a „többé-kevésbé a valós helyzetet mutatják, a hibák kiegyenlítődnek” állítás esetében is éppen csak a semleges zónát elérő átlagos eredmény adódik, amit csak fokoz, hogy az „összességében a valós képet mutatják” ha nagyon enyhén is, de középvonaltól elmaradva az egyet nem értés zónájában van (117. ábra). Mindezeket a zavarokat talán a csoportosított értékelés eredményei magyarázzák meg (oldják fel). Ha azokat a válaszadókat nézzük, akik semmilyen kötődéssel nincsenek a vadászat iránt, az ő esetükben egyértelmű, hogy a vadkárfelemérések nem a valós helyzetet mutatják, és a tényleges kár bizonyára több ettől (118. ábra). Nem így látják a vadgazdálkodási egységet vezető gazdálkodók, ugyanis az ő véleményük szerint összességében a valós helyzetet látjuk a kárfelemérések alapján, a hibák többé-kevésbé kiegyenlítődnek (119. ábra).

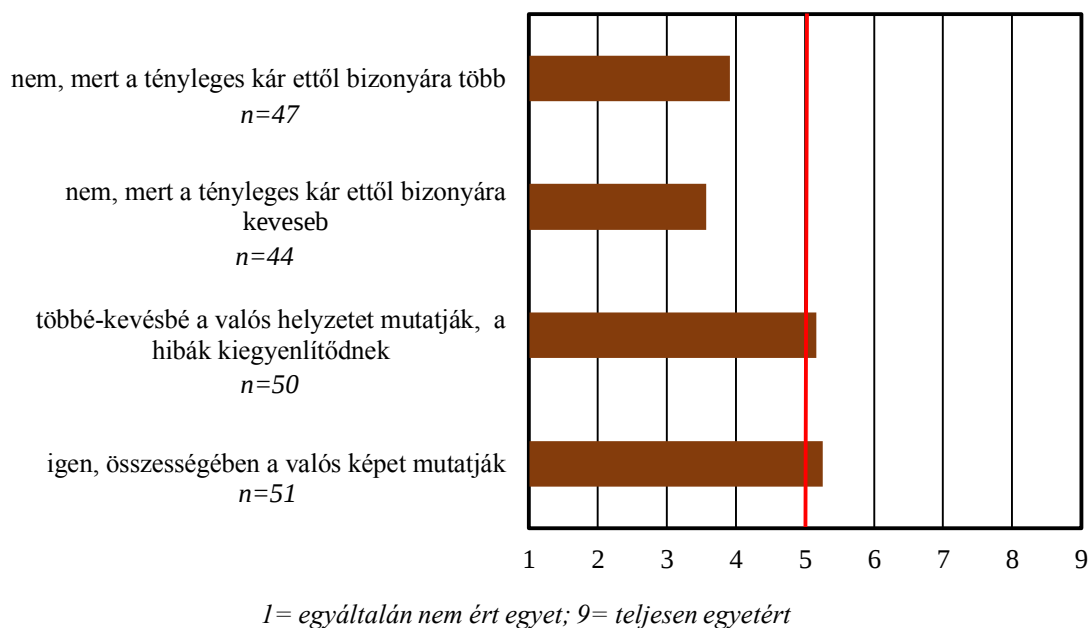
A mellékletben látható megyei szintű összesítésekben jól kirajzolódnak a megyék közötti különbségek is (lásd. 2.27. melléklet).

117. ábra. Ön szerint a valós képet mutatják a vadkárfelmérések? Értékelje a felsorolt állításokat!
(Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

118. ábra. Ön szerint a valós képet mutatják a vadkárfelmérések? Értékelje a felsorolt állításokat!
(Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

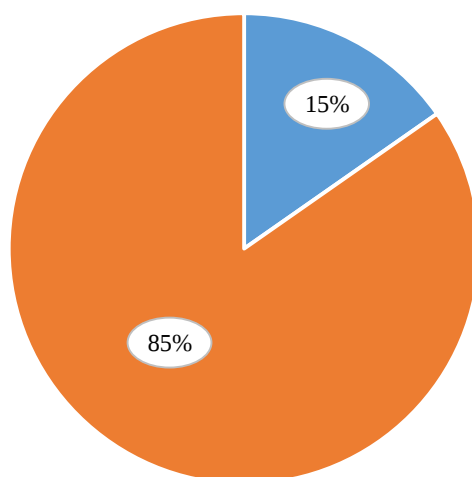

119. ábra. Ön szerint a valós képet mutatják a vadkárbebecslések? Értékelje a felsorolt állításokat! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.28. Előfordult már, hogy nem fogadta el a vadkárbebecslés eredményét és ezért másik szakértőt is felkért a kárbebecslés lefolytatására?

A vadkár rendezése során a teljes válaszadói kör 15%-ának esetében fordult már elő, hogy nem fogadta el a kárbebecslés eredményét és másik szakértőt is felkért a becslés lefolytatására (120. ábra). A területi különbségekre jól reflektálva látható, hogy az öt legvadkárosabb megye esetében ez az arány 29% (121. ábra), míg a három, legkevésbé vadkáros megye esetében ez 7% (122. ábra).

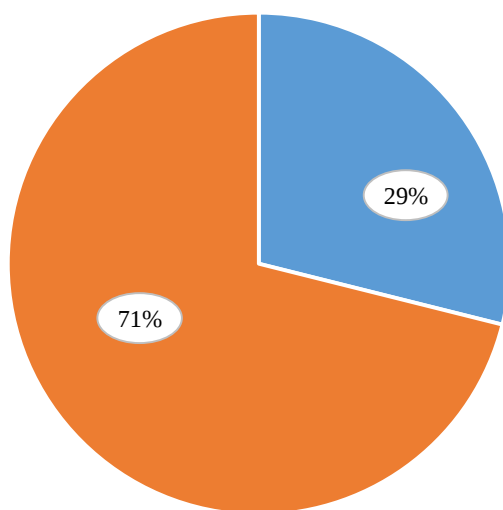
A megyénkénti összesítések alapján Zala megyénél ez 36%, Somogynál 31%, Nógrádnál 30%, Csongrád esetében 5%, Hajdú-Bihar megyében pedig 4% (lásd 2.28. melléklet).

■ igen ■ nem

$n=1439$

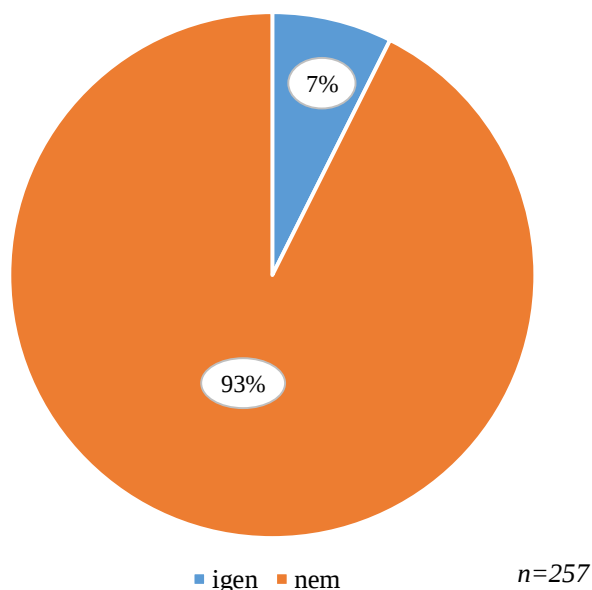
120. ábra. Előfordult már, hogy nem fogadta el a vadkárbecslés eredményét és ezért másik szakértőt is felkért a kárbecslés lefolytatására? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

■ igen ■ nem

$n=346$

121. ábra. Előfordult már, hogy nem fogadta el a vadkárbecslés eredményét és ezért másik szakértőt is felkért a kárbecslés lefolytatására? (Az öt, vadkárrel leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

122. ábra. Előfordult már, hogy nem fogadta el a vadkárbecslés eredményét és ezért másik szakértőt is felkért a kárbecslés lefolytatására? (A három, vadkárrel legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

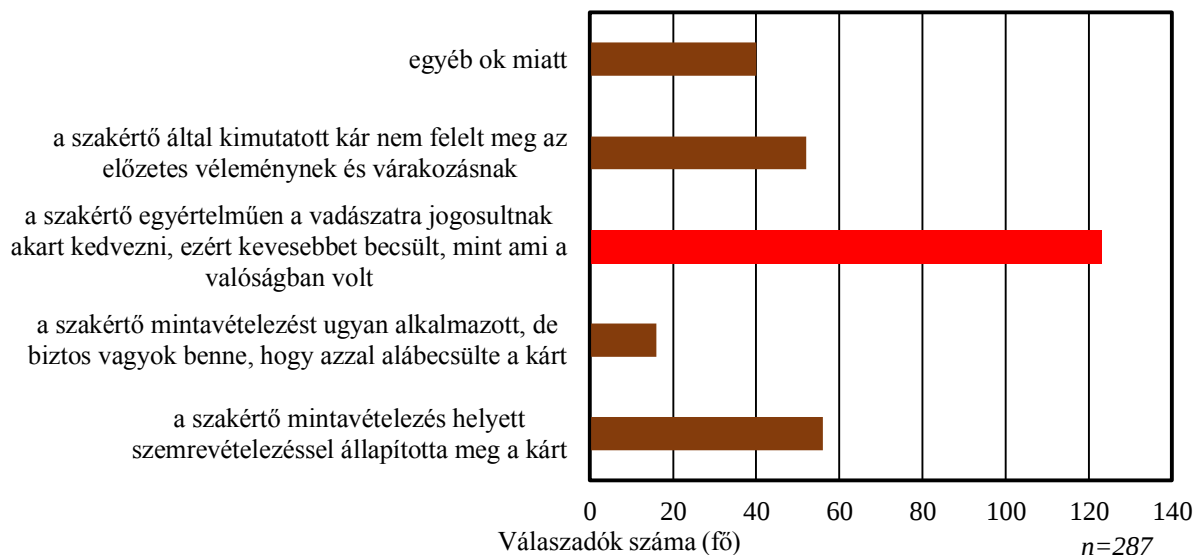
4.3.29. Amennyiben volt már rá példa, hogy nem fogadta el a szakértő becslésének eredményét, akkor ez miért fordult elő? A felsoroltak közül válassza ki az Ön esetére megfelelőt!

Fontos kérdés megvizsgálni, hogy mik azok a legjellemzőbb okok, amelyek miatt nem fogadja el a gazdálkodó a becslés eredményét. Az országos teljes válaszadói kör esetében (jelen esetben ez már csak 287 fő), messze a legmagasabb arányú (43%) indok volt a szakértő elfogultsága a vadászatra jogosult felé, azaz kevesebbre becsülte a kárt, mint az (véltetően) volt (123. ábra). A második leggyakrabban (19%) előforduló indok a szakértő által alkalmazott szemrevételezéses módszer, amelynek eredményét nem fogadta el a gazda, illetve jelentős részük (18%) egészen egyszerűen azért nem fogadta el, mert a kapott eredmény nem felelt meg az előzetes várakozásnak (123. ábra). Az egyéb válaszlehetőségnél (14%) megadott okok közül a legjellemzőbbek: a szakértő számítási hibát vétett; nem volt jogosultsága mezőgazdasági vadkár becslésére; nem alkalmazta a szerződéses árat; kocsiban ülve kiszállás nélkül becsült átlagtermést; a szakértő a vadásztársaság tagja volt.

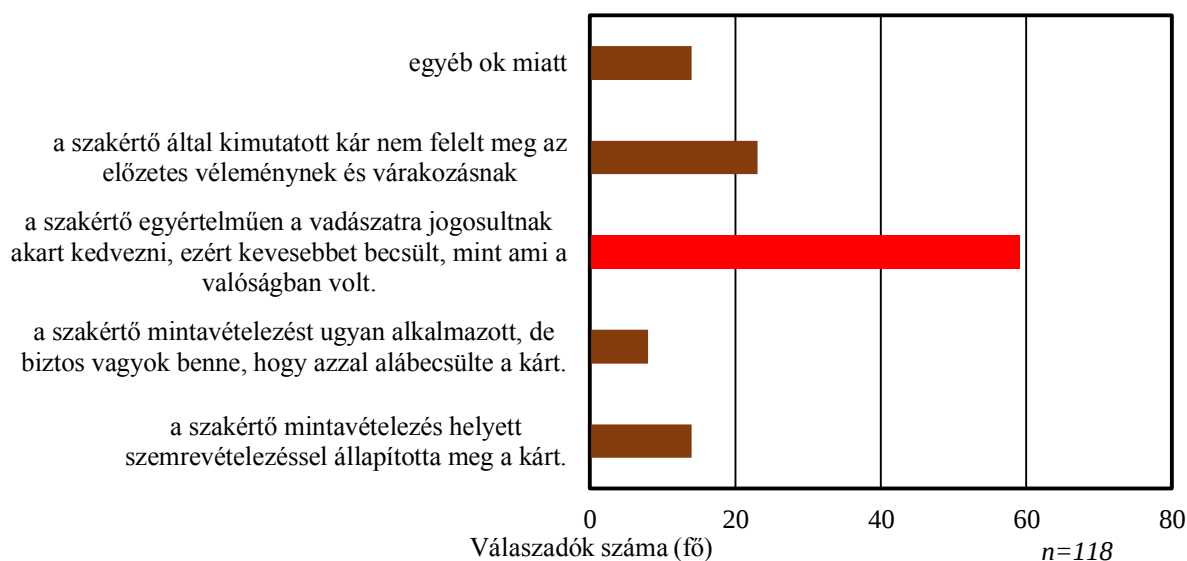
Az öt legvadkárosabb megye válaszadói alapján meglehetősen hasonlóak a fentebb ismertetett arányok, változás, hogy a „szemrevételezéses kárbecslés” indoka csökkent le 12%-ra (124. ábra).

A három, vadkárral legkevésbé érintett megye esetében jelentős különbség tapasztalható, ugyanis ezekben a térségekben a leggyakoribb indok (36%) a szemrevételezéssel történő kármegállapítás volt, de a szakértő elfogultsága is jelentős ok maradt (32%) (125. ábra).

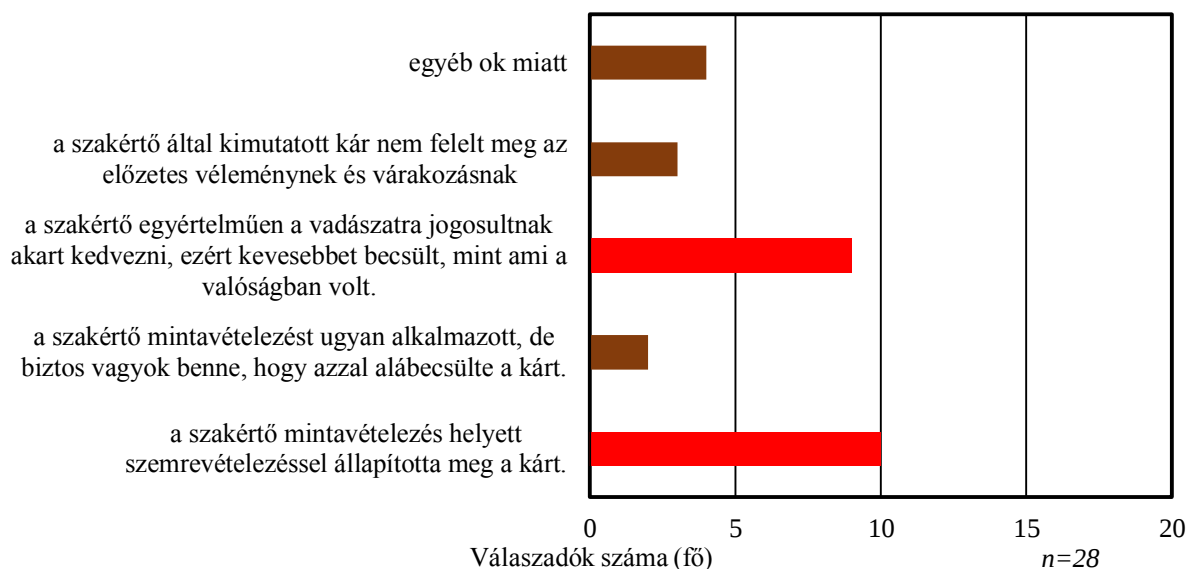
A megyénkénti összesítések alapján Somogy, de kifejezetten Zala megyében extrém magas a szakértő „elfogultságára” való hivatkozás (lásd 2.29. melléklet).

123. ábra. Amennyiben volt már rá példa, hogy nem fogadta el a szakértő becslésének eredményét, akkor ez miért fordult elő? A felsoroltak közül válassza ki az Ön esetére megfelelőt! (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

124. ábra. Amennyiben volt már rá példa, hogy nem fogadta el a szakértő becslésének eredményét, akkor ez miért fordult elő? A felsoroltak közül válassza ki az Ön esetére megfelelőt! (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

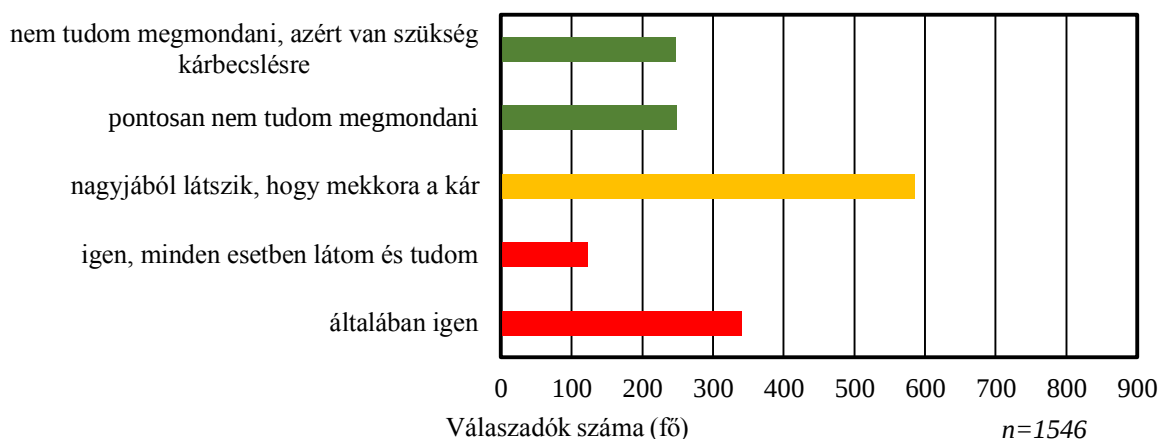
125. ábra. Amennyiben volt már rá példa, hogy nem fogadta el a szakértő becslésének eredményét, akkor ez miért fordult elő? A felsoroltak közül válassza ki az Ön esetére megfelelőt! (A három, vadkárrel legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.30. Ön pontosan meg tudja mondani, hogy a keletkezett vadkár egy táblán mekkora mértékű?

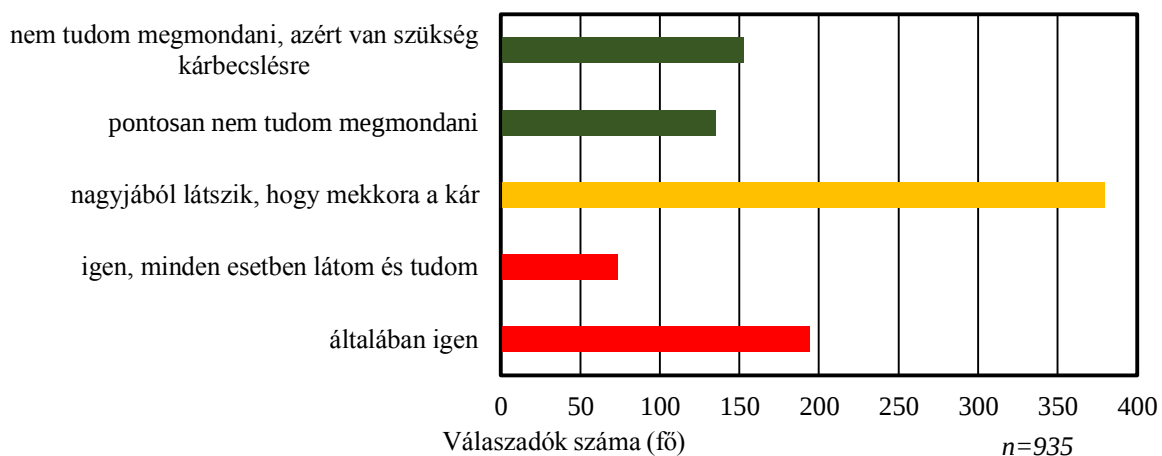
Az előző kérdés esetében is körvonalazódott, hogy a gazdáknak alapvetően van előzetes elképzelésük a tekintetben, hogy mekkora mértékű kár keletkezhetett a területükön. Ezt támasztják alá az alábbiak is, miszerint a teljes válaszadói kör 38 %-a szerint nagyjából látszik, hogy mekkora a kár, illetve 8%-uk állítása szerint minden esetben tudja, továbbá 22%-uk általában tudja (126. ábra). Gyakorlatilag kisebbségben vannak azok a gazdálkodók, akik nem tudják pontosan megmondani (16%), illetve akik nem tudják, és emiatt kéri a szakértői munkát (16%) (126. ábra).

A vadászathoz nem kötődő gazdák válaszai alapján is hasonló megoszlások láthatóak, de valamelyest nagyobb (41%) azon válaszadók aránya, akik szerint nagyjából látszik, hogy mekkora a kár (127. ábra).

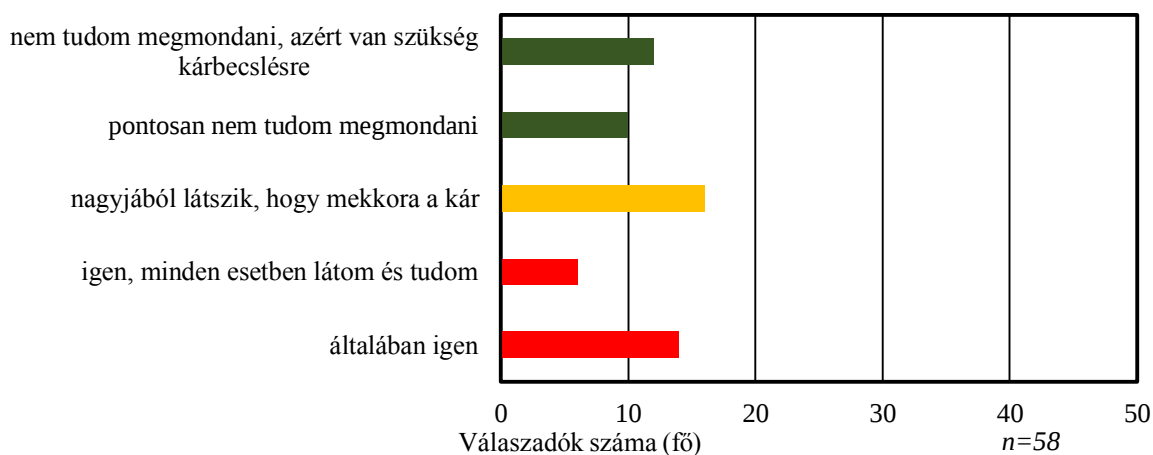
A vadgazdálkodási egységet vezető válaszadók esetében 10%-uk úgy véli, hogy pontosan tudja, mekkora mértékű a kár, 24%-uk pedig úgy véli, hogy általában tudja ezt (128. ábra). Mindezzel párhuzamosan azonban nagyobb azok aránya is, akik nem tudják megmondani, és ezért szakértőt hívnak, illetve csökkent azok aránya is (28%), akik szerint nagyjából látszik a kár nagysága (128. ábra).

126. ábra. Ön pontosan meg tudja mondani, hogy a keletkezett vadkár egy táblán mekkora mértékű? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

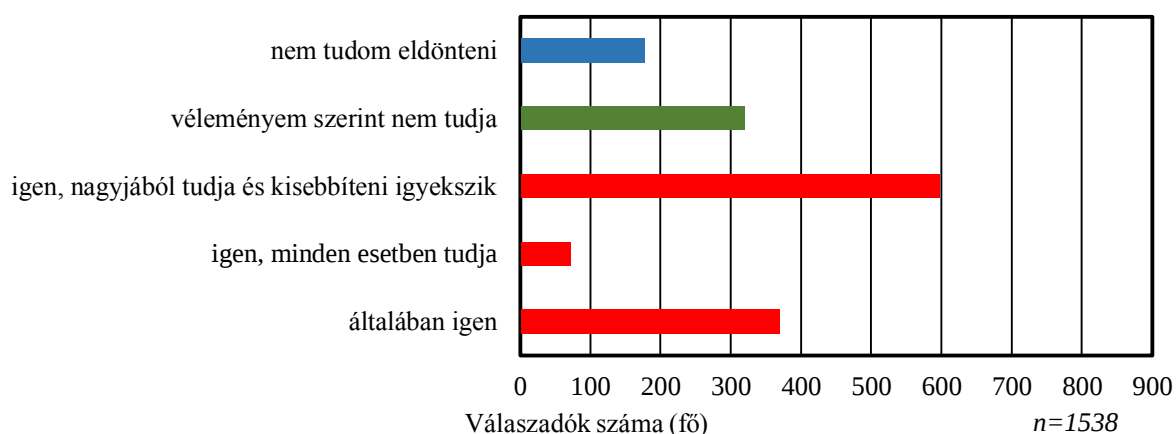
127. ábra. Ön pontosan meg tudja mondani, hogy a keletkezett vadkár egy táblán mekkora mértékű? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

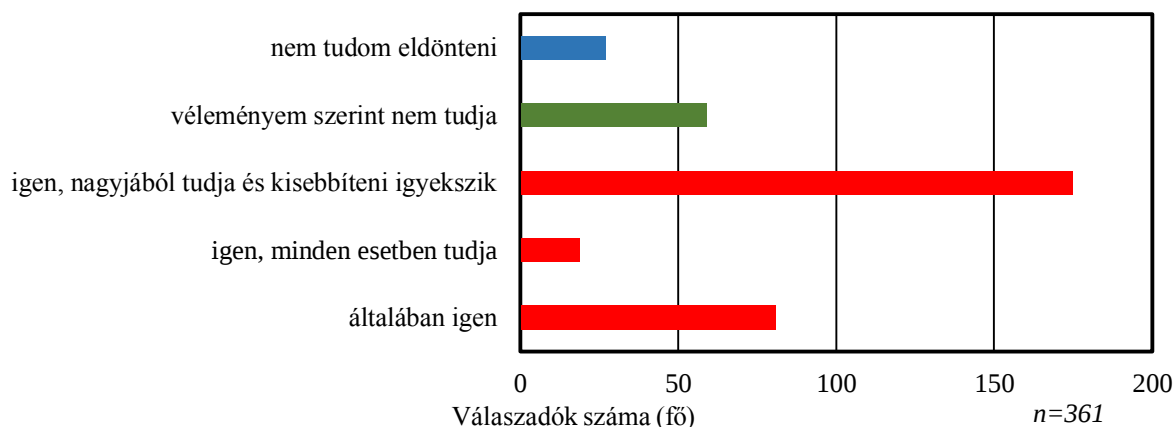
128. ábra. Ön pontosan meg tudja mondani, hogy a keletkezett vadkár egy táblán mekkora mértékű? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.31. Ön szerint a vadászatra jogosult pontosan tudja, hogy a keletkezett vadkár mértéke mekkora?

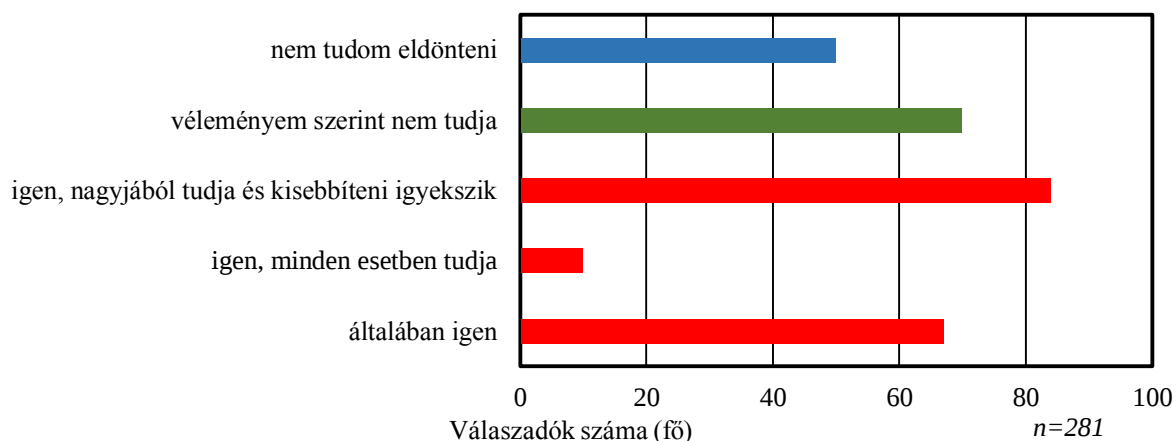
A válaszadó gazdák döntő többsége (68%) szerint, a vadászatra jogosult jellemzően tudja, hogy mekkora a kár (129. ábra). A minta ezen részén belül a többség (57%) úgy véli, hogy a vadászatra jogosult tudja a kár mértékét és igyekszik azt kisebbíteni (itt nem a kár megelőzéséről és csökkentéséről van szó!). Alapvetően ezekkel az arányokkal jellemezhető az öt legvadkárosabb megyére végzett értékelés is, bár a vadászatra jogosult kárcsökkentési szándékát magasabb arányban jelölték meg (130. ábra). A három, vadkárral legkevésbé érintett megye esetében jelentősebb változás, hogy bár a többség szerint a vadászatra jogosult jellemzően tudja, hogy mennyi a kár, de az ezt gondolók aránya az országos 68%-hoz képest ebben a térségben 57% (131. ábra). Emellett magasabb azoknak az aránya, akik nem tudják eldönteni (18%), illetve úgy vélik, hogy a vadászatra jogosult nem tudja a keletkezett kár mértékét (25%) (131. ábra).

129. ábra. Ön szerint a vadászatra jogosult pontosan tudja, hogy a keletkezett vadkár mértéke mekkora? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

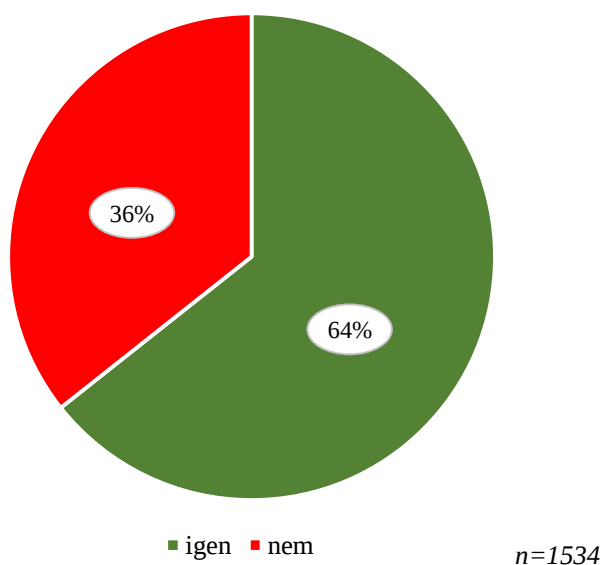
130. ábra. Ön szerint a vadászatra jogosult pontosan tudja, hogy a keletkezett vadkár mértéke mekkora? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

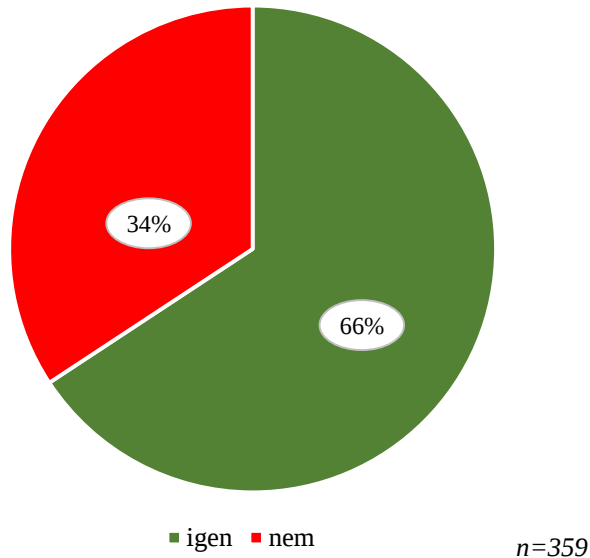
131. ábra. Ön szerint a vadászatra jogosult pontosan tudja, hogy a keletezett vadkár mértéke mekkora? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.32. Véleménye szerint a vadászatra jogosultat segítené a vadkár megelőzésében a terület vetésterveinek ismerete?

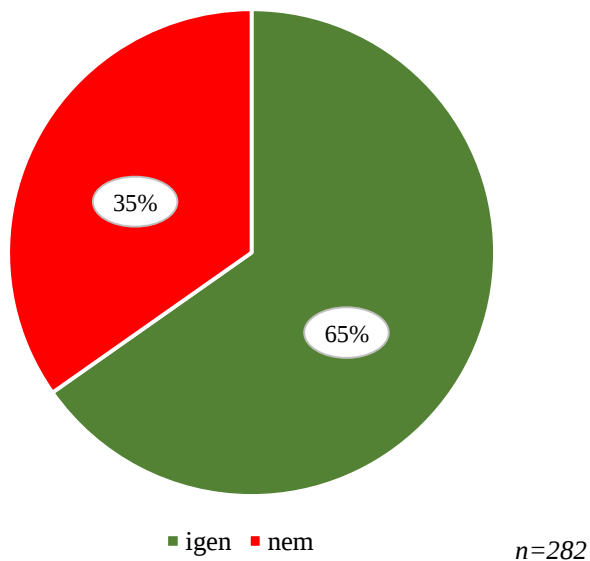
A vadkár kezelésében fontos szerepet játszik az érintett felek közötti kommunikáció, az egyeztetés és a közös munka. Ennek egyik lényeges eleme például az, amikor a vadászatra jogosult már előre megismeri a mezőgazdálkodó vetéstervét. Az országos összesítés alapján a válaszadók majdnem kétharmada (64%) látja úgy, hogy a vadászatra jogosultat segítené a vadkár megelőzésében, ha megismerné a földhasználó vetéstervét (132. ábra). E tekintetben a különböző szempontú válaszadói csoportosításokban (133. és 134. ábra) nem volt jelentős különbség, egyaránt 66-66% volt azoknak az aránya, akik szintén így vélekedtek a kérdés kapcsán.

132. ábra. Véleménye szerint a vadászatra jogosultat segítené a vadkár megelőzésében a terület vetésterveinek ismerete? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

133. ábra. Véleménye szerint a vadászatra jogosultat segítené a vadkár megelőzésében a terület vetéstervének ismerete? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

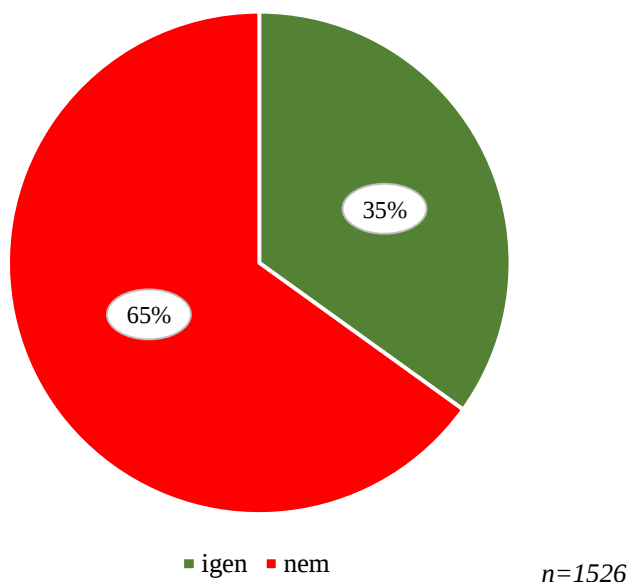

134. ábra. Véleménye szerint a vadászatra jogosultat segítené a vadkár megelőzésében a terület vetéstervének ismerete? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

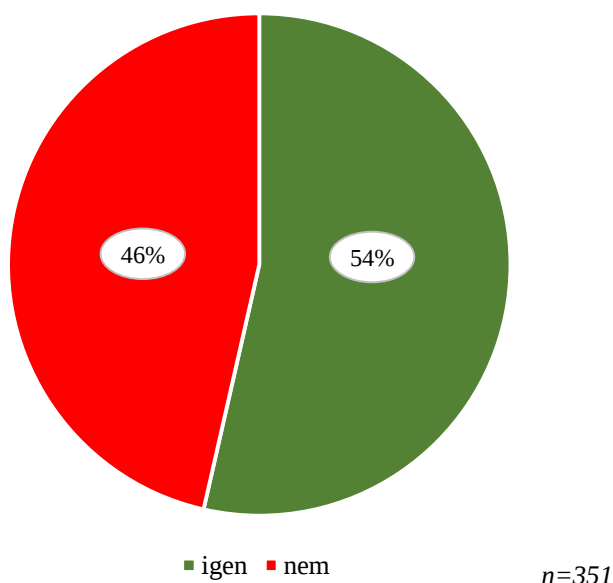
4.3.33. Tájékoztatja a vadászatra jogosultat az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosultat a vetéstervről?

Nagyon érdekes eredményt hozott annak vizsgálata, hogy amennyiben a többség úgy véli, hogy segíti a vadászatra jogosultat a vetésterv átadása, akkor ez ténylegesen hány esetben valósul is meg. Az országos összesítés alapján az látható, hogy a válaszadók majdnem kétharmada (65%) nem tájékoztatja a vetéstervről a vadászatra jogosultat (135. ábra). Jobb az

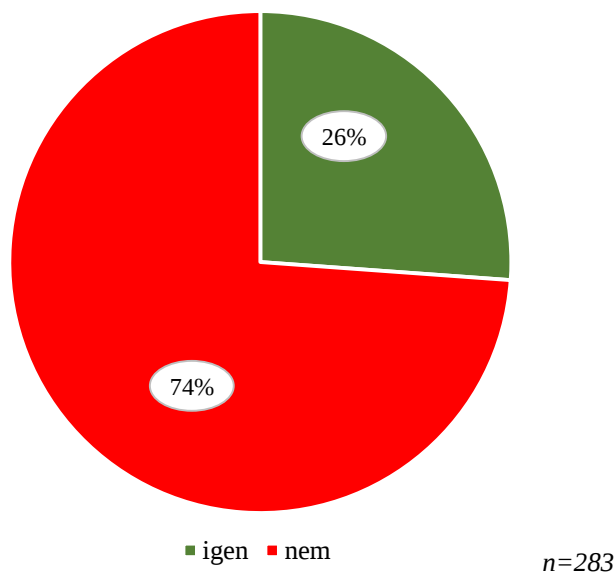
arány az öt legvadkárosabb megye gazdáinak körében (136. ábra), ott a válaszadók 54%-a tájékoztatja a vadgazdálkodót. Lényegesen rosszabb az arány a három legkevésbé vadkáros megyénél, ahol a kitöltők majdnem kétharmada (74%) nem ad információt a vetéstervről a vadászatra jogosult részére (137. ábra).

135. ábra. Tájékoztatja a vadászatra jogosultat az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosultat a vetéstervről? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

136. ábra. Tájékoztatja a vadászatra jogosultat az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosultat a vetéstervről? (Az öt, vadkárrel leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

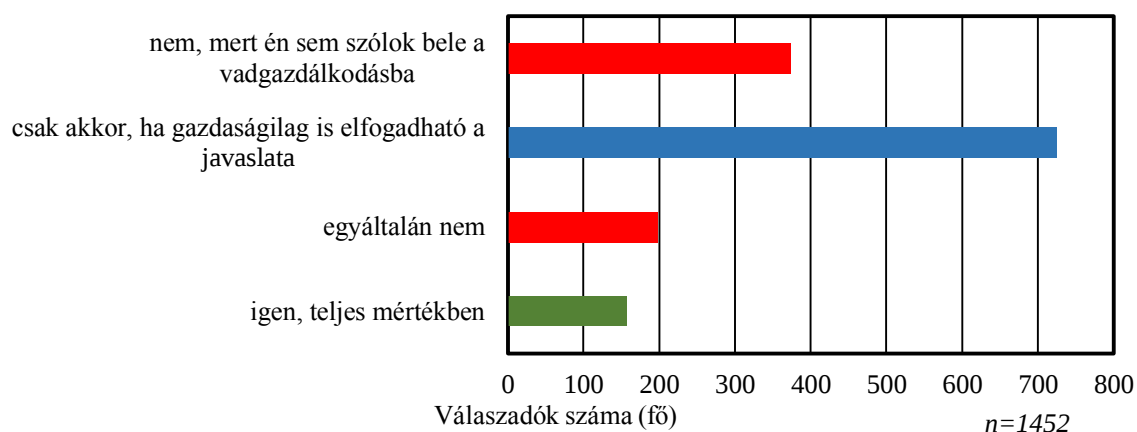
137. ábra. Tájékoztatja a vadászatra jogosultat az Ön által művelt területen illetékes vadászatra jogosultat a vetéstervéről? (A három, vadkárrel legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.34. Figyelembe veszi Ön a vadászatra jogosult vetéstervre tett javaslatait, kéréseit?

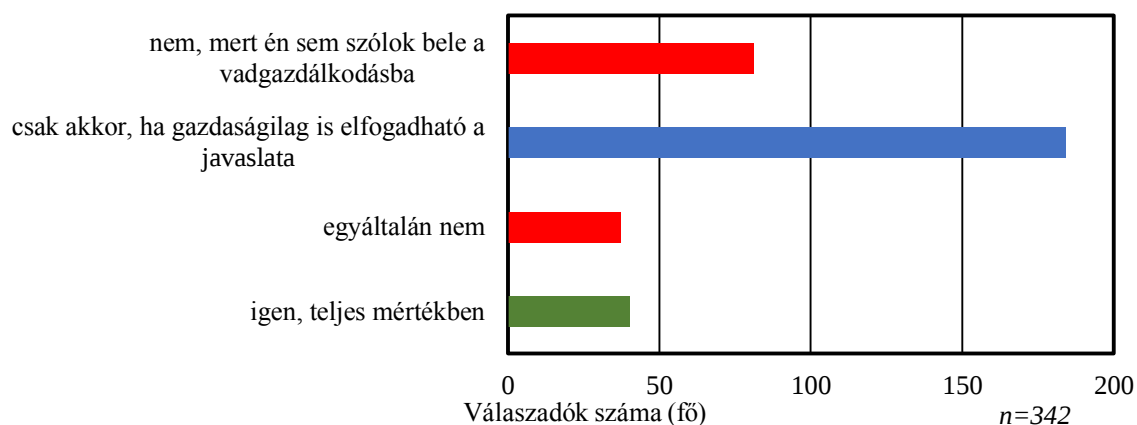
Azon túl, hogy a vadászatra jogosult megismeri a vetéstervet, sok esetben szeretne javaslatot is tenni arra vonatkozóan, amelynek figyelembevétele további jelentős eleme lehet a károk megelőzésének. Az országos összesítés alapján a válaszadók többségének pozitív a hozzáállása ehhez a helyzethez, ugyanis 11%-uk teljes mértékben figyelembe veszi, 50%-uk pedig akkor, ha az számára gazdaságilag is elfogadható (138. ábra). Jelentős még azok aránya is, akik úgy gondolják, hogy ők sem szólnak bele a vadgazdálkodásba, ezért a vadászatra jogosult se szóljon bele a vetéstervbe (26%), illetve 5% azok aránya, akik egészen egyszerűen azt mondják, hogy egyáltalán nem veszik figyelembe ezeket a javaslatokat (138. ábra).

Az öt legvadkárosabb megye esetében a pozitív hozzáállás jobb aránnyal jelenik meg, mint az országos viszonylatban, ugyanis 12%-uk teljes mértékben figyelembe veszi a vetésterv kapcsán megfogalmazott javaslatokat, 54%-uk pedig akkor, ha az számára gazdaságilag is elfogadható (139. ábra).

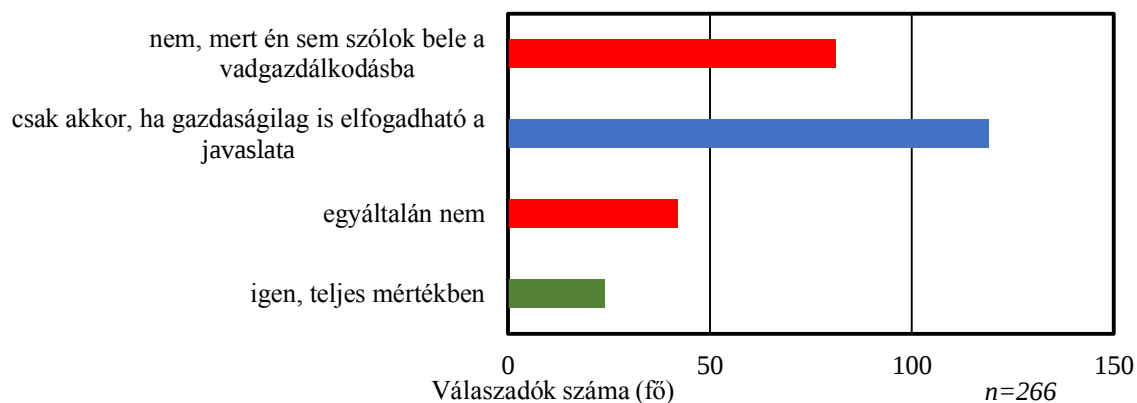
A vadkárrel legkevésbé érintett megyék esetében pedig gyengébbek a pozitív hozzáállást jelentő arányok. A válaszadók 9%-a veszi csak teljes mértékben figyelembe a javaslatokat, és 45%-uk csak akkor, ha az számára gazdaságilag is elfogadható. Emellett pedig 30%-ék azok aránya, akik úgy gondolják, hogy ők sem szólnak bele a vadgazdálkodásba, ezért a vadászatra jogosult se szóljon bele a vetéstervbe, továbbá 16%-ék azok aránya, akik egészen egyszerűen azt mondják, hogy egyáltalán nem veszik figyelembe ezeket a javaslatokat (140. ábra).

138. ábra. Figyelembe veszi Ön a vadászatra jogosult vetéstervre tett javaslatait, kéréseit? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

139. ábra. Figyelembe veszi Ön a vadászatra jogosult vetéstervre tett javaslatait, kéréseit? (Az öt, vadkárrel leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

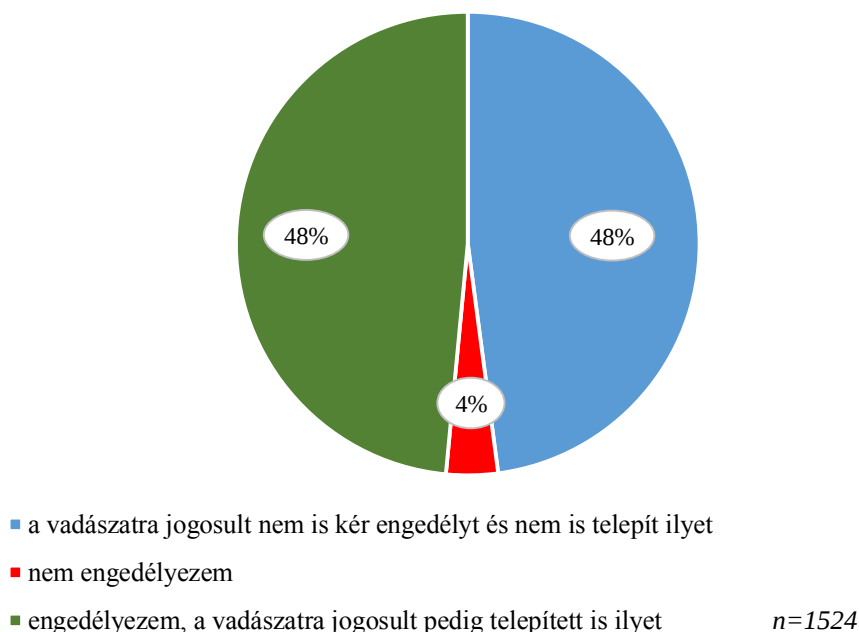
140. ábra. Figyelembe veszi Ön a vadászatra jogosult vetéstervre tett javaslatait, kéréseit? (A három, vadkárrel legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.35. Engedélyezi-e, hogy a vadászatra jogosult vadkár elleni védekezést szolgáló berendezéseket telepítsen az Ön által művelt területen?

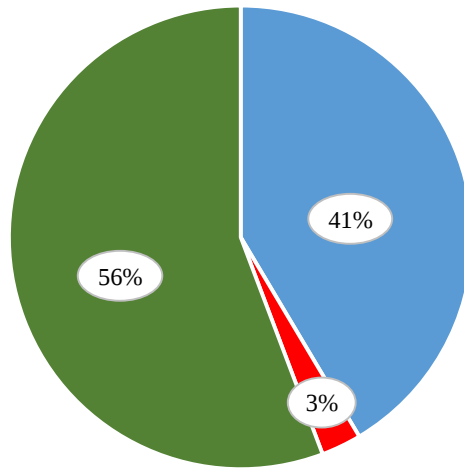
A vadkár megelőzése érdekében rendkívül fontos, hogy a vadászatra jogosult telepíthesse a célterületeken azokat az általa szükségesnek tartott berendezéseket, amelyek segítik őt ebben a munkában. A felmérés eredménye szerint az országos összesítés alapján csupán 4% azon válaszadók aránya, akik nem engedélyezik ezt a vadászatra jogosult számára (141. ábra). A fennmaradó rész egyenlően oszlik meg azok között, akik engedélyezik és a vadászatra jogosult telepített is ilyet (48%), illetve akik esetében a vadászatra jogosult nem kért ilyenre engedélyt és nem is telepített ilyet (48%).

Változás látható e tekintetben az öt legvadkárosabb megye esetében, ugyanis itt nagyobb az aránya azoknak, akik engedélyezik ezt a tevékenységet (56%), illetve kisebb azok aránya, akiknél nem történt ilyen tevékenység (41%). A fennmaradó 3% elzárkózik attól, hogy engedélyezze a földjén vadkár elleni berendezések telepítését (142. ábra).

A három legkevésbé vadkáros megye jellemzői szinte az előzőek fordítottját mutatják a két nagy kategória esetében, illetve a nem engedélyezők aránya itt sem emelkedik 5% fölé (143. ábra).

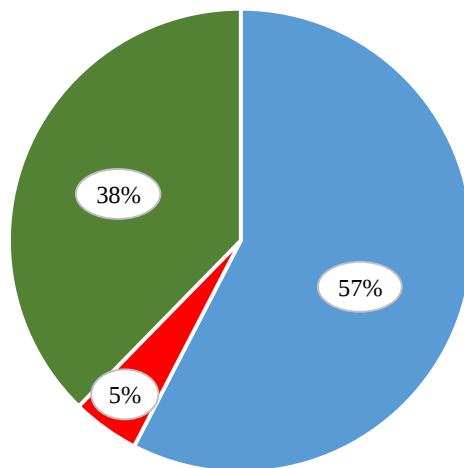

141. ábra. Engedélyezi-e, hogy a vadászatra jogosult vadkár elleni védekezést szolgáló berendezéseket telepítsen az Ön által művelt területen? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

- a vadászatra jogosult nem is kér engedélyt és nem is telepít ilyet
  - nem engedélyezem
  - engedélyezem, a vadászatra jogosult pedig telepített is ilyet
- $n=357$

142. ábra. Engedélyezi-e, hogy a vadászatra jogosult vadkár elleni védekezést szolgáló berendezéseket telepítsen az Ön által művelt területen? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

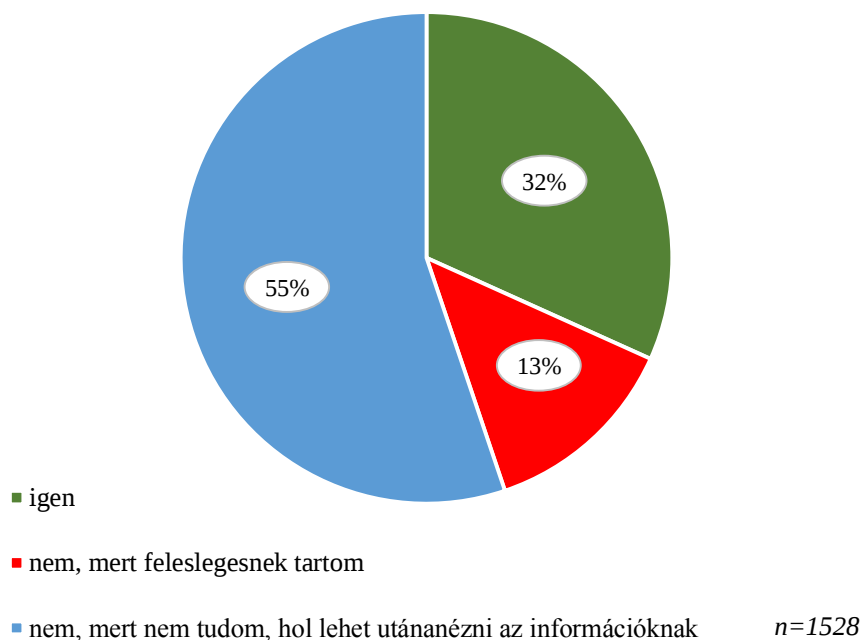
- a vadászatra jogosult nem is kér engedélyt és nem is telepít ilyet
  - nem engedélyezem
  - engedélyezem, a vadászatra jogosult pedig telepített is ilyet
- $n=276$

143. ábra. Engedélyezi-e, hogy a vadászatra jogosult vadkár elleni védekezést szolgáló berendezéseket telepítsen az Ön által művelt területen? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

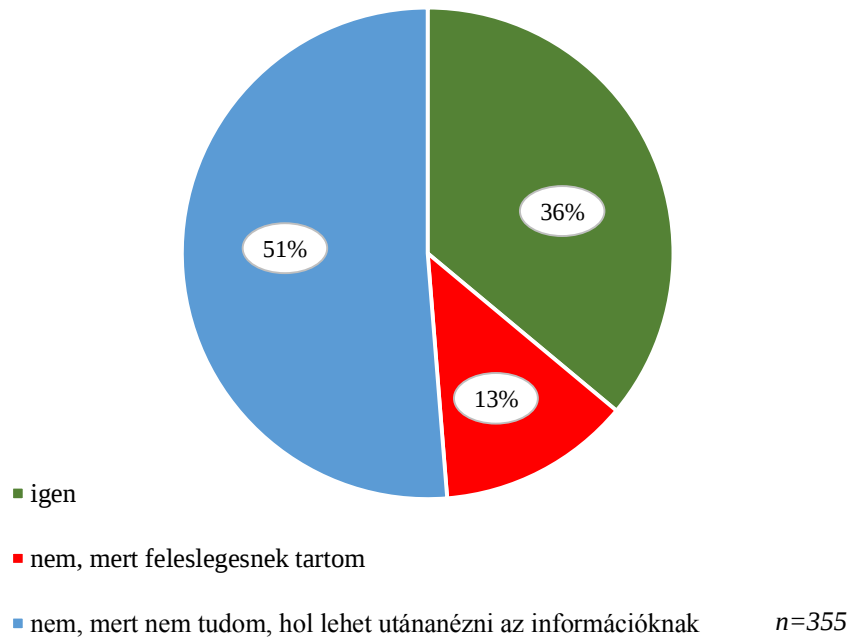
4.3.36. Figyelemmel kíséri-e Ön a vadkár/vadkárbecslés témakörébe tartozó tudományos vizsgálatok eredményeit?

A mezőgazdasági vadkár világszerte jelentős probléma és széleskörű tudományos munka folyik a kár alakulásának szinte minden aspektusával kapcsolatban. Kérdésünkkel azt mértük fel, hogy a gazdálkodók mennyire kísérik figyelemmel ezen kutatások eredményeit. Az országos összesítés alapján az látható, hogy a válaszadók többsége (55%) nem néz utána ezeknek az ismereteknek, egyszerűen azért, mert nem tudja, hogy hol érheti el ezeket (144. ábra). Jelentős részük (32%) figyelemmel kíséri a témával kapcsolatos kutatási eredményeket, és erőteljes kisebbségben vannak (13%) azok a válaszadók, akik feleslegesnek tartják mindezt (144. ábra).

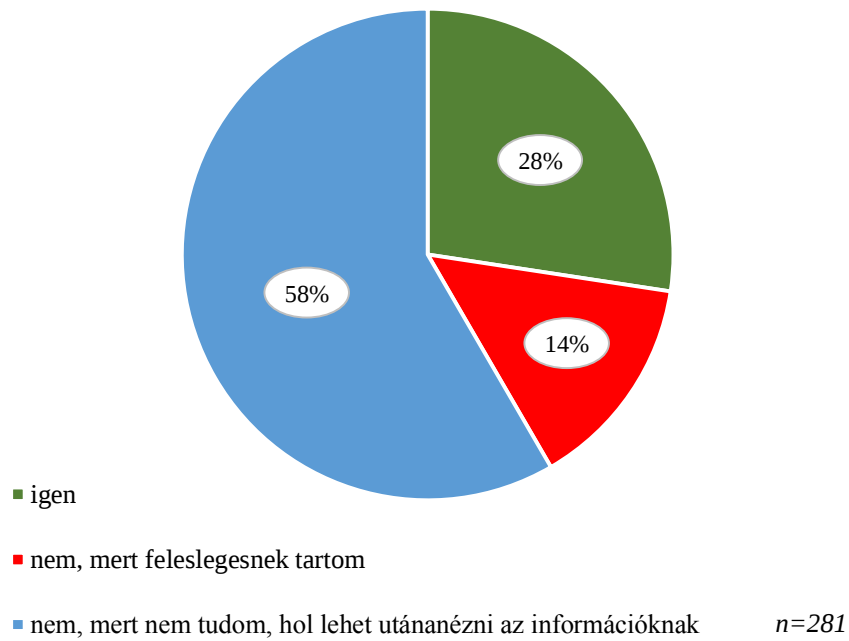
Lényegi különbség az öt legvadkárosabb megye esetében az, hogy ott magasabb arányban (36%) szerepelnek azok, akik figyelemmel kísérik a tématerület kutatási eredményeit (145. ábra), míg a három legkevésbé vadkáros megye esetében pedig azoknak magasabb (58%) az aránya, akik nem tudják, hogy hol nézzenek utána az új ismereteknek (146. ábra). A tudományos eredmények ismeretét feleslegesnek tartók aránya lényegében változatlan.

144. ábra. Figyelemmel kíséri-e Ön a vadkár/vadkárbecslés témakörébe tartozó tudományos vizsgálatok eredményeit? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

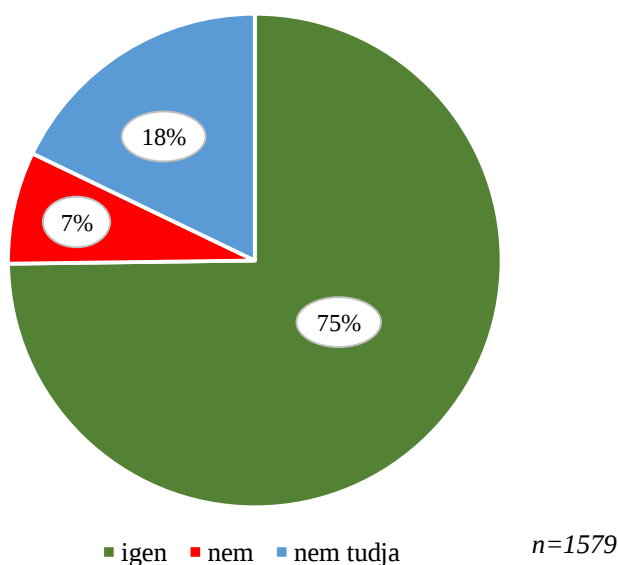
145. ábra. Figyelemmel kíséri-e Ön a vadkár/vadkárbecslés témakörébe tartozó tudományos vizsgálatok eredményeit? (Az öt, vadkárral leginkább érintett megye összevont adatai alapján)

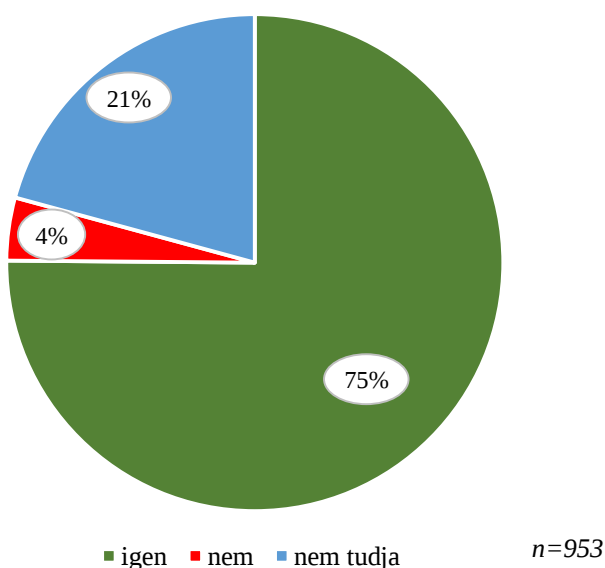
146. ábra. Figyelemmel kíséri-e Ön a vadkár/vadkárbecslés témakörébe tartozó tudományos vizsgálatok eredményeit? (A három, vadkárral legkevésbé érintett megye összevont adatai alapján)

4.3.37. Hasznosnak tartaná, ha a NAK valamely szervezete esetenként ellenőrizné a vadkárbecslési eljárásokat?

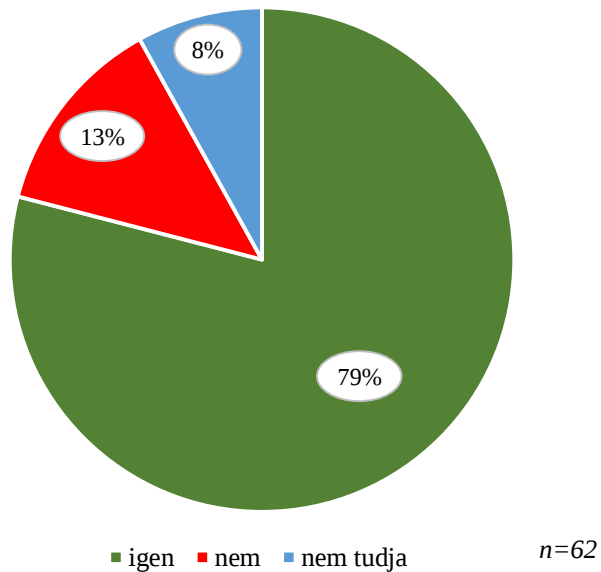
Korábbi kérdésünknel láthattuk, hogy a vadkárbecslési eljárások során előfordulnak olyan esetek, amikor a szakértő becslését nem fogadják el. Ennek hátterében különféle okok húzódnak meg, többek között például a nem megfelelően végzett szakértői munka, elfoglaltság, stb. Az ilyen esetek számának csökkentése minden érintett közös célja kell, hogy legyen. Ebben segítséget jelenthet az egyes vadkárbecslési eljárások eseti ellenőrzése, melyet adott esetben a NAK szervezete koordinálhat. Jelen kérdés válaszait értékelve jól látható, hogy a döntő többség (min 75%) mindhárom típusú válaszösszesítés alapján igényt tart erre (147-149. ábra)

147. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK valamely szervezete esetenként ellenőrizné a vadkárbecslési eljárásokat? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

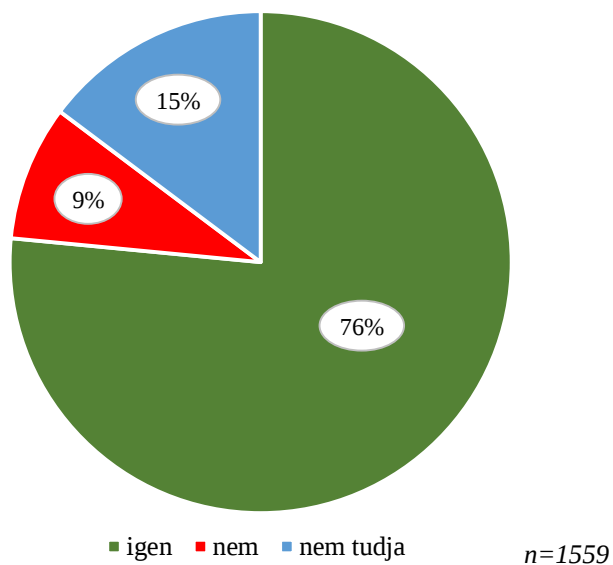
148. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK valamely szervezete esetenként ellenőrizné a vadkárbecslési eljárásokat? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

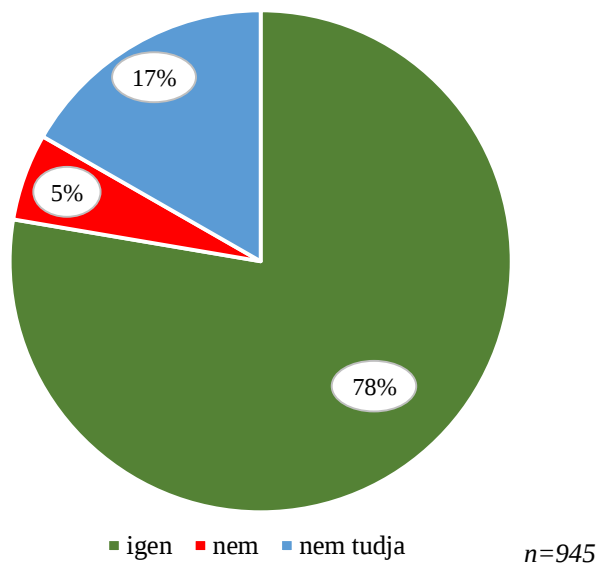
149. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK valamely szervezete esetenként ellenőrizné a vadkárbecslési eljárásokat? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.38. Hasznosnak tartaná, ha a NAK szervezetén belül külön foglalkoznának a vadkárral kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel?

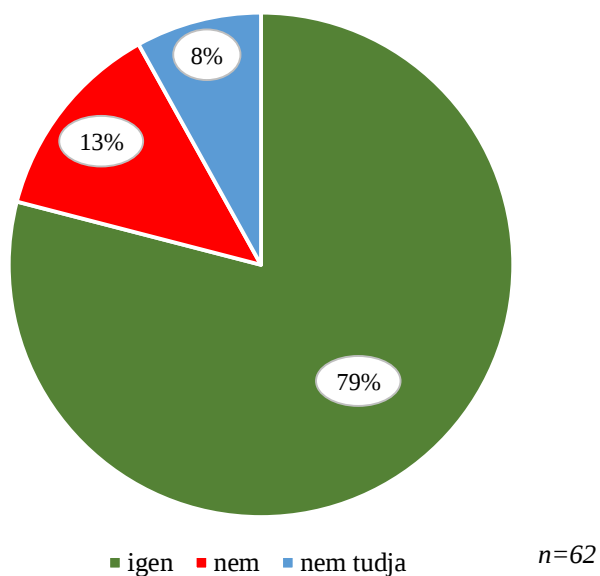
Abszolút többségi vélemény (76-79%) támogatja azt is, hogy a NAK szervezetén belül külön foglalkozzanak a vadkárhoz kapcsolódó szakmai ügyekkel, tanácsadással illetve szakértéssel (150-152. ábra).

150. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK szervezetén belül külön foglalkoznának a vadkárral kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

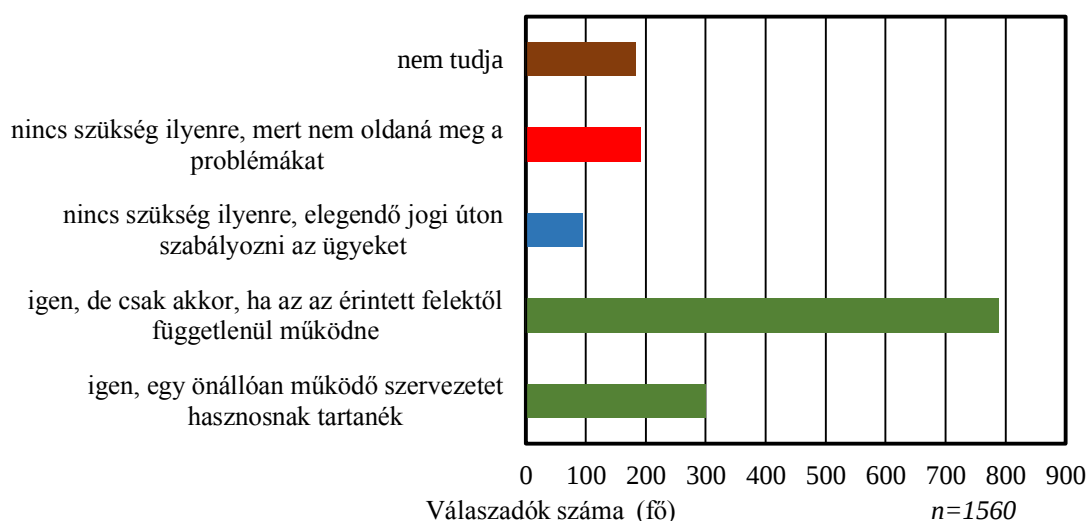
151. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK szervezetén belül külön foglalkoznának a vadkárrel kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

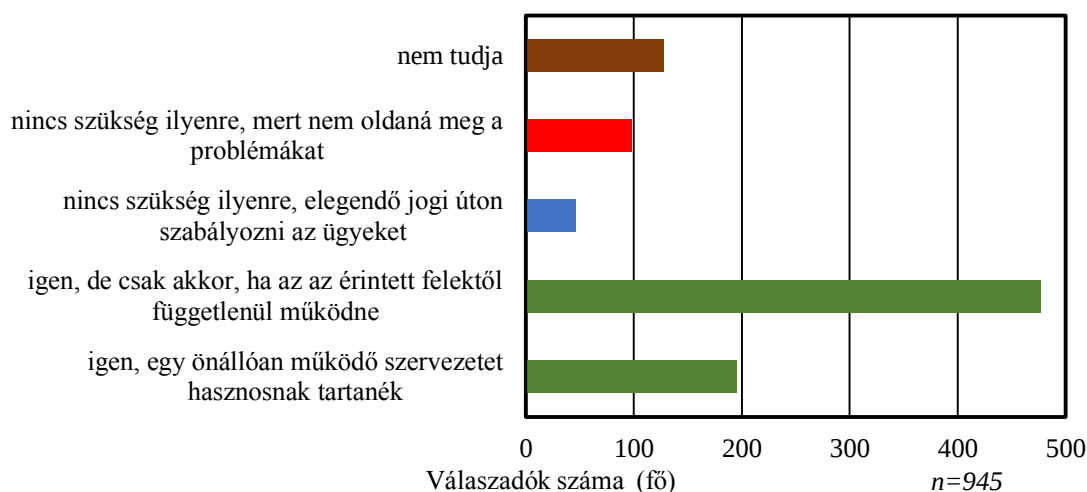
152. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK szervezetén belül külön foglalkoznának a vadkárrel kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.39. Hasznosnak tartaná, ha egy önálló szervezet ellenőrizné a vadkáreseteket és intézné a károk rendezésével kapcsolatos szakmai ügyeket, továbbá tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel is foglalkozna?

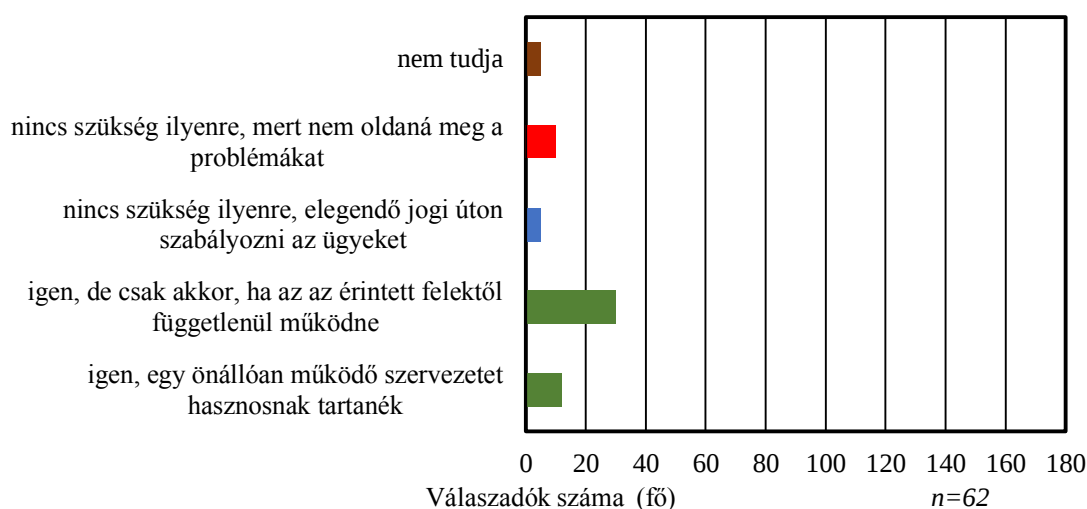
Egy önálló szervezet létrehozásának gondolata is többször felmerült már a hazai vadkárprobléma rendezési kereteinek módosítása kapcsán. Felmérésünk eredménye szerint egy, az érintett felektől független szervezetet a többség (51%) hasznosnak tartana, továbbá ha azokat is ide számítjuk, akik egy önálló szervezet tartanának hasznosnak (19%), akkor gyakorlatilag a döntő többség (70%) támogatná egy, a vadkárok rendezését koordináló szervezet létrehozását (153. ábra). Gyakorlatilag azonos arányú támogatottság tapasztalható a kérdésben azon gazdák véleménye alapján is, akiknek nincs kötődésük a vadászathoz (154. ábra), illetve azok esetében is, akik vadgazdálkodási egységet vezetnek (155. ábra).

153. ábra. Hasznosnak tartaná, ha egy önálló szervezet ellenőrizné a vadkáreseteket és intézné a károk rendezésével kapcsolatos szakmai ügyeket, továbbá tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel is foglalkozna? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

154. ábra. Hasznosnak tartaná, ha egy önálló szervezet ellenőrizné a vadkáreseteket és intézné a károk rendezésével kapcsolatos szakmai ügyeket, továbbá tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel is foglalkozna? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

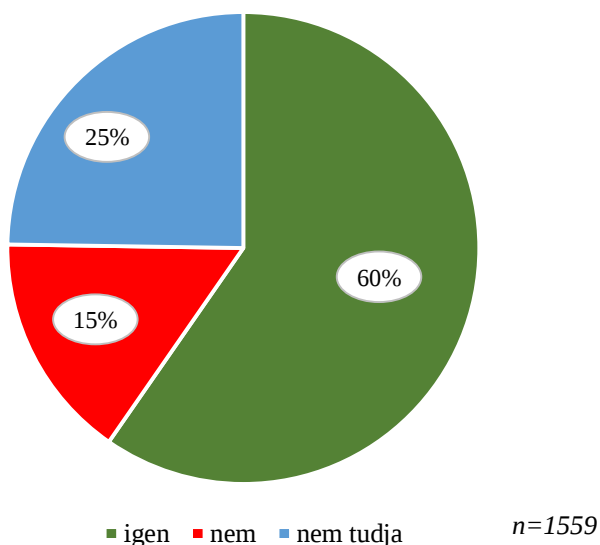

155. ábra. Hasznosnak tartaná, ha egy önálló szervezet ellenőrizné a vadkáreseteket és intézné a károk rendezésével kapcsolatos szakmai ügyeket, továbbá tanácsadással, esetleg vadkár-szakértéssel is foglalkozna? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

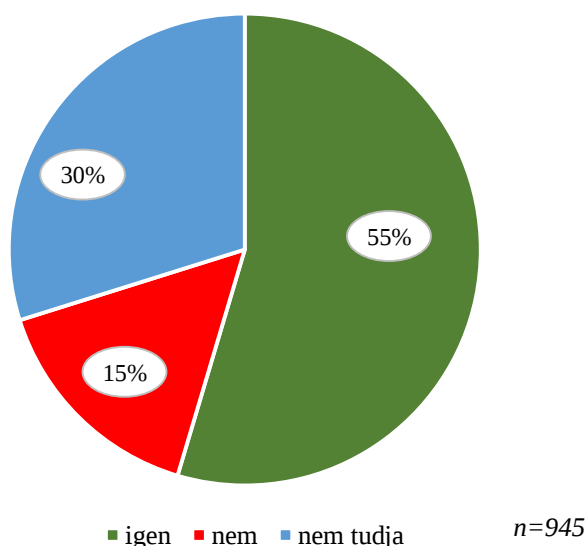
4.3.40. Hasznosnak tartaná, ha a NAK a vadkárkérdés megoldása érdekében kutatási programokat támogatna?

Az új ismeretek fontosságát soha nem lehet eléggé hangsúlyozni, ezen belül pedig azok, amelyek a saját hazai körülményeink között születnek, jóval könnyebben adaptálhatók a gyakorlatban. Ennek érdekében különösen nagy jelentőséggel bírnak a hazai körülmények között végzett, vadkárral kapcsolatos kísérletek, kutatási eredmények. A válaszadók többsége (60%) is így vélekedik az országos összesítés (156. ábra), valamint a vadászathoz nem kötődő

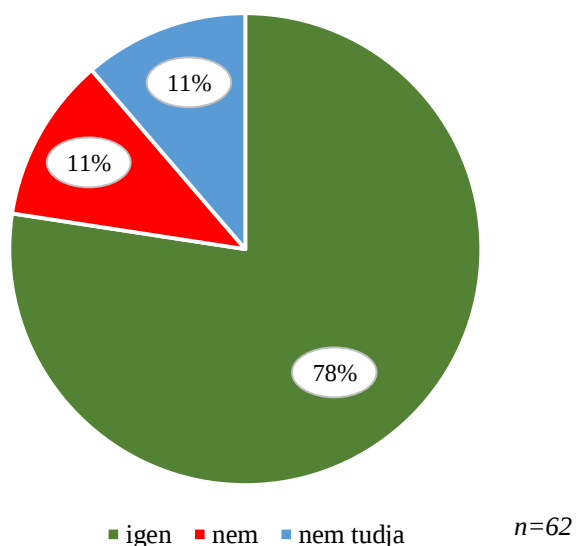
válaszadók (55%) értékelése alapján is (157. ábra). Amennyiben pedig a vadgazdálkodási egységet vezető gazdálkodókat nézzük, akkor pedig döntő többségük (78%) egyetért azzal, hogy a NAK támogasson vadkárral kapcsolatos kutatási programokat (158. ábra). Mindhárom összesítésben a legalacsonyabb arányt azok jelentették, akik szerint nem lenne hasznos az ilyen jellegű programok finanszírozása, továbbá a válaszadók harmadik csoportját pedig azok alkották, akik nem tudták eldönteni, hogy vajon hasznos lenne-e vagy sem, ha a NAK vadkárkutatási programokat támogatna (156-158. ábra).

156. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK a vadkárkérdés megoldása érdekében kutatási programokat támogatna? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

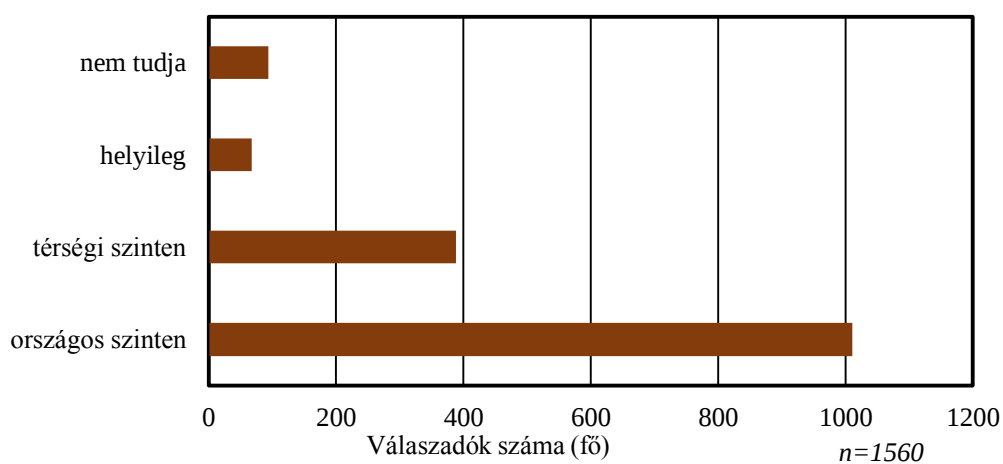
157. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK a vadkárkérdés megoldása érdekében kutatási programokat támogatna? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

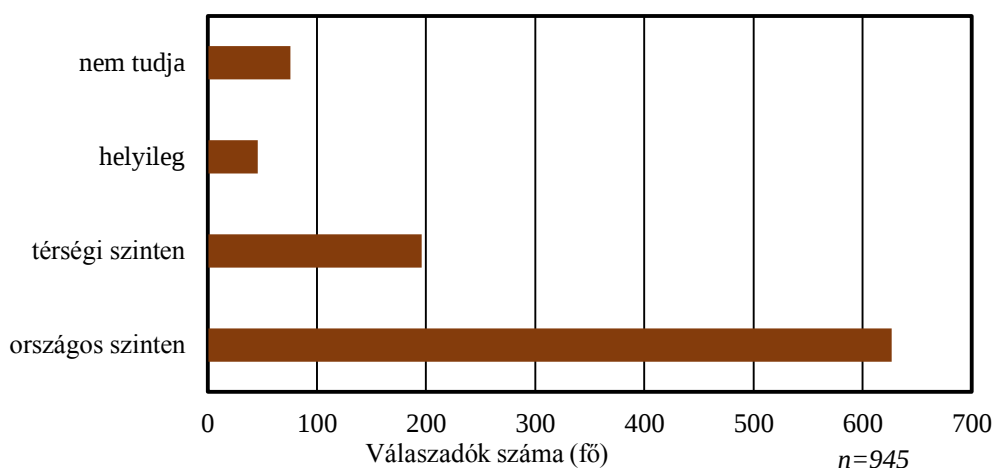
158. ábra. Hasznosnak tartaná, ha a NAK a vadkárkérdés megoldása érdekében kutatási programokat támogatna? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

4.3.41. Ismeretei szerint országosan, vagy csak egyes térségekben, esetleg csak helyi szinten probléma a mezőgazdasági vadkár?

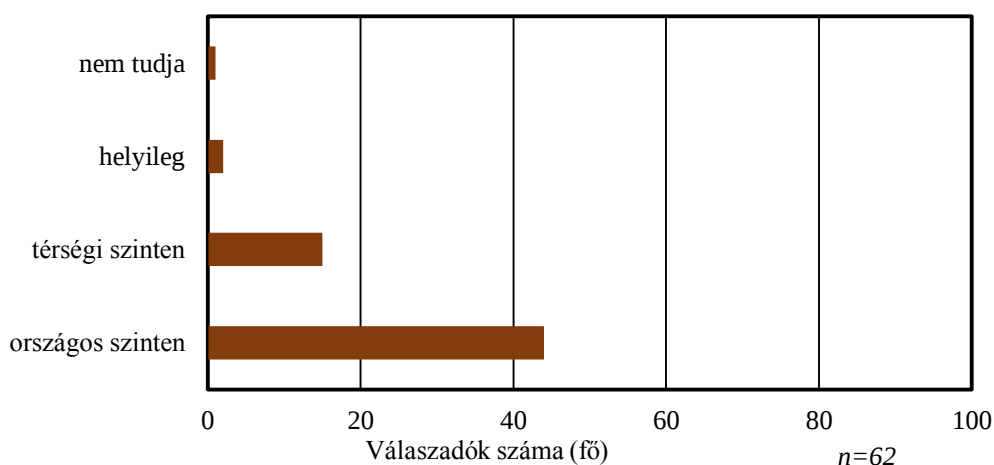
Egységes eredményt adott gyakorlatilag mindhárom összesítés alapján a vadkárprobléma területi kiterjedtségének kérdése, ugyanis a válaszadók kétharmadának véleménye szerint a mezőgazdasági vadkár országos szinten probléma, és csupán 21-25%-uk gondolja úgy, hogy térségi szintű problémáról van szó (159-161. ábra).

159. ábra. Ismeretei szerint országosan, vagy csak egyes térségekben, esetleg csak helyi szinten probléma a mezőgazdasági vadkár? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

160. ábra. Ismeretei szerint országosan, vagy csak egyes térségekben, esetleg csak helyi szinten probléma a mezőgazdasági vadkár? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

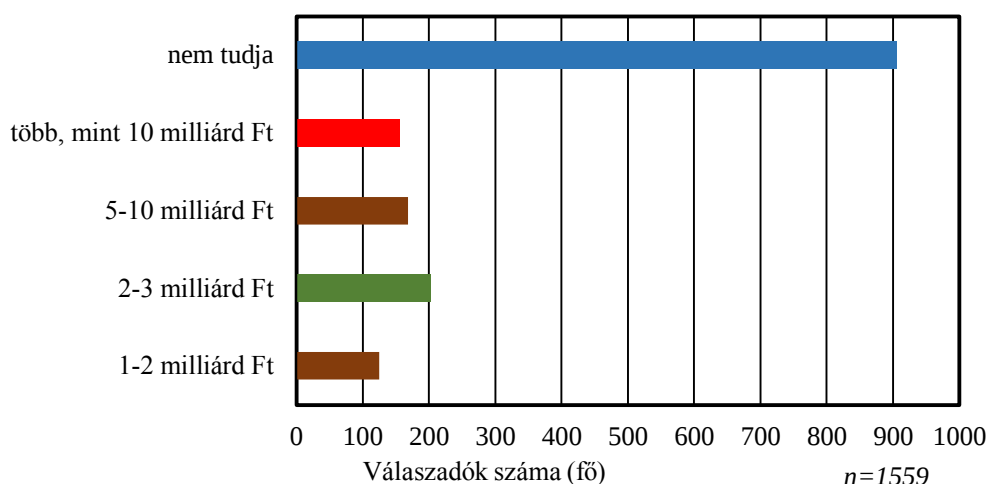

161. ábra. Ismeretei szerint országosan, vagy csak egyes térségekben, esetleg csak helyi szinten probléma a mezőgazdasági vadkár? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

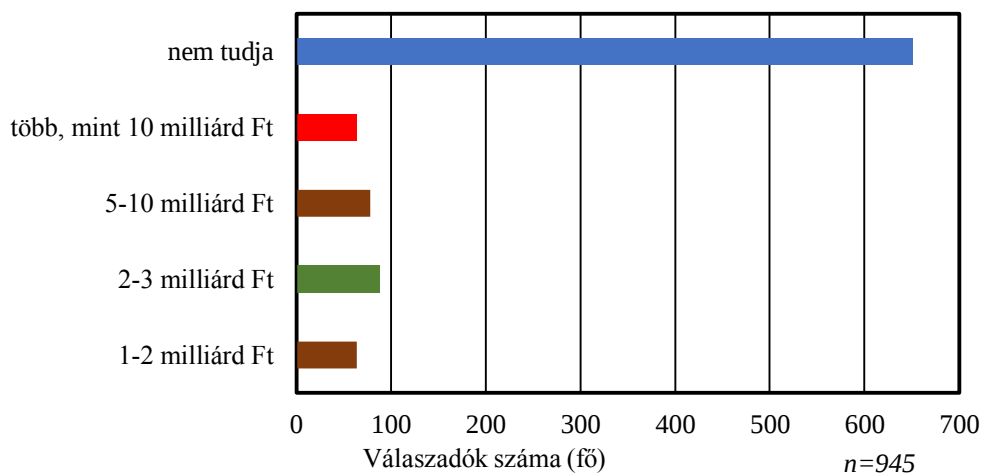
4.3.42. Ismeretei szerint évente mekkora a térített mezőgazdasági vadkár összege hazánkban?

A mezőgazdasági vadkár térített összegének nagysága kapcsán a válaszadók meglehetősen magas aránya válaszolta azt, hogy nem tudja (58%), és csupán 13%-uk választotta a helyes kategóriát, míg 8%-uk kevesebbnek gondolta, addig 11%-uk 5-10 milliárd Ft-nak, illetve 10%-uk pedig 10 milliárd Ft felettinek (162. ábra). A vadászathoz nem kötődő gazdálkodók esetében (163. ábra) magasabb (69%) azok aránya, akik nem tudják a térített vadkár összegét, a fennmaradó válaszadói kör között pedig lényegében hasonlóan megoszlás látható, mint az országos összesítés alapján. A vadgazdálkodási egységet vezető gazdák

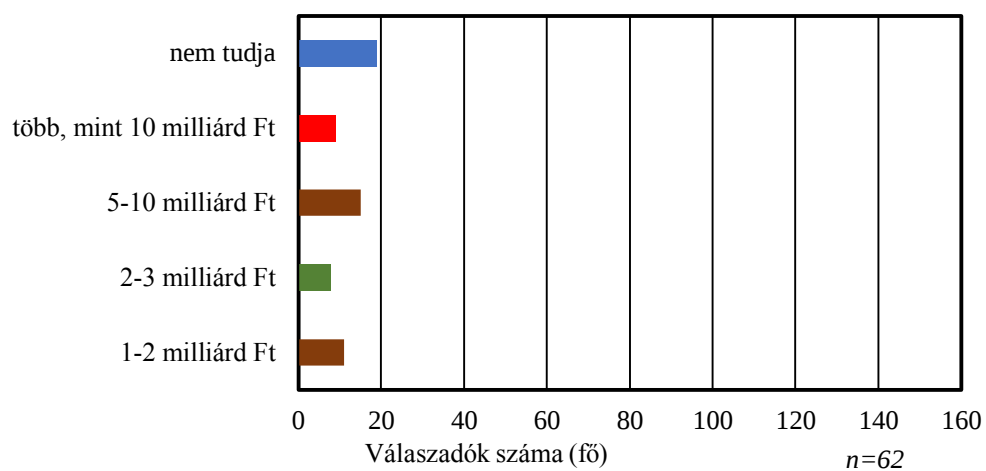
esetében lényegesen alacsonyabb (31%) azok aránya, akik úgy nyilatkoztak, hogy nem tudják a térített vadkár összegét (164. ábra). Továbbá meglepő módon a további válaszlehetőségek megoszlásánál is a helyes választ adók aránya lett a legalacsonyabb (164. ábra), míg ez a korábbi összesítésekben éppen fordítva volt.

162. ábra. Ismeretei szerint évente mekkora a térített mezőgazdasági vadkár összege hazánkban? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján)

163. ábra. Ismeretei szerint évente mekkora a térített mezőgazdasági vadkár összege hazánkban? (Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akiknek nincs aktív kötődésük a vadászathoz)

164. ábra. Ismeretei szerint évente mekkora a térített mezőgazdasági vadkár összege hazánkban?
(Országosan összesített teljes adatbázis alapján azon válaszadók szerint, akik vadgazdálkodási egység vezetői)

5. Következtetések és javaslatok

A vadvilággal kapcsolatos attitűd vizsgálata alapján világosan látszik, hogy a gazdálkodók általánosságban felelősséget éreznek a biodiverzitás megőrzéséért és alapvetően úgy gondolják, hogy ebben őket segíteni, támogatni szükséges. Minderre az Európai Unió Közös Agrárpolitikájában jelenleg is megtalálhatók azok a támogatási formák, melyek segítik ezt a célt elérni (pl. AKG, Zöldítés). Ennek ellenére érdemes számba venni annak lehetőségét is, hogy milyen további, egyszerűen alkalmazható megoldásokkal lehetne erre ösztönözni a gazdákat. A jelen felmérés eredményéből egyértelműen kiderül az is, hogy a többség (65%) hajlandó lemondani a bevételeinek 1-20%-áról is a vadon élő állatfajok élőhelyeinek megőrzése érdekében, ha ehhez más forrásból is kapna támogatást.

Határozott különbség tapasztalható a vadászható fajok megítélése tekintetében a vadászathoz nem kötődők és a vadászattal szoros kapcsolatban lévők (vadgazdálkodási egységet vezetőik) között. Míg az előbbiek szerint a vadállomány egyáltalán nem növeli a földbirtok értékét, addig a vadászathoz kötődők ezzel ellentétes véleményen vannak. A vadászathoz nem kötődő gazdálkodók gyakorlatilag „felesleges” (adott esetben kártékony) tényezőnek érzékelik a vizsgálatban felsorolt vadászható emlősfajokat a mezőgazdasági élettérben. Ez abban az értelemben teljességgel megalapozott, hogy a nagytestű patás fajok élőhelye (vaddisznó, gímszarvas és a dám) alapvetően nem a mezőgazdasági művelésű környezet. Ezért is kifejezetten fontos ezen fajok (különösen nagy hangsúllyal a vaddisznó) térhódításának visszaszorítása, bizonyos térségek esetében teljes mértékű és folyamatos csökkentése (apróvadás, agrár régiók). Más a helyzet azon térségek esetében, ahol nagyobb összefüggő erdőtömbök, illetve a mellettük fekvő művelt területek, valamint erdő-mezőgazdasági élőhely együttesek mozaikja található, hiszen ebben az élettérben a nagytestű csülkösvad jelenlétét megszüntetni nem lehet, és nem is indokolt. Az ebből eredő problémák kezelése ennél fogva viszont összetettebb beavatkozást igényel.

A mezőgazdasági művelésű területek kapcsán nem tekinthetünk el attól sem, hogy az alapvető életteret jelentik az apróvadfajaink számára, illetve az őzállományunk döntő része is ezek az élőhelyeken fordul elő. Ezért is különösen fontos, hogy a mezőgazdasági termelés során alkalmazott beavatkozások (műveletek és technológiák) vadvilágra gyakorolt negatív hatásai a lehető legkisebbre csökkenjenek (törvényi kötelezettség is vonatkozik rá!). A felmérés eredményei nem túl biztatóak e tekintetben, hiszen az országos összesítés alapján a gazdák több mint fele (!) (56%), semmilyen vadvédelmi megoldást nem alkalmaz. Ennek javítása érdekében

indokoltnak tartjuk, hogy a NAK és az OMVK a tudományos műhelyek segítségével rövid, közép- és hosszútávra szóló akciótervet dolgozzon ki.

A mezőgazdasági vadkár országos viszonylatban a válaszadók 90%-át érinti, gyakorlatilag 10 gazdából 9 esetében az általa művelt földterületen előfordul. Ez az arány magasabb az öt legvadkárosabb megye területén, itt eléri a 95%-ot, míg alacsonyabb a legkevésbé vadkáros térségekben, ahol „csupán” 88%.

A károk mértéke nagyon változó, térségek között és térségen belül egyaránt. Az Országos Vadgazdálkodási Adattár adatai alapján a térített mezőgazdasági vadkárra vonatkozó adatsoraiból az országon belül látható különbségek a gazdák véleménye alapján kirajzolódó képből is tükröződnek. Ezt ugyanakkor szükséges kiegészítenünk azzal, hogy az OVA adatsorok alapján a vadkárrel legkevésbé érintett területek esetében is, a gazdák véleménye alapján sok esetben (88%) fordul elő a vadkár, azonban ennek mértéke többnyire kicsi vagy elenyésző, súlyos helyzetek ritkán alakulnak ki. Más a helyzet az öt legvadkárosabb megye határolta térségben, ahol a komoly veszteséget okozó és a súlyos mértékű károsítások együttesen az esetek mintegy 40%-ában fordulnak elő. Ez a területi különbség meglátszik a vadkártérítéssel kapcsolatos viták arányában és azok rendezési módjában is. A legvadkárosabb öt megyére vonatkozóan a többség (65%) esetében előfordulnak viták, aminek jelentős részét (41%) sikerül rendezniük. A válaszadók 22%-ának azonban már volt bírósági ügye az elmúlt 5 évben, közülük 8% pedig kifejezetten csak így tudja érvényesíteni a vadkártérítési igényét. A legkevésbé vadkáros három megye területén a leggyakrabban nem fordul elő vita, mert a kitöltők 60%-a inkább eltűri a kárt (ami vélhetően ezekben az esetekben egyébként sem jelentős mértékű).

A mezőgazdasági vadkár jelentőségének térségi különbségeit jelzi az is, hogy a három legkevésbé vadkárosnak tartott megyében a gazdák 46%-a nem alkalmaz semmilyen védekezési módszert, ezzel szemben az öt legvadkárosabb megyében ez az arány csak 14%. Emellett a leginkább károsított térségekben a legszívesebben a vadállomány csökkentésével, vadkárelhárító vadászattal és villanypáztorral védekeznének, a három legkevésbé vadkáros megyében pedig vadkárelhárító vadászatot és a növényfajták tudatos megválasztását alkalmazzák.

Mindezek a különbségek azt jelzik, hogy a mezőgazdasági vadkárok kezelése térségi szintű koncepció kialakítását és helyi szintű, következetes beavatkozások kidolgozását és végrehajtását igényli. Ehhez jó alapot jelenthet a tájegységi szintű tervezési rendszer (és vadgazdálkodási stratégia) kialakítása.

A vadkár megelőzésében rendkívül fontos szerepe van az érintettek közötti kommunikációnak, együttműködésnek, és általában a közöttük lévő kapcsolat minőségének. A felmérés szerint ezen a téren jelentős munkára van szükség a jövőben, ugyanis alapvetően két, lényegében azonos nagyságú csoportra oszthatók a válaszadók. Az egyikbe tartoznak azok, akiknek pozitív jellegű tapasztalataik vannak (47%), míg a másikba azok, akiknek negatív jellegű (48%), a fennmaradó 5% pedig semleges viszonyról számolt be. Ha ehhez a hozzávesszük a gazdák vadászatra jogosulttal szembeni elvárásait, akkor a megoldás is adott, ugyanis legnagyobb arányban (56%) azt szeretnék, hogy a vadászatra jogosult ellenőrizze a területet és időben intézkedjen a vadkár megelőzése érdekében, továbbá több párbeszéd és eredményes egyeztetés legyen köztük. Természetesen a jó kapcsolathoz és az eredményes együttműködéshez nagyban hozzájárul az is, ha a földtulajdonos tájékoztatja a vetéstervéről a vadászatra jogosultat (64% tartja hasznosnak), amit a felmérés alapján egyelőre kevesen (35%) tesznek meg.

A mezőgazdasági vadkár rendezése kapcsán az esetek kisebb részében ugyan, de mégis fontos szerepe van a vadkárbecslést végző szakértőnek. A szakértők munkáját az elmúlt években számos (durva) kritika érte, ami jelen felmérésben is (noha nagyon kis mértékben) megjelent. Vizsgálatunkban több kérdésben is visszatérően foglalkoztunk a témával, és jól körvonalazódik, hogy teljes mértékben a szakértő személyétől, az általa végzett munka minőségétől függ a megítélésük. Ez pedig összességében egyáltalán nem volt negatív annak ellenére, hogy az egyedi válaszokat vizsgálva jól láthatóan erős, negatív tapasztalatok is előfordultak. Ennek javítása érdekében szükségesnek látjuk egyrészt a szakértőkkel szemben támasztott követelmények szigorítását, illetve speciális kárbecslői képzés megvalósítását, továbbá olyan kárbecslési módszertani követelményrendszer kialakítását, amely hosszú távon csökkenteni tudja ezeket a szélsőséges eseteket.

A vadkár megelőzésében és a keletkezett kár térítésében való szerepvállalás tekintetében régóta tart a vita. A felmérés eredményei meglehetősen egységesek a tekintetben, hogy a vadgazdálkodó, az állam, mint a vad tulajdonosa és a mezőgazdálkodó az a három fő szereplő, akiknek a megelőzésben és a kártérítésben (természetesen eltérő mértékben) szükséges lenne kivennie a részét. Jelenleg az állami szerepvállalás hiányzik a rendszerből.

A megkérdezettek többsége a jelenlegi* két szereplős kármegelőzési és kártérítési rendszerben elsősorban a földhasználók kárviselési arányát emelné 20%-ra, azonban ebben az esetben a védekezési költségek 100%-át a vadászatra jogosult viselné, illetőleg a kárviselési

* A hivatkozott kérdés a 2015. évi CLXXXIII. törvény elfogadása előtti viszonyokat vizsgálta.

arány 10%-a mellett a védekezési költségek 50-50%-os megosztását javasolják (az e két módosítást javaslók együttes aránya 58%).

A vizsgálat több kérdése alapján egyértelműen látszik, hogy szükség van a vadkárrel kapcsolatos tudományos kutatásokra, és az új eredmények közérthető formában történő közzétételére, a gazdákhöz való eljuttatására. A többség véleménye szerint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarának ebben támogatólag kell fellépnie, melynek egyik módja például a kutatási programok finanszírozása lehet (ezt 60% tartaná hasznosnak). Emellett figyelembe véve a felmérésből látható véleményeket (76%-os támogatottság), megfontolásra javasoljuk a NAK szervezetén belül egy olyan külön csoport létrehozását, amelyik a vadkárrel kapcsolatos szakmai ügyekkel, tanácsadással, szakértéssel foglalkozna.

6. Hivatkozások

- Bleier, N. (2014): A mezőgazdasági vadkár ökológiai és ökonómiai összefüggései. Doktori (PhD) értekezés. Szent István Egyetem, Gödöllő, 124 pp.
- Csányi, S., Kovács, I., Csókás, A., Putz, K., Schally, G. (szerk.) (2015): Vadgazdálkodási Adattár - 2014/2015. vadászati év. Országos Vadgazdálkodási Adattár, Gödöllő, 36pp.
- Gyenei, F., Szemethy, L., Galló, J., Bleier, N. (2013): Szimulált vadrágás hatása különböző napraforgó hibridek terméseredményére. Vadbiológia 15: 32-44.
- Horváth, F., Molnár, Zs., Bölöni, J., Pataki, Zs., Polgár, L. Révész, A., Krasser, D., Illyés, E. (2008): Fact sheet of the MÉTA Database 1.2. Acta Botanica Hungarica 50(Suppl.): 11-34.
- http1: <http://nak.hu/kamara/kamarai-hirek/20-orzagos-hirek/3495-kerdoives-felmeres-a-vadkarrol>
- http2: <http://ova.info.hu/vgstat.html>